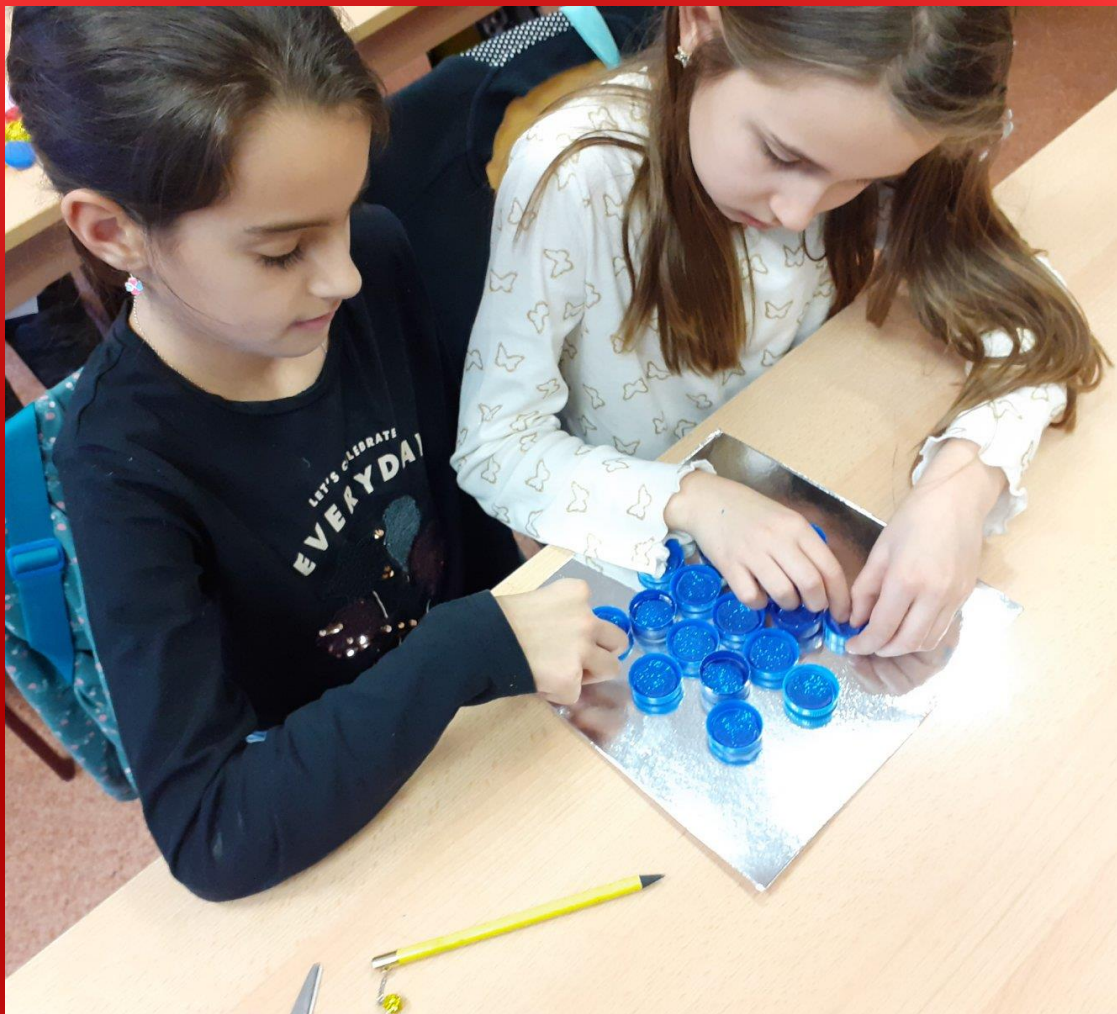

Mr. Filip Fidanovski

Zhaklina Ristovska

Mr. Vesna Boshkovska

**Doracak për mësimdhënës
për realizimin e mësimi në
arsimin figurativ
për klasën III në arsimin nëntëvjeçar**

Mr. Filip Fidanovski

Zhaklina Ristovska

Mr. Vesna Boshkovska

**Doracak për
mësimdhënës për
realizimin e mësimi në
arsimin figurativ
për klasën III në arsimin nëntëvjeçar**

Të nderuar mësimehënës,

Doracaku për arsimin figurativ i dedikohet mësimehënësve klasorë për të orientuar dhe lehtësuar planifikimin, organizimin dhe zbatimin e mësimit në arsimin figurativ në klasën e tretë. Përmbajtjet e dhëna në skenarë mund t'i **shkarkoni, modifikoni** ose të inkurajoheni për të krijuar aktivitete të reja të përshtatshme për klasën ku ligjëroni.

Disa aktivitete kanë për qëllim punën praktike, disa për zotërimin e teorisë së artit, disa për analizën estetike, krijimin artistik. Ne besojmë sinqerisht se udhëzimet nga doracaku do t'ju ndihmojnë, inkurajojnë, zhvillojnë kreativitetin dhe inovacionin në realizimin e orëve, me qëllim që te nxënësit të ruhet vazhdimisht interesimi dhe vëmendja ndaj krijimit të artit figurativ dhe artit në përgjithësi.

Nga autorët

Hyrje

Përshkrimi dhe struktura e doracakut

Doracaku për mësimdhënësit e arsimit figurativ është përpiluar sipas programit të ri mësimor për klasën e tretë në lëndën e arsimit figurativ ku shpjegohen qasjet metodologjike. Përfaqësohet me 36 orë në vit dhe 1 orë në javë.

Temat që do të trajtohen janë:

- Vizatim me 10 orë
- Pikturim me 16 orë
- Formësimi dhe ndërtimi plastik me 5 orë
- Shtypje/vulosje, dizajnim dhe komunikime vizuale me 5 orë.

Shkrim-leximi figurativ (artistik)

Nëpërmjet përmbajtjeve programore të arsimit figurativ, nxënësit duhet të njohin dhe kuptojnë ekzistencën e gjuhës së artit dhe, duke e përdorur atë, të artikulojnë shprehjen e tyre artistike, e cila do të varet nga shkalla e zhvillimit të aftësive dhe perceptimeve individuale, mendimit krijues dhe të shprehurit si dhe inkurajimi që ofron mjedisi.

Detyra e mësimdhënësit është të kontribuojë dhe inkurajojë zgjidhjen e problemit të artit në një mënyrë të re dhe të pazakontë, përmes aplikimit të një loje krijuese përmes së cilës nxënësi motivohet për shprehje artistike, për të zhvilluar aftësitë artistike dhe krijuese, për të zotëruar gjuhën artistike dhe për të shprehur mendimet dhe emocionet.

Nxënësit do të mësojnë të shprehin kuriozitetin dhe interesin për punën artistike, krijimin dhe të zhvillojnë aftësi për të aplikuar materiale dhe teknika të ndryshme për vizatim, pikturë, modelim, formim dhe ndërtim plastik, grafikë, dizajn dhe komunikime vizuale në shprehjen artistike.

Veprimtaritë praktike që do të bëjnë nëpërmjet përdorimit të vijës, ngjyrës, formës, teksturës, vëllimit do t'i lejojnë të kuptojnë funksionin e ngjyrës në jetën e përditshme dhe të shprehin në mënyrë të pavarur dhe lirshëm njohuritë, përvojat, përshtypjet, mendimet dhe imagjinatën e tyre.

Qëllimi është të zbatohen praktikisht njohuritë e marra për të përdorur elemente të ndryshme në projektimin e objekteve, për të krijuar (në mënyrë të pavarur, tandem, në grup), për të zgjedhur idenë, veprimtarinë, mjetin e duhur dhe për të krijuar një vepër të plotë artistike.

Hulumtimi i nxënësve në fusha të ndryshme të artit, shprehja e mendimit kritik, emocionet dhe përshtypjet nga veprat e vëzhguara figurative-artistike si dhe përdorimi i teknologjisë kompjuterike për krijimin e artit, zhvillimi i shprehive kulturo-higjienike dhe të punës do t'i ndihmojë nxënësve për të kuptuar sekretet e artit të bukur.

Sipas metodës së realizimit të veprës, arti figurativ ndahet në **vizatim, pikturë, formësim dhe ndërtim plastik, grafikë dhe dizajnim dhe komunikim vizual.**

Elementet e artit janë vazhdimisht në mjedisin e njeriut, të pranishëm në natyrën që e rrethon, objektet në shtëpi si dhe në artin e aplikuar dhe veprat artistike. **Elementet** e artit janë: vija, kahu, madhësia, tekstura, forma, ngjyra, toni dhe hapësira.

Pajisjet dhe mjetet

Mjetet mësimore që do të përdoren në mësimdhënien e arsimit figurativ janë:

- mjete audio-vizuale (TV, DVD player, projektor LCD, kasetofon, aparat fotografik digjital, kamerë digjitale, kompjuter, tabela inteligjente, tabletë vizatimi, printer ose pajisje të tjera digjitale).
- internet, softuer arsimor.
- mjetet dhe materialet për vizatim (tush, penë, dru, letër, letër me ngjyra, laps, ngjyra druri, ngjyra vaji, shkumësa, flomasterë, materiale natyrore dhe artificiale, këmbalecë...).
- mjetet dhe materialet për pikturim (ngjyra uji, bllok, penelë, letër hamer, ngjyra temper, pastel, tush me ngjyrë, paleta, letra me ngjyrë, materiale natyrore dhe artificiale).
- mjete dhe materiale për formësimin dhe ndërtimin e plastik (plastelinë, miell, brumë, argjilë, rërë, borë, stiropor, plastikë, ambalazhim, letër alumini, fruta, objekte të formave të ndryshme dhe materiale të tjera didaktike).
- mjete dhe materiale për printim, dizajn dhe komunikim vizual (vulë, shabllone, karton, ngjyra ekologjike, fruta, vulë kartoni, materiale natyrore dhe artificiale, shall, letër dekorative, qese ambalazhi, fotografi, dekorim, stoli, peceta, ilustrime, gërshërë, ngjitës, etj.).
- materiale krijuese jo-artistike (krehër, furça dhëmbësh, grim, llak për manikyr, qiri, sapun, ombrellë, kapele, gurë, gazë, CD, shtrydhëse frutash e perimesh, fruta pemësh dhe perimesh, tekstil, gota, pjata, etj.).
- mjete ndihmëse vizuale (vizatime, piktura, fotografi, krijime, maketa, revista, pankarta, postera, aplikacione, ilustrime, kopertina, libra, prospekte, lodra automjet, mjete transporti, kafshë, etj., atelie, shtypshkronjë, muze, ekspozita arti, monumente, skulpturë, bust, shatërvan etj.).

Organizimi i orës

Organizimi i pjesëve të orës së mësimi do të varet nga realizimi i **standardit** sipas programit mësimor, nga përmbajtja e punës, nga teknika artistike dhe nga materialet që do të zbatohen në atë orë, si dhe nga qasja krijuese e mësimdhënësit. Nxënësit do të punojnë të pavarur, në çift ose në grup. Në pjesën e fundit të orës bëhet ekspozimi dhe analiza e punimeve artistike të nxënësve nga aspekti i standardit që duhet të jetë pjesë e gjuhës artistike të nxënësit. Nxënësi duhet të mbajë çdo vepër artistike në portfolion e tij.

Veprimtaritë artistike të nxënësit mund t'i kryejnë edhe pas përfundimit të lëndëve të rregullta të detyrueshme dhe zgjedhore, gjatë qëndrimit pesë-orësh në shkollë. (çdo mësimdhënësi e organizon kohën e veprimtarive sipas kushteve dhe nevojave). Në çdo orë mësimi mësimdhënësi ndjek veprimtarinë e nxënësve dhe ndihmon aty ku është e nevojshme. Nëse ka nxënës **me nevojë të veçanta arsimore**, mësimdhënësi ose asistenti arsimor punon me të njëjtit individualisht ose në çift/grup me nxënës të tjerë.

Sa herë që është e mundur, bëhet **integrimi ndërlëndor**, përkatësisht integrimi i aktiviteteve dhe nocioneve gjatë planifikimit dhe zbatimit të mësimdhënies. Integrimi i lejon nxënësit të përfshijnë këndvështrimet e lëndëve të tjera në atë që mësojnë në këtë lëndë dhe të lidhin njohuritë nga fusha të ndryshme në një tërësi.

Nxënësit kanë mundësi, nëse **nuk kanë kohë të mjaftueshme** në orën e arsimit figurativ, krijimin artistik **ta përfundojnë edhe gjatë aktiviteteve të tjera**.

Vlerësimi

Në lëndën e arsimit figurativ, vlerësimi i nxënësit dhe rezultateve të tij do të thotë të kuptosh më mirë zhvillimin e shprehjes artistike të nxënësi, mendimin dhe arsyetimin e tij individual, aftësitë krijuese si dhe përparimin e tij. Nuk ka vepra të këqija artistike të nxënësve, sepse çdo vepër figurative (artistike) sjell specifikat e veta në individualitetin e fëmijës. Pra, **të gjitha krijimet artistike** duhet të ekspozohen në një vend të përshtatshëm në klasë.

Mënyra e vlerësimit të temës

Vlerësimi diagnostik

Nëpërmjet lojërave, metodave dhe teknikave të ndryshme edukative zbulohen njohuritë paraprake të nxënësve për çdo përmbajtje të lëndës.

Vlerësimi formativ

Vlerësimi formativ është i vazhdueshëm për atë kohë sa zgjat procesi i të mësuarit në mënyrë që të përmirësohen arritjet përmes dhënies dhe marrjes së informatave. Është vlerësim për të mësuar sepse shërben për të motivuar nxënësin. Secili nxënës ka portofolion e tij që përmban tregues (vepra artistike të nxënësve, vizatime, punime etj.) dhe lista vlerësimi të përgatitura paraprakisht që bëhen sipas listës së tij specifike.

Vlerësimi sumativ

Vlerësimi sumativ (përmbledhës) bëhet në fund të çdo teme në mënyrë që të dëshmohet se çfarë është mësuar dhe bërë përmes vlerësimit të së njëjtës. Ky vlerësim bëhet nëpërmjet analizës së veprave artistike dhe asaj që është mësuar nga tema përkatëse.

Në doracak janë dhënë **materiale pune** me aktivitete interesante për nxënësit, në formën e një kuizi si metodë e vlerësimit formativ, aktivitete praktike me qëllimin që të hulumtojnë dhe krijojnë duke bërë vepra të ndryshme artistike. Në fletët e punës gjenden vepra të artistëve të njohur që mund të shërbejnë për të realizuar përmbushjen e standardit për analizën estetike. Fletat e punës janë një ndihmë për arritjen e rezultateve të nxënësve të secilës teme dhe mësimdhënësi mund t'i udhëzojë nxënësit që t'i përdorin ato në klasë ose pas orës së mësimi si përsëritje ose ushtrime pune/praktike.

Në vijim shtjellohen **skenarët për orët** e të gjitha temave në klasën e III-të. Janë dhënë mënyra të mundshme të realizimit dhe organizimit të orëve, përmes aktiviteteve dhe teknikave të ndryshme stimuluese dhe interesante për nxënësit. Në çdo orë ka një propozim vizatimesh ose veprash arti të përshtatshme me përmbajtjen dhe standardin që duhet të plotësohet. Nëse duhet më shumë kohë për të realizuar aktivitetet, nxënësit mund të punojnë për të në kohën që është planifikuar për aktivitete të tjera.

Rezultatet e mësimit

Pas arritjes së standardeve nga tema e parë **Vizatim**, Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. vizatojë duke aplikuar baza, mjete dhe materiale të ndryshme vizatimi.
 2. përdor elemente të reja artistike në vizatim: hapësirë, teksturë, ritëm dhe vijë konturale.
 3. përdor hijezim dhe tush kur vizaton.
 4. përdor kompjuter për të vizatuar objekte, personazhe dhe dukuri nga mjedisi i tij.
- Nxënësi/nxënësja do të:
5. zhvillojë kreativitetin dhe do të fitojë aftësi manuale.
 6. krijojë shprehitë higjieno-teknike dhe të punës.

Ora e parë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për vizatim: (tush, penë, dru, penel, monokrome (njëngjyreshe), hijezim).

STANDET E VLERËSIMIT

I dallon vizatimet sipas bazave, mjeteve dhe materialeve që përdor.

SKENARI I ORËS

AKTIVITET HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake (7 minuta)

Nxënësve nëpërmjet lojës, u kujtohen shprehitë higjieno-teknike dhe të punës.

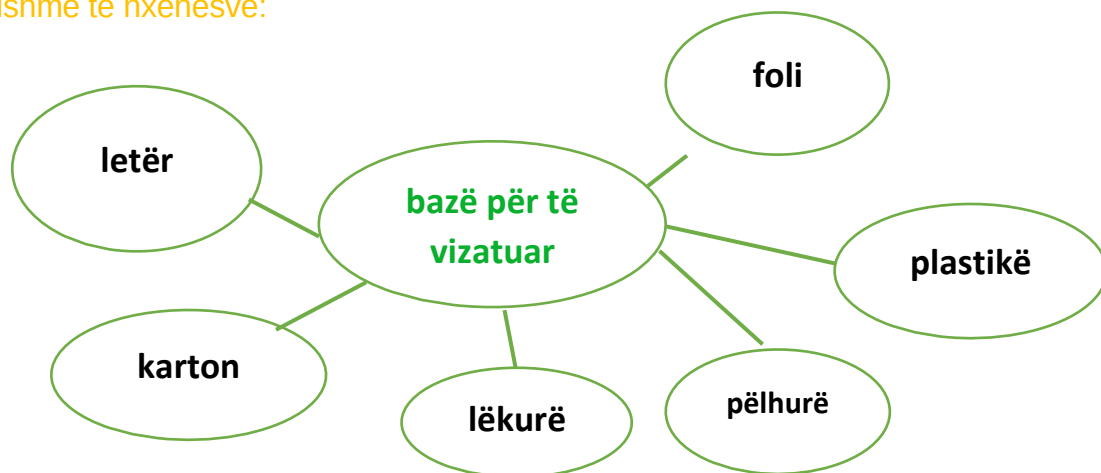
Krijoni algoritëm aktivitetesh gjatë përgatitjes për krijimin artistik:

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

1. Vendos një bazë për shprehje artistike.
2. Përgatis material për punë vizatimi.
3. Marr një material vizatimi (një fletë blloku ose material tjetër të nevojshëm).
4. Marr laps, gomë, flomasterë, ngjyra vaji etj.
5. Ndjek udhëzimet e mësimitdhënësit.

Nxënësit nëpërmjet teknikës së **rrushit**, rendisin materialet e ndryshme për vizatimit që kanë përdorur në klasën e dytë.

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

AKTIVITET KRYESOR - të mësuarit përmes përvojës (25 minuta)

Mësimdhënësi/ja demonstroi vepra arti për të cilat përdoren baza të ndryshme dhe nxit nxënësit që gjatë diskutimit të përcaktojnë se çfarë **bazë** është përdorur për veprën e caktuar artistike, si dhe cilat **materiale dhe mjete** janë përdorur. Nxënësit përcaktojnë dhe diskutojnë çdo vepër artistike.

(Mund të bëhet edhe si kuiz)

Përgjigjet e mundshme të nxënësve: laps, lapsa me ngjyra (ngjyra druri), ngjyra vaji, flomaster, materiale natyrore dhe artificiale, etj.

Përkujtimi i vijës si element artistik në vizatim dhe **Vizatimi** si lëmi e artit figurativ, përmes teknikës së stuhisë së ideve.

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

(Vijë është lëvizja e zgjatur e një pike.

Vijë është një vijë e drejtë.

Vijë është edhe vijë e lakuar dhe e drejtë, e trashë dhe e hollë.)

Mësimdhënësi shpjegon për vijën konturale - Vija konturale shënon kufijtë e dukshëm të objekteve, hijet japin thellësi dhe përcaktojnë formën e tyre.

Mësimdhënësi jep udhëzime për vizatimi me motivin “Objektet në klasë”, ku do të përdoren baza të ndryshme (letër, karton, foli, plastikë, pëlhurë, lëkurë) me laps, penel, duke përdorur lloje të ndryshme vijash dhe vijë konturale. (Paraprakisht mësimdhënësi planifikon dhe përgatit materiale dhe baza përkatëse.) Çdo nxënës zgjedh një bazë nga ato të ofruara mbi të cilën do të vizatojë si dhe materialet dhe mjetet e duhura për punë. Mësimdhënësi jep udhëzime gjatë përzgjedhjes së materialit dhe mjeteve.

Shembull.

a) Bazë – foli; material dhe mjete - flomaster - markera.

b) Bazë – letër; material dhe mjete - laps, ngjyra druri ose penel i hollë me ngjyra uji.

c) Bazë – pëlhurë; materiale dhe mjete - flomasterë ose ngjyra vaji/pastel.

- ç) Bazë – karton; materiale dhe mjete - flomasterë ose ngjyra vaji/pastel.
d) Bazë – lëkurë; materiale dhe mjete - flomasterë ose ngjyra vaji/pastel.

Nxënësit shprehen artistikisht, duke përdorur baza (nënshtresa) të ndryshme dhe mjete dhe materiale të përshtatshme. Ata vizatojnë objekte të klasës duke përdorur vija të ndryshme dhe vija konturale.

AKTIVITET PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (8 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, shqyrtimi dhe analiza e tyre për sa i përket përdorimit të një baze dhe përzgjedhjes së materialit dhe mjeteve të përshtatshme për të vizatuar. Theks i veçantë gjatë analizës vihet në llojet e ndryshme të vijave të paraqitura në vizatim.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETE

Bllok numër 3, laps, ngjyra druri, flomasterë, ngjyra vaji/pastel, markera - flomasterë, baza të ndryshme për vizatim.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete).
- Pjesëmarrja në krijimin e veprës së tij/saj të artit.
- Analiza e veprave të punuara artistike.

Sipas standardit të vlerësimit **dallon vizatimet sipas bazave, mjeteve dhe materialeve të përdorura**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Shpjegon për vijën konturale.
- Aplikimi i bazave, mjeteve dhe materialeve të ndryshme vizatimore.
- Kombinon drejtë bazën me mjetet dhe materialet për vizatim.
- Përdor elemente të vijës artistike, lloje të ndryshme vijash.
- Analizon vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket përdorimit dhe përzgjedhjes së duhur të bazave, mjeteve dhe materialeve të ndryshme.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një çek-listë për të monitoruar përparimin e nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- a) me lëndën e gjuhës amtare përmes aktivitetit: përshkruaj objektin në klasë.
b) me lëndën e shkencave natyrore, nëpërmjet aktivitetit rendit shembuj të materialeve nga të cilat janë bërë objektet në klasë.

Ora e dytë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për vizatim: (tush, penë, dru, penel, monokrome (njëngjyreshe) hijezim).

STANDARDET E VLERËSIMIT

Njihet me materialet dhe mjetet e reja për vizatim: tush, penë, dru, penel i hollë

SKENARI I ORËS

AKTIVITET HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Mësimdhënësi shkruan katër nocione në tabelë, ndërsa nxënësit nën secilin nocion duhet të shkruajnë se me çfarë i asocion, duke vënë në dukje se ai duhet të jetë në gjuhë figurative.

TUSH	PENË	DRU	PENEL I HOLLË
i zi, i kaltërt, i kuq	laps	nga druri	penel
shishe	metal	me majë të hollë	me majë të hollë

AKTIVITET KRYESOR - të mësuarit përmes përvojës (30 minuta)

Mësimdhënësi demonstroi dhe shpjegoi se çfarë është një tush, tush me ngjyra, një penë, një penel i hollë dhe nxiti diskutim të hapur.

Si dhe në çfarë sipërfaqeje do të vizatonit me këto materiale dhe mjetet vizatimi?

Çfarë do të vizatonit me to?

Nxënësit japin ide, mendime dhe demonstrojnë. Ata shpjegojnë përmes shembujve se do të vizatonin me tush e penë, tush dhe dru, penel i hollë me ngjyra uji. Mësimdhënësi demonstroi teknika vizatimi me tush dhe penë, tush dhe dru, penel i hollë me ngjyra uji. Shpjegoi se mund të vizatojë edhe me tush dhe penel të hollë dhe demonstroi të njëjtën gjë.

Cilat vija janë përdorur në vizatim?

(Përgjigjet e mundshme të nxënësve: të drejta, të lakuara, të trasha, të holla, etj.)

Si quhet vija që ndan objektin nga gjërat e tjera në vizatim?

Vija konturale është kufiri i dukshëm i objektit ose i asaj që vizatohet.

Nxënësit zgjedhin dhe përdorin materialet dhe mjetet e vizatimit sipas dëshirës së tyre si p.sh. dru me tush, tush me penel, tush me penë. U bëhet me dije se vija e lapsit nuk duhet të mbulohet me tush. Mund të përdorin edhe tush me ngjyra.

Nxënësit vizatojnë motivin “Shoku im” duke zbatuar elementet e artit: vijë konturale, lloje të ndryshme vijash. Mësimdhënësi shpjegoi se gjatë vizatimit duhet të zbatojnë një kombinim të llojeve të ndryshme të vijave. Nxënësit shprehën në mënyrë figurative duke përdorur materiale vizatimi dhe mjetet të zgjedhura nga ato që u përmendën.

AKTIVITET PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, rishikimi dhe analizimi i tyre në drejtim të zbatimit korrekt të mjeteve dhe materialeve të reja të vizatimit dhe mënyrës së punës me to. Theks i veçantë i kushtohet edhe llojeve të ndryshme të vijave që janë përdorur.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Bazë vizatimi – fletë e bardhë nga blloku nr. 3, tush, penel i hollë, penë, dru, piktura artistësh dhe vizatime të nxënësve.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit;
- Pjesëmarrja në krijimin e veprave të tij/saj dhe analiza e punimeve të përbashkëta.
- Sipas standardit të vlerësimit, **njoftohet me materiale dhe mjetet të reja vizatimi: tush, penë, dru, penel i hollë**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:
- Shpjegon për vijën si element figurativ.

- Përshkruan se si vizatoi me materialet dhe mjetet e treguara të vizatimit dhe pse i zgjodhi pikërisht ato.
- Përdor drejt procedurat dhe mënyrën e punës tush me penel, tush me penë, tush me dru.
- Zbaton vija elementesh figurative dhe vija të ndryshme.
- Kombinon lloje të ndryshme vijash kur krijon një vizatim.
- Analizon vizatimet e shokëve të klasës në lidhje me përdorimin e teknikës së artit dhe përdorimin e elementeve të artit, vijës dhe llojeve të ndryshme të vijave.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënës mund të krijojë një çek-listë për të monitoruar përparimin e nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- a) me lëndën e matematikës, temën Gjeometria, nëpërmjet aktivitetit të vizatimit të llojeve të ndryshme të drejtëzave dhe segmenteve.
- b) përmes një aktiviteti në gjuhën amtare, me fushën e Letërsisë, të shprehurit dhe krijimtarisë, kur hartohet një tekst ose poezi për miqësinë.

Ora e tretë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për vizatim: (tush, penë, dru, penel, pikturë njëngjyreshe, hijezim).

STANDARDET E VLERËSIMIT

Vizaton me teknika të reja - tush dhe hijezim.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)

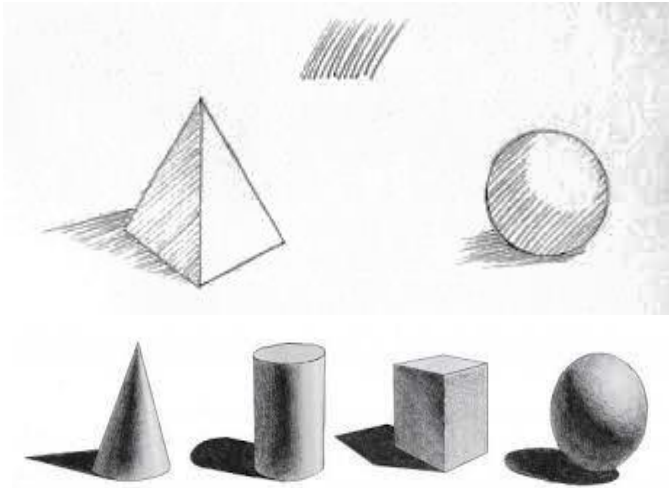
Mësimdhënësi nxit një lojë "Hijet". Nëse në oborrin e shkollës ka kushte, nxënësit dalin dhe bëjnë figura të ndryshme nga hijet duke përdorur të gjithë trupin e tyre.

1. Si do t'i vizatonit këto hije?
2. Hulumtoni nëse çdo objekt në oborr ka një hije.
3. Sa të gjata apo të shkurtra janë hijet? Nga çfarë varet?
4. Merrni një gur ose një objekt të vogël nga oborri, vendoseni aty ku ka burim drite dhe vëzhgoni hijen e tij. Si

do ta përqitnit atë me vizatim? Çfarë materiali do të përdornit për të paraqitur hijen?

AKTIVITETI KRYESOR - të mësuarit përmes përvojës (25 minuta)

Mësimdhënësi në ekran me LCD projektor prezanton dhe shpjegon teknikat e hijezimit.

Mësimdhënësi shpjegon për teknikën e hijezimit dhe paraqitjes së hijeve të objekteve.

- Gjatë vizatimit duhet gjithmonë të vëreni se nga vjen drita dhe si bie hija në objektin që vizatoni.

- Hijezimi si teknikë figurative (arti) është vizatimi i sipërfaqeve që janë nën hije. Drita dhe hija janë dukuri të pandashme dhe çdo trup ose objekt ka hijen e vet.

- Mësimdhënësi inkurajon një diskutim të hapur se si do të vizatonin për të treguar hijen e një objekti që po vëzhgojnë.

Nxënësit marrin fletë pune (fq.7) dhe kanë për detyrë të përdorin teknikën e hijezimit për të bërë hijen e objekteve të caktuara me laps.

(Krijim figurativ (artistik) i nxënësve të cilët vizatojnë objekte të vendosura në një pjesë të klasës ku ka burim drite dhe hija e tyre është e dukshme). Mësimdhënësi tregon objekt të vendosur në vend që është i ekspozuar në dritë dhe hija e tij është e dukshme. Nxënësit duhet të vizatojnë të njëjtën gjë dhe të paraqesin hijen. Ato vizatojnë në një fletë me teknikën e tushit dhe hijezimit duke përdorur vijën. Më pas e paraqesin hijen e objekteve të vizatuara me hijezim. Mësimdhënësi shpjegon se me tush është më mirë të vizatoni në anën e lëmuar të fletës së bllokut.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, shqyrtimi dhe analiza për sa i përket mënyrës se si e kanë bërë vizatimin, me cilën teknikë dhe si e kanë bërë hijezimin.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Fletë - hamer për çdo nxënës, tush, penë, dru, vepra të nxënësve apo vepra artistike që tregojnë hijezim, objekte të ndryshme (mund të jenë forma 3D).

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigje me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Krijimi i veprave figurative me aplikimin e hijeve;
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizën e veprave të tij/saj.

Sipas standardit të vlerësimit, **vizaton me teknika të reja - tush dhe hijezim.**

Nga nxënësit pritet të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Shpjegon për hijet e objekteve dhe mënyrën e paraqitjes së tyre në vizatim;
- Përshkruajn se si kanë vizatuar me teknikat e treguara për hijezim;
- Kombinon saktë teknikën tush dhe penë me laps;
- Analizon vizatimet e shokëve të klasës për të vëzhguar teknikën e hijezimit me të cilën është realizuar vizatimi.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një çek-listë për të monitoruar përparimin e nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

- Integrimi ndërlëndorë mund të bëhet me lëndën e matematikës, temën e Gjeometrisë, nëpërmjet aktivitetit kur përshkruajnë format - 2D dhe përcaktojnë se cila formë - 2D është hija e objektit të caktuar.

- Me lëndën e matematikës, tema Gjeometri, nëpërmjet aktivitetit emërton dhe përshkruan forma 3D.

Ora e katërt

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për vizatim: (tush, penë, dru, penel, pikturë monokrome (njëngjyreshe), hijezim).

STANDARDET E VLERËSIMIT

Kombinon materialet dhe teknikat e vizatimit dhe krijon një tërësi figurative (artistike).

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprahe (5 minuta)

Mësimdhënësi përmes teknikës stuhi idesh: TEKNIKAT DHE MATERIALET PËR VIZATIMIT aktivizon njohuritë paraprahe të nxënësve.

Çfarë materialesh vizatimi keni përdorur deri tani?

Përgjigjet e mundshme të nxënësve: laps, tush, tush me ngjyrë, markera, lapsa me ngjyra, ngjyra vaji/pasteli...

Çfarë teknikash vizatimi dini?

Nxënësit tregojnë teknikat e vizatimit që kanë përdorur

Përgjigje të mundshme: vizatim me: laps, tush me penë, tush me dru, tush me ngjyra, flomasterë, laps me ngjyrë, me ngjyra vaji/pasteli, kompjuter, hijezim,...

Mësimdhënësi/ja shkruan fjalët e nxënësve dhe përmes një diskutimi të hapur nxënësit tregojnë për teknikën e tyre më të parapëlqyer të vizatimit.

AKTIVITETET KRYESORE- të mësuarit përmes përvojës (30 minuta)

Nxënësit, në grupe të vogla, marrin për detyrë të lexojnë një pjesë ose tërësisht një tekst të cilin e kanë përpunuar. Ata duhet të bien dakord (në grup) që të ilustrojnë pjesën e tekstit duke përdorur kombinim të teknikave dhe materialeve të vizatimit dhe të krijojnë një tërësi. Si element figurativ, ata do të përdorin lloje të ndryshme të vijave dhe vijë konturale.

Secili grup merr pjesë të ndryshme nga tërësia e tekstit. Grupet prezantojnë kombinimin e teknikave dhe materialeve të vizatimit që do të përdorin.

Përgjigje të mundshme:

1. Vizatim me tush me ngjyrë në vijat konturale, vizatim i brendshëm me ngjyra druri.
2. Vizatimi i vijave konturale me flomaster, pjesa e brendshme dhe pjesët e tjera me ngjyra druri.
3. Vizatim me veglën Paint: laps, ngjyrë, kovë me ngjyrë, forma të ndryshme 2D.
4. Vizatimi me laps dhe hijezimi i objekteve.

Krijimi figurativ: Nxënësit vizatojnë motivin "Ilustrimi i tekstit", me laps, ngjyra druri, tush me ngjyrë, flomasterë dhe kompjuter, duke përdorur vijën për të krijuar një tërësi.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, shqyrtimi dhe analiza e të njëjtave në lidhje me kombinimin e teknikave dhe materialeve të vizatimit, aplikimin e vijës, vijës konturale si elemente figurative, si dhe analizë e tërësisë së krijuar.

REFLEKTIMI

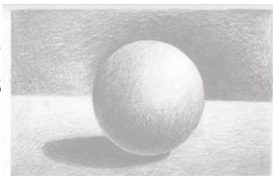
Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuar?

MJETET

Bllok numër 3, laps HB 5, lapsa me ngjyra, tush me ngjyrë, flomasterë, tablet ose kompjuter.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi ose shokët e klasës;

- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit;
- Pjesëmarrja në krijimin e punimeve individuale dhe analiza e punimeve të përbashkëta.

Sipas standardit të vlerësimit, **kombinon materialet dhe teknikat e vizatimit dhe krijon një tërësi figurative**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të arrijnë këto rezultate:

- Përmend teknikat dhe materialet e vizatimit që ka përdorur.
- Përshkruan se si i ka kombinuar materialet dhe teknikat e vizatimit.
- Zbaton drejt një nga teknikat e sqaruara të hijezimit;
- Analizon vizatimet e shokëve të klasës përta i përket zbatimit të vijave konturale dhe llojeve të ndryshme të vijave dhe shpjegon se si krijohet tërësia.

*Sipas kësaj, çdo mësues mund të krijojë çek-listë për të monitoruar përparimin e nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën gjuhë amtare, fushën e Letërsisë, të shprehurit dhe krijimtaria, kur hartojnë një tekst dhe e ndajnë në tërësi të caktuara. Teksti duhet të jetë i përshtatshëm për ilustrim. (Sipas krijimeve figurative, ku çdo vepër artistike përfaqëson një tërësi të tekstit, nxënësit mund të ritregojnë ose krijojnë art pas përpunimit të tekstit për të parë nëse e kanë kuptuar përmbajtjen dhe se një tërësi e tekstit përfaqëson një fotografi, përkatësisht një tërësi figurative.)

Rezultatet nga mësimi

Nxënësi/nxënësja pas realizimit të standardeve në fund të temës „Pikturimi“ do të jetë i/e aftë të:

- përdor teknika, baza, mjete dhe materiale të ndryshme në pikturë.
- pikturojë me aplikimin e ngjyrave primare dhe sekondare.
- dallojë një vepër arti origjinale nga një riprodhim.
- krijojë një kompozim artistik me ngjyra të ftohta dhe të ngrohta.
- përdor kompjutor dhe pajisje të tjera digjitale në pikturë.

Nxënësi/nxënësja do të:

- zhvillojë krijimtarinë nëpërmjet pikturës.
- zhvillojë dhe frymëzojë shprehitë higjieno-teknike dhe të punës.

Ora e pestë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për pikturim: (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyra, brusha, pastel, paletë, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, kolazh/miks media...

STANDARDET E VLERËSIMIT

Zbaton një sërë teknikash dhe procedurash në pikturë (larje, gërvishtje, spërkatje, kolazh/miks media, etj.).

SKENARI I ORËS**AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake** (5 minuta)

Në tavolinë vendosen mjete dhe materiale të ndryshme për pikturim (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë, penela, pastel, paletë, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, kolazh/miks media. Nxënësit shohin dhe diskutojnë për mjetet dhe materialet për pikturim.

AKTIVITETET KRYESORE- të mësuarit përmes përvojës (30 minuta)

Mësimdhënësi nxit diskutimin rreth ngjyrës, hapësirës dhe harmonisë së ngjyrave.

Ngjyrën e hasim kudo rreth nesh, ajo ngjyron gjërat që na rrethojnë me ngjyra të bukura.

Hapësira shfaqet/paraqitet në pikturë. Çdo gjë nëpër të cilën lëvizim ne, zogjtë, automjetet... quhet hapësirë.

Harmonia e ngjyrave nënkupton përdorimin e ngjyrave të ngjashme.

Mësimdhënësi udhëzon nxënësit që gjatë shprehjes artistike të mund të zbatojnë teknika dhe procedura të ndryshme në pikturë (larje, gërvishtje, spërkatje etj.).

Nxënësit udhëzohen të përdorin ngjyra temper, ngjyra uji ose tush me ngjyrë në krijimin e një kompozimi artistik *“Lindje/perëndim i diellit”*. Mësimdhënësi shpjegon se me ndihmën e penelit për ngjyrosje, të tretin ngjyrën me ujë dhe të bëjnë drejtpërdrejtë një larje të fletës së bardhë, duke ju përmbajtur motivit të dhënë. **Larja** e fletës së bardhë mund të bëhet me penel të zhytur në ngjyrë, me penel të zhytur në tush etj.

Nxënësit udhëzohen se si të bëjnë **gërvishtje** në ngjyrën e temperës së aplikuar më parë në fletën e bardhë me ndihmën e: furçës së dhëmbëve, sfungjerit, telit të enëve, rrëmojsave për dhëmbë, rrëmojsa për veshë.

Gjatë krijimit artistik, nxënësit udhëzohen të përdorin ngjyra temper (të tretur më parë në ujë) dhe një penel për ngjyrosje, për të bërë procedurën e pikturimit - **spërkatje**.

Për të kryer procedurën e spërkatjes, mund të përdoret tush me ngjyrë me spërkatje të drejtpërdrejtë në fletë.

Si **bazë për pikturim** përdoret letra për vizatim nga ana e vrazhdë e saj, sepse më mirë përthith ngjyrën.

Mësimdhënësi zhvillon bisedë për perëndimin edhe lindjen e Diellit duke paraqitur fotografi dhe piktura artistike.

Lindja e Diellit

Perëndimi i Diellit

Nxënësit marrin instruksione që të pikturojnë në mënyrë të pavarur në motivin e dhënë: lindje/perëndim i diellit, me temper, ngjyra uji ose tush me ngjyrë, duke përdorur ngjyrën, hapësirën dhe harmoninë e ngjyrave. Ata udhëzohen në krijimtarinë artistike për të kombinuar teknika dhe procedura të ndryshme të pikturimit, duke aplikuar ngjyrën, hapësirën dhe harmoninë e ngjyrave.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, rishikimi dhe analiza e tyre në lidhje me mjetet dhe materialet për pikturim (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë).

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Blloku numër 3, materialet për pikturim: ngjyra tempera, ngjyra uji, ngjyr temper i bardhë në tub të madh, gota uji, tush me ngjyrë.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit;
- Pjesëmarrja në krijimin e veprave të tij/saj të artit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën gjuhë amtare, fusha e Letërsisë, të shprehurit dhe krijimtaria, kur tregohet për një temë të caktuar. Nxënësit në orën e gjuhës amtare kanë për detyrë të shkruajnë një tregim të bazuar në veprën e tyre artistike "Një ditë gjatë lindjes së diellit" ose "Një ditë gjatë perëndimit të diellit".

Ora e gjashtë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për lyerje: (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë, penela, pastel, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, kolazh/miks media).

STANDARDET E VLERËSIMIT

Zbaton një sërë teknikash dhe procedurash në pikturë (larje, gërvishtje, spërkatje, kolazh/miks media, etj.).

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Nëpërmjet teknikës “Stuhi idesh”, nxënësit shprehin njohuritë e tyre për mjetet dhe materialet për pikturim (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë, penel).

Nëpërmjet teknikës “Stuhi idesh” shprehin njohuritë e tyre për teknikat dhe procedurat e ndryshme në pikturë (larje, gërvishtje, spërkatje). Ata nxjerrin në pah sfidat e tyre me të cilat u përballën në shprehjen artistike të një motivi të caktuar “Perëndimi i diellit”.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit përmes përvojës (30 minuta)

Mësimdhënësi shpjegon për teknikën në pikturë me kolazh/miks media. Është një teknikë që përdor çdo lloj materiali (gazeta, fotografi, revista, fletë me ngjyra, hamer me ngjyra, letër vetëngjitëse me ngjyra) për të bërë një kolazh, një përzierje materialeesh të ndryshme.

Mësimdhënësi paraqet fotografi të realizuara me kolazh/miks media dhe jep një shpjegim rreth tyre.

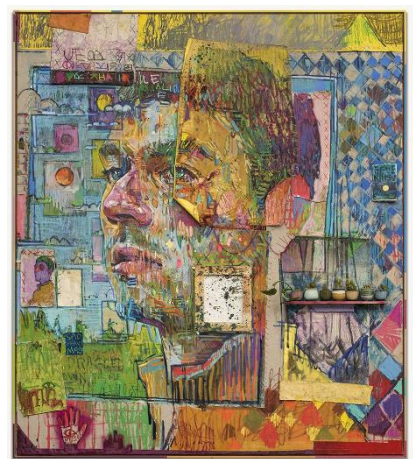
Teknika miks/media

Nga gazeta, fotografi, ngjyrë, qeramikë.

Teknika miks/media

Nga gazetatat, tekstil, ngjyrë.

Teknika miks/media

Nga gazetatat, fotografi, ngjyrë.

Nxënësit diskutojnë sipas fotografive të paraqitura. I nxjerrin në pah mendimet e tyre për atë që kanë vënë re në fotografi.

Mësimdhënësi nxit diskutim me nxënësit rreth teknikës dhe procedurës në pikturë me kolazh/miks media.

Nxënësit udhëzohen të përdorin **kolazh/miks media** në krijimin e një kompozimi artistik me temë të lirë.

Marrin udhëzime që gjatë krijimit figurativ të krijojnë pikturë duke përdorur elementet figurative ngjyrë dhe formë.

Ngjyra është një element figurativ përmes së cilës shprehim idetë tona artistike, emocionet, gjendjet psikologjike dhe qëndrimet estetike. Ndarja e parë e ngjyrave është në primare (e kuqe, e kaltërt, e verdhë) dhe sekondare (portokalli, e gjelbër dhe vjollcë).

Forma është një element artistik të cilin e hasim në të gjitha fushat e artit figurativ: vizatim, skulpturë, pikturë, grafikë dhe dizajn. Forma ndikon te njeriu me pamjen e saj. Të gjitha objektet, duke përfshirë edhe veten tonë, kanë një formë përmes së cilës ne nihemi.

Nxënësit ndahen në katër grupe me nga 4-5 nxënës. Secili grup ka për detyrë që sipas zgjedhjes së tij të bëjë kolazh duke përdorur materiale të ndryshme (gazeta, fotografi, revista, fletë me ngjyra, hamer me ngjyra, kolazh me ngjyra, ngjyra temper, penel) të cilët do t'i kombinojë për të krijuar një vepër të plotë arti sipas dëshirës së vetë grupit.

Më pas vijon prezantimi i punës grupore për teknikën dhe procedurën në pikturë – **kolazh/miks media**.

AKTIVITET PËRFUNDIMTARE - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozim i veprave figurative, shqyrtimi dhe analiza e të njëjtave për sa u përket mjeteve, materialeve për pikturim, mënyrës së përdorimit dhe kombinimit të materialeve për punë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Blok numër 3, gazeta, fotografi, revista, fletë me ngjyra, hamer me ngjyra, kolazh vetëngjithës, ngjyra temper, penel, tush me ngjyrë.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit;
- Pjesëmarrje në krijimin e punimeve të përbashkëta.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me të gjitha lëndët mësimore varësisht nga përmbajtjet e orës.

- Për shembull, në lëndën e shkencave natyrore, tema Universi dhe trupat qiellorë, përmes veprimtarive kërkimore për hapësirën. Planetët mund të bëhen nga gazetatat, universi nga letra e kaltër e errët, yjet nga plastika, etj.
- Në orën e bashkësisë së klasës kur flitet për "Miqësinë". Fotografite e të gjithë nxënësve në sfond me fletë me ngjyra, të ngjitura në hamer.

Ora e shtatë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për pikturim: (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë, penela, pastel, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, kolazh/miks media...

STANDARDET PËR VLERËSIM

Kombinon materialet, mjetet, teknikat dhe procedurat dhe krijon një pikturë.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)

Në fillim të orës së mësimi nxënësit ndahen në çifte. Nxënësit luajnë lojën: "Nxjerr objektin". Një nxënës nga çifti ia mbyll sytë shokut të tij me një shall dhe e shoqëron në një vend të caktuar nga më parë. Nxënësi me sy të lidhur shkon deri në vendin ku janë ekspozuar të gjitha materialet e nevojshme për pikturim (ngjyra temper, ngjyra uji, penela, gazeta, fotografi, revista, fasule,

oriz, thjerrëza dhe materiale të tjera). Ai duhet të marrë tre lloje materialesh dhe t'ia çojë shokut të tij me të cilin do të punojë më vonë në çift. Gjatë asaj, i emërton mjetet.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit përmes përvojës (25 minuta)

Nxënësit i diskutojnë pyetjet e mëposhtme:

1. Cilat teknika dhe procedura të pikturimit përdoren në pikturë?
Përgjigjet e mundshme: (larje, tempera, ngjyra uji, gërvishtje, spërkatje, ...)
2. Shpjegoni se si punohet me teknikën e kolazhit/miks media?
Përgjigjet e mundshme: (kombinimi i gazetave, fotografive, revistave, fletëve me ngjyra, hamer me ngjyra, kolazh vetëngjithës dhe kombinimi i tyre)
3. Çfarë materialesh natyrore mund të përdorni? (gjethe, bar, kokrra...)

Nxënësit fillimisht ishin të ndarë në çifte. Secili çift merr udhëzime nga mësuesi për të punuar dhe për të kombinuar materialet, mjetet dhe për të krijuar një pikturë sipas asaj që kishte tërhequr më parë. Ata mund të përdorin ngjyra tempera, ngjyra uji, penela për të aplikuar dhe teknikat tjera të mësuarat të pikturimit, të tilla si larja dhe gërvishtja.

Duke vepruar kështu, nxënësit zbatojnë teknikën e kolazhit/miks media. Ato kombinojnë materiale dhe mjete, por edhe teknika të tjera pikturimi dhe krijojnë pikturë. Nga materialet natyrore përdoren kokrra të ndryshme (fasule, oriz, thjerrëza).

Mësuesi u jep udhëzim nxënësve që të pikturojnë në motiv sipas zgjedhjes së tyre.

AKTIVITET PËRFUNDIMTARE - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Prezantimi i punës në çifte. Diskutim për mënyrën e kombinimit të materialeve natyrore (kokrrat e orizit, thjerrëzat) me **Kolazh/miks media** (gazeta, fotografi, revista). Ekspozitë nga vizatimet në klasë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju?

3. Çfarë mësuar?

MJETET

Bllok numër 3, gazeta, fotografi, gjethe vjeshte, degë druri, lule dhe materiale të tjera natyrore, revista, drithëra (fasule, oriz, thjerrëza), ngjyra temper, ngjyra uji, penela.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigje me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimit (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit, piktura
- Pjesëmarrje në krijimin e punimit në çift.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën e shkencave natyrore, tema Ndryshimet e materialeve, në disa nga aktivitetet kur përshkruhen ndryshimet e materialeve.

Ora e tetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, teknikat dhe materialet për pikturim: (ngjyra temper, ngjyra uji, tush me ngjyrë, penel, pastel, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrore dhe artificiale, Kolazh/miks media.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Kombinon materialet, mjetet, teknikat, procedurat dhe krijon një pikturë.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (7 minuta)

Mësuesi demonstroi vizatimet e nxënësve, të cilat janë realizuar më parë. Vizatimet janë punuar me ngjyra temper, ngjyra uji, penel, nga materiale natyrore (fasule, oriz, thjerrëza) nga kolazhi/miks media, gazeta, fotografi, revista.

Mësuesi mund të prezantojë edhe veprat e mëposhtme artistike.

Zogjtë

[collage mixed media art - Bing images](#)

Pikturë me gjethe të vjeshtës

Kurorë me lule

Pas prezantimit, nxënësit iu përgjigjen pyetjeve:

1. Nga çfarë materialesh natyrore janë bërë pikturat?
2. Cilat mjete dhe materiale përdoren?

Nxënësit vërejnë ndryshimet midis vizatimeve të krijuara dhe vizatimeve të prezantuara.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit përmes përvojës (25 minuta)

Mësimdhënësi/ja u jep udhëzime nxënësve që të kombinojnë materialet dhe mjetet, teknikat dhe procedurat që do t'u tregohen. Ai i udhëzon nxënësit të përdorin tushin me ngjyrë dhe të zbatojnë procedurën e spërkatjes. Nga materialet natyrore përdorin bimë të ndryshme (lule, gjethe, degë) Për teknikën e kolazhit/miks media përdorni fletë me ngjyra, hamer me ngjyra, letër vetëngjitëse me ngjyra.

Nxënësit ndahen në grupe të vogla në varësi të numrit të nxënësve në klasë, secili grup merr udhëzime për të punuar dhe për të kombinuar materialet, mjetet, teknikat dhe procedurat për të krijuar pikturë me motiv sipas përzgjedhjes së tyre.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (8 minuta)

Prezantimi i punës në grup. Diskutim për mënyrën e kombinimit të materialeve (materialet natyrore - lule, gjethe, degë), mjeteve (fletë me ngjyrë, hamer me ngjyrë, letra vetëngjitëse me ngjyra), teknikat (kolazh/miks media) dhe procedurat (spërkatje) gjatë krijimit të një pikturë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Bllok numër 3, fletë me ngjyra, materiale natyrore - lule, gjethe, degë, fletë me ngjyrë, hamer me ngjyrë, letër vetëngjitëse me ngjyrë, tush me ngjyrë.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigje me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete).
- Veprat e krijuara të artit.
- Pjesëmarrje në krijimin e punimeve të përbashkëta.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën e edukimit muzikor, temën Këndojmë, ekzekutojmë dhe kërcëjmë, kur përpunojnë një këngë për fëmijë me përmbajtje për gjethet e vjeshtës, frutat e vjeshtës apo lulet e vjeshtës. Përmbajtja e këngës mund të paraqitet përmes veprës figurative artistike.

TEMA E TRETË: FORMËSIMI PLASTIK

DHE NDËRTIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Pas arritjes së standardeve nga tema e tretë “Formësimi plastik dhe ndërtimi”, nxënësi/nxënësja do të jetë i aftë të:

- përdor baza, mjete dhe materiale të ndryshme për formësim plastik dhe ndërtim dhe aplikon teknika dhe procedura të ndryshme në formësimin plastik: gdhendje, gërvishtje, perforim dhe vizatim, procedura të shtimit dhe heqje, formësim me shtresa (qullosje).
- krijojë një kompozim me modelim të objekteve dhe formave tredimensionale dhe bën modele nga materiale mbetjesh.
- paraqet hapësirën duke kombinuar dhe bashkuar dhe kompozon forma të gatshme kur krijon një kompozim kompleks.

Nxënësi/nxënësja do të:

- përmirësojë aftësitë manuale për formësimin dhe ndërtimin.
- zhvillojë aftësinë për vlerësimin estetik të veprave figurative-artistike.

Ora e nëntë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Bazat, mjetet, materialet, teknikat dhe procedurat për formësim plastik dhe ndërtim:

(argjilë, plastelinë, miell, brumë, materiale natyrore dhe artificiale, forma gjeometrike, fruta, gdhendje, gërvishtje, perforim (shpim), formësim me shtresa (qullosje)).

STANDARDET PËR VLERËSIM

Përdor dhe kombinon baza, mjete dhe materiale të ndryshme për formësim dhe ndërtim. Zbaton teknika dhe procedura të ndryshme në krijimin e formave dhe ndërtimeve.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Nëpërmjet teknikës “**Minuta e të menduarit**”, nxënësve u kujtohen të gjitha materialet me të cilat kanë punuar gjatë vitit të kaluar shkollor në orët e arsimit figurativ.

Përgjigje të mundshme nga nxënësit: (rruaza, letër, dru, argjilë, plastelinë)

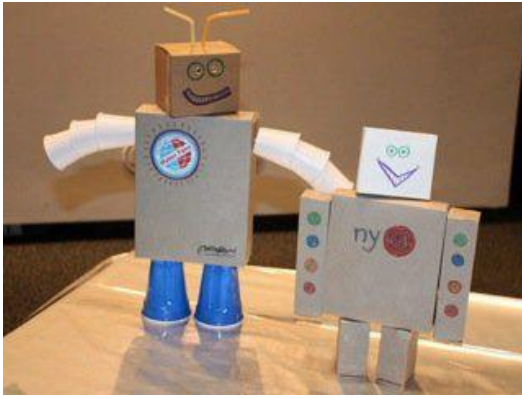
Nëpërmjet teknikës “**Minuta e të menduarit**”, nxënësve u kujtohen të gjitha teknikat me të cilat kanë punuar gjatë vitit të kaluar shkollor në orët e arsimit figurativ.

Përgjigjet e mundshme: (prerje, ngjitje, palosje, lidhje /bashkim)

Mësimdhënësi shpjegon për mjetet, materialet, teknikat dhe procedurat për formësim plastik dhe ndërtim që do të përdoren në klasën e tretë. Materiale për formësim plastik dhe ndërtim (argjilë, plastelinë, miell, brumë, materiale natyrore dhe artificiale). Teknika dhe procedura në formësimin plastik: thellim, gërvishtje, perforim (shpim), vizatim, formësim me shtresa (qullosje).

AKTIVITETET KRYESORE- të mësuarit përmes përvojës (30 minuta)

Çdo nxënës në tavolinë shfaq paketimin (ambalazhin) e kartonit që ka sjellë. Nëpërmjet teknikës *Stuhi idesh* merret përgjigje për pyetjen: Çfarë mund të bëjnë nga ai ambalazh dhe të njëjtin ta përdorin për lojë. Nxënësit shprehin të gjitha idetë e tyre. Mësimdhënësia njofton nxënësit se do të bëjnë **robot**.

Ai u jep udhëzime nxënësve për përdorimin e ambalazhit prej kartoni, mënyrën e bashkimit, ngjites dhe përpilimit të pjesëve të robotit.

Nxënësit nga ambalazhet e kartonit me forma dhe madhësi të ndryshme krijojnë robot, duke i bashkuar dhe ngjitur ata në një formë sipas imagjinatës së tyre. Ata mësojnë të krijojnë tërësi nga forma të shumta me madhësi të ndryshme.

Mësimdhënësi jep udhëzime për të rregulluar në mënyrën e duhur ambalazhin e kartonit (kuti ilaçesh, shurupi, parfumi, këpucësh...) që të krijojnë robot. Nxënësit udhëzohen që të përdorin kuti të formës dhe madhësisë së duhur për të përaqitur çdo pjesë të trupit të robotit.

Materiali për krijimin e robotit:

ambalazhe kartoni të formave dhe madhësive të ndryshme, ngjyra temper, penela, kopsa, ngjitës, shkopinj)

Procedura për krijimin e robotit:

1. Rregullimi i saktë i ambalazhit për secilën pjesë të trupit.
2. Bashkimi i të gjitha pjesëve me ngjitës.
3. Ngjyrosja e robotit me ngjyra temper sipas dëshirës.
4. Punimi i pjesëve të kokës (sy, hundë, gojë) me ndihmën e kopsave, shkopinjëve, letërs gjitëse me ngjyra.

AKTIVITET PËRFUNDIMTARE - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozim i robotëve të bërë prej ambalazhit të kartonit, shqyrtim dhe analizë e krijeve të bëra lidhur me aplikimin e teknikave dhe procedurave të ndryshme gjatë krijimit të formave dhe ndërtimeve.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Kuti paketimi prej kartoni (kuti ilaçesh, shurupi, parfumi, këpucësh), ngjyra temper, penela, kopsa, ngjitës, shkopinj dhe materiale të tjera për ripërdorim.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigje me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit (përpikëria, pedanteria, kreativiteti dhe lidhshmëria e përshtatshme e pjesëve të trupit në raport me ambalazhin).

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor me lëndën e matematikës, tema Gjeometria, njeh dhe emërtin forma 3D nëpërmjet një veprimtarie. Nxënësit në orën e matematikës shikojnë modele të ndryshme të formave 3D nga të cilat është bërë ambalazhi me të cilin do të krijojnë robotin. Pasi krijojnë robotin, ata emërtojnë format 3D që kanë përdorur.

TEMA E KATËRT: TË SHTYPURIT, DIZAJNIMI DHE KOMUNIKIMET VIZUALE

Arsimi figurativ për klasën III

Pas arritjes së standardeve në fund të temës së katërt “Të shtypurit, dizajnimi dhe komunikimet vizuale”, nxënësi do të jetë i aftë të:

- shtypë në mënyrë të pavarur me një kombinim shabllonesh dhe gjurmësh;
- krijojë një model, stoli, bizhuteri dhe dekorim duke aplikuar elemente, mjete, materiale, teknika dhe procedura të ndryshme për dizajnim;
- përdor kompjuter, printer dhe aparat fotografik për të projektuar dhe bërë dekorime;
- dallon ilustrim, fotografi, kopertinë libri, poster dhe pankartë.

Nxënësi/nxënësja do të:

- zhvillojë krijimtarinë dhe vlerat estetike;
- kultivojë shprehjet higjieno-teknike dhe të punës.

Ora e dhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Shtyp/vulos, bazë, mjete, materiale, teknika, procedura dhe elemente: (shabllon, vulë, vulë kartoni, gjurmë, model, dekorim).

STANDEDET PËR VLERËSIM

Krijimi i vulave duke përdorur materiale natyrore.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Mësimdhënësi vendos një situatë problemore (nxënësit duhet të imagjinojnë se janë në natyrë dhe aty duhet ta kalojnë ditën).

Nxënësit i përgjigjen pyetjes: Çfarë gjërash nga natyra do të kishit mundur të përdorni për luajtur, me qëllim që ta bënin ditën interesante? Nxënësit mendojnë dhe ofrojnë zgjidhje për pyetjen problemore.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit përmes përvojës

 (30 minuta)

Mësimdhënësi u tregon nxënësve çantën magjike në të cilën ndodhen qese të vogla me materiale të ndryshme natyrore (gjethe drurësh, copëza degësh me gjatësi dhe trashësi të ndryshme, limon, portokall, patate).

Nxënësit ndahen në 4 grupe. Përfaqësues nga secili grup zgjedh një nga qeset me materiale natyrore. Mësimdhënësi jep udhëzime për punë për secilin grup.

Grupi i parë që tërhoqi limon dhe portokall të prerë në gjysmë, merr udhëzimet e punës.

1. Aplikohet ngjyrë e përshtatshme temper me një dendësi më të madhe në sipërfaqen e prerë të frutit.
2. Pjesa e ngjyrosur e frutit vendoset mbi fletën e bllokut dhe me kujdes shtypet me dorë.
3. Për çdo shtypje mund të aplikohet ngjyrë e ndryshme, por kjo nuk është e domosdoshme.
4. Me vulosje përsëritet disa herë forma e njëjtë.

Grupi i dytë që tërhoqi gjethe drurësh të formave të ndryshme, merr udhëzime:

1. Aplikohet ngjyrë në anën e vrazhtë të gjetthes natyrale.
2. Pjesa e ngjyrosur vendoset mbi fletën e bllokut dhe me kujdes shtypet me dorë.
3. Goditet lehtë me dorë që të fitohet një gjurmë më e qartë.

Grupi i tretë që tërhoqi copëza degësh me gjatësi dhe trashësi të ndryshme merr udhëzime:

1. Aplikohet me kujdes ngjyra në copëzën e degës.
2. Pjesa e ngjyrosur vendoset mbi fletën e bllokut dhe me kujdes shtypet me dorë.
3. Me gjurmët e degëve bëhen forma (siluete njeriu, dru i degëzuar...).

Grupi i katërt që tërhoqi një patate (në të cilën mësimdhënësi kishte bërë më parë disa forma) merr udhëzime:

1. Aplikohet ngjyrë temper me një dendësi më të madhe sipas përzgjedhjes individuale.
2. Pjesa e ngjyrosur vendoset mbi fletën e bllokut dhe me kujdes shtypet me dorë.
3. Ngjyrë duhet të aplikohet përpara secilës vulosje.
4. Me vulosje përsëritet disa herë forma e njëjtë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Secili grup del dhe prezanton krijimet e veta. Nxënësit e grupeve të tjera japin mendimet e tyre për suksesin e shtypjes/vulosjes, mbushjen e plotë të hapësirës, saktësinë dhe përpikërinë në punë, si dhe për sfidën për të shtypur/vulosur duke përdorur materiale natyrore.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve 1. Çfarë bëmë sot? 2 Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Bllok numër 3, çanta magjike, qese të vogla, materiale natyrore (gjethe drurësh dhe copëza degësh, limon, portokall, patate, ngjyra temper, penel, bazë – fletë e bardhë nga blloku numër 3.

PËRCJELLJA E PËRPARIMIT

- Përgjigje me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës;
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitete);
- Veprat e krijuara të artit (shtypje/vulosje)
- Pjesëmarrje në krijimin e punimeve të përbashkëta.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

1. Integrimi ndërlëndor me arsimin muzikor, tema Këndojmë, ekzekutojmë dhe kërcëjmë, nëpërmjet përpunimit të veprimtarisë së një kënge me tematikë frutash.
2. Integrimi ndërlëndor me lëndën e matematikës, tema Operacionet me numrat, përmbajtja “Thyesa”. Në orën e matematikës, mësimdhënësi përdor materiale natyrore (fruta) që ndahen në gjysma kur shpjegon nocionin e një pjese (një e plotë) nga një tërësi.

Shtojca e doracakut ka për qëllim shpjegimin e mëtejshëm të materialeve dhe mjeteve të punës. (Kjo pjesë është VETËM për mësimdhënësit).

BAZA PËR VIZATIM

1. Letër – bllok numër 3
2. Karton
3. Pëlhurë për pikturim
4. Foli plastike - foli filmike - foli me ngjyra (foli grafoskop), foli nga materialet e mbetjeve që fëmijët mund t'i gjejnë në shtëpi.
5. Të gjitha llojet e letrave dhe kartonave për printimit
6. Lëkurë
7. Plastikë (kuti, shishe, plastikë me ngjyra)

MATERIALET PËR VIZATIM

1. Laps, HB, B1, B2 B3..... nuk përdoren lapsa të llojit "H".
2. Lapsa me ngjyra (ngjyra druri)
3. Pastel vaji (ngjyra vaji)
4. Pastel i thatë
5. Shkumsa me ngjyra
6. Tush (kryesisht i zi- i kaltërt)
7. Tush me ngjyrë
8. Ngjyra temper
9. Ngjyra akuarele (ngjyra uji)
10. Flomasterë (të hollë dhe të trashë)

VEGLAT PËR VIZATIM DHE PIKTURIM

1. Bishtpenë
2. Lloje të ndryshme të penëve
3. Degëz ose kallam (këtë vegël mësimdhënësi e mpreh në formë të penës)
4. Penel për akuarel
5. Penel për temper

MATERIALET PËR MODELIM (NDËRTIM)

1. Argjilë
2. Plastelinë
3. Brum nga mielli

MATERIALE TJERA TË NEVOJSHME PËR SHPREHJE FIGURATIVE

1. Lloje të ndryshme ngjitësish për letër dhe plastikë.
2. Letra kolazhi (vetëngjitëse ose jo ngjitëse).
3. Lloje të ndryshme të revistave, gazetave.
4. Lloje të ndryshme tekstili dhe lëkure.
5. Llak flokësh për fiksion të pastelit dhe shkumësive me ngjyra (kjo përdoret vetëm nga mësimdhënësi).
6. Patate, limon, portokall, gjethe, degë, lëvore të pemëve etj.

Mr. Filip Fidanovski

Zhaklina Ristovska

Mr. Vesna Boshkovska

Fleta pune

materiale për mësim për arsim figurativ
për klasën III në arsimin fillor nëntëvjeçarë

3

Fleta pune

**materiale për mësim për arsim figurativ
për klasën III në arsimin fillor nëntëvjeçarë**

3

I dashur nxënës,

Arti është pjesë integrale e jetës së njeriut dhe shprehet përmes vizatimit, pikturës, grafikës, skulpturës dhe dizajnit.

Materialet e punës dhe udhëzimet nga mësuesi juaj do të jenë udhërrëfyese juaj për të përmirësuar njohuritë, teknikat dhe aftësitë tuaja figurative në fushat e artit:

1. Vizatimi
2. Pikturimi
3. Formimësim plastik dhe ndërtimi
4. Vulosja (shtypje), dizajnimi dhe komunikimet vizuale.

Orët e artit figurativ le të jenë kënaqësi për ju, përmirësoni gjuhën tuaj të artit me ndihmën e materialit mësimor të arsimit figurativ. Krijoni vepra arti, duke zbatuar njohuritë e reja të artit figurativ.

Nga autorët

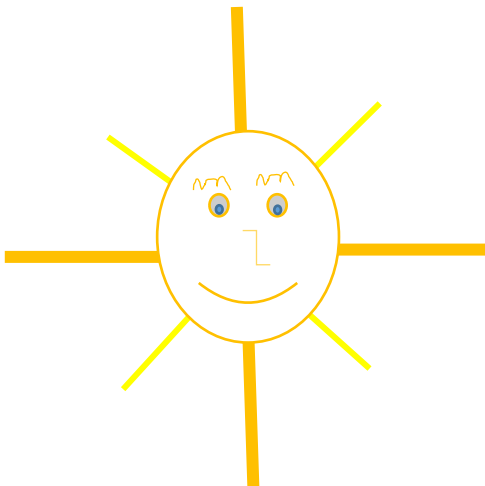
TEMA E PARË VIZATIMI

Në këtë temë do të aftësohesh:

- ☐ të vizatosh duke përdorur shtresa, mjete dhe materiale të ndryshme vizatimi.
- ☐ të përdorësh elemente të reja figurative në vizatim: hapësirë, teksturë, ritëm dhe vijë konturale.
- ☐ të përdorësh hijëzimin dhe tushin gjatë vizatimit.
- ☐ të përdorësh një kompjuter për të vizatuar objekte, personazhe dhe dukuri nga mjedisi juaj.
- ☐ të zhvillosh kreativitetin dhe do të fitosh aftësi manuale.
- ☐ do të kultivosh shprehi higjieno-teknike dhe të punës.

Kujtohu

Shiko me vëmendje vizatimin dhe në secilën kuti vizatoni një vijë që shfaqet në vizatim. Nën atë, shkruani llojin e vijës.

SHTRESAT (BAZAT) E VIZATIMIT

Gjuha figurative

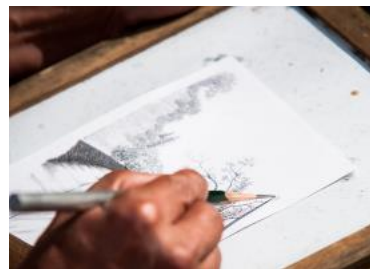
Baza është një material mbi të cilin vizatohet, pikturohet ose dizajnohet.

Llojet e shtresave për vizatim janë: letra, kartoni, folia, plastika, pëlhura, lëkura.

Lapsi, lapsa me ngjyra, ngjyra yndyrore, flomasterë janë mjete dhe materiale vizatimi.

Vija është lëvizje e vazhduar e një pike.

Vija mund të jetë vijë e lakuar dhe e drejtë, e trashë dhe e hollë etj.

Letër

Tekstil dhe lëkurë

1. Shkruaj se në çfarë baze të vizatimit kanë vizatuar fëmijët?

2. Rrethoni bazat e vizatimit që ke përdorur gjatë vizatimit.

- a) letër b) karton c) foli ç) plastikë d) pëlhur dh) lëkurë.

3. Në tabelë gjej fjalët që tregojnë baza të vizatimit dhe ngjyrosni me ngjyra të ndryshme.

O	L	C	I	L	N	O	T	R	A	K	F
N	Ë	L	E	T	Ë	R	J	A	A	O	T
T	O	G	A	F	E	K	S	R	L	L	S
T	E	K	S	T	I	L	U	I	J	I	L
LL	Ë	P	D	J	T	O	A	R	H	A	S
P	L	A	S	T	I	K	Ë	J	Ë	A	Z

MATERIALET DHE MJETET PËR VIZATIM

Gjuha figurative

Tushi është lëng, material me të cilin vizatojnë. Mund të jetë në ngjyra të ndryshme. Me të paraqitet çdo detaj i asaj që vizatohet.

Pena është një mjet për aplikimin e tushit.

Druri është një mjet për të aplikuar tush me ndihmën e majës së mprehtë.

Penel i hollë është një mjet për të aplikuar tush. Mund të përdoret për të mbushur sipërfaqet në tone më të errëta dhe me të hapura te zeza apo në një ngjyre tjetër të tushit. Mund të kombinohet me penë.

Me këto materiale dhe mjete vizatimi, mund të vizatoni në një sipërfaqe të **lëmuar**. Më i përshtatshëm është hameri.

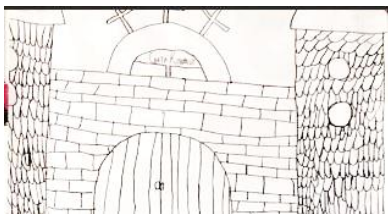
Vija konturale

Materialet dhe mjetet e vizatimit

1. Bëj lidhjen e materialeve vizatimit dhe mjetet e vizatimit të cilët janë përdorur.

Kombinimi i ngjyrave pastelevë (ngjyra yndyrore)

tush i holluar me penel të hollë

Tush me penë

tush me ngjyra me dru

tush me penë dhe penel të hollë

2. Vizato vijën konturale me tush dhe penë në vizatimet.

TUSHI DHE HIJEZIMI

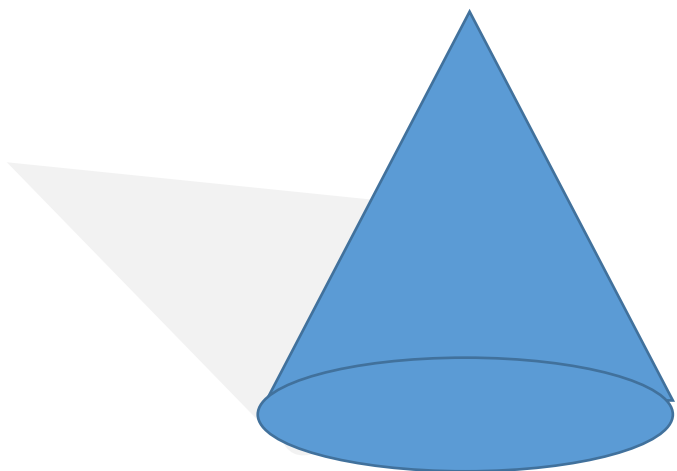
Gjuha figurative

- **Hijezimi** është një teknikë e vizatimi të hijes së trupave ose objekteve. Drita dhe hija janë dukuri të pandashme dhe çdo trup apo objekt ka hijen e vet.
- Mbushja me laps, gjegjësisht vizatimi i vijave të holla me laps, përpara dhe mbrapa, në mënyrë që lapsi të rrëshqasë nëpër letër gjatë gjithë kohës, quhet hijezim.
- Për këtë teknikë është mirë të vizatoni me laps, kurse vijat konturale me tush dhe penë.

Plotësimi me laps

1. Me laps hijezo edhe këto forma 3D. Prej nga vjen burimi i dritës?

KOMBINIMI I TEKNIKAVE TË VIZATIMIT DHE MATERIALET

Gjuha figurative

- **Monokrom** – vizatim vetëm me një ngjyrë
 - Shembuj të një kombinimi të teknikave të vizatimit dhe materialeve në krijimin artistik:
1. Vizatim me tush me ngjyrë në vija konturale, dhe vizatimi i brendshëm me ngjyra druri.
 2. Vizatimi i vijave konturale me flomaster, dhe pjesa e brendshme dhe pjesët e tjera me ngjyra druri.
 3. Vizatim me veglat në Paint – laps, ngjyra, kovë me bojë, forma të ndryshme 2D.
 4. Vizatim me dru dhe penë, tush dhe hijezimi i objekteve.

Vizatimi i nxënësit

Vizatimi monokrom me tush të kaltër dhe penë

1.

Shikoni me kujdes vizatimet e nxënësve dhe përcaktoni kombinimin e teknikave dhe materialeve të vizatimit.

Vizatimet e nxënësve nga nxënësit e klasës III b nga SHFK "Braça Milladinovci", Aerodrom, Shkup

Filip Cvetkov IV-a
SHFK „Kiril Pejčinović”
Shkup

Në këtë temë do të aftësohesh:

- ☐ të përdorësh teknika, shtresa, mjete dhe materiale të ndryshme në pikturë.
- ☐ të pikturosh duke përdorur ngjyrat primare dhe sekondare.
- ☐ të dallosh një vepër arti origjinale nga një riprodhim.
- ☐ të krijosh një kompozim arti me ngjyra të ftohta dhe të ngrohta.
- ☐ të përdorësh kompjuter dhe pajisje të tjera digjitale në pikturë.
- ☐ të zhvillosh kreativitetin përmes pikturës.
- ☐ zhvillosh dhe kujdesesh për shprehitë higjieno - teknike dhe shprehitë e punës.

Kujtohu

Me çfarë materialesh dhe mjetesh piktore janë bërë këto vepra artistike?

Vizatime të nxënësve nga nxënësit e klasës III b nga SHFK "Braça Milladinovci", Aerodrom, Shkup

TEKNIKAT DHE MËNYRAT E PIKTURIMIT

Gjuha figurative

- **Një pjesë e teknikave dhe mënyrave** në pikturim janë: larja, gërvishtja dhe spërkatja.
- **Ngjyra** ngjyros gjërat që na rrethojnë me ngjyra të bukura. Është një element artistik përmes të cilit ne shprehim idetë dhe emocionet tona artistike.
- **Hapësira** paraqitet në pikturë. Si hapësirë emërohet e gjithë ajo nëpër të cilën lëvizim ne, kafshët, aeroplanët...
- **Harmonia e ngjyrave** nënkupton përdorimin e ngjyrave të ngjashme.

Zgjidhni fjalëkryqin dhe rikujtohuni për materialet e pikturës të cilët i keni përdorur dhe do të përdorni këtë vit.

Ngjyrat temper, ngjyrat e ujit, tush me ngjyrë, penelë, ngjyra pasteli, paletë
letër me ngjyra, materiale natyrore, materiale artificiale

[illegible]

Cilat teknika të pikturimit dhe mënyra i ke përdorur? Rretho.

Temper	Teknikë guash	Akuarel	Pastel
Larje	Spërkatje	Gërvishtje	Kolazh

TEKNIKA E KOLAZHIT/MIKS MEDIA

Gjuha figurative

□ **Kolazh miks/media** është teknika gjatë së cilës përdoret çdo lloj materiali (gazeta, fotografi, revista, fleta me ngjyra, hamerë me ngjyra, letër ngjitëse me ngjyra) për të bërë kolazh, përzierje materiale të ndryshme.

1.

Nën secilin krijim figurativ (artistik) shkruaj se prej çfarë materiali është bërë.

KOMBINIMI I TEKNIKAVE DHE MATERIALEVE PËR PIKTURIM

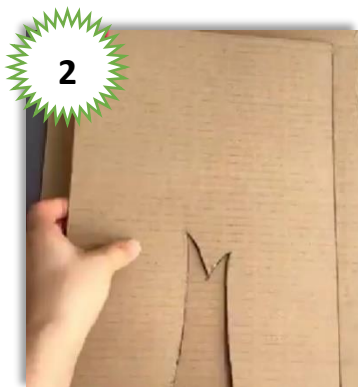
Gjuha figurative

- Kombinimi i teknikave të pikturës, procedurave dhe materialeve natyrore dhe artificiale, si materiale pikture, krijon një mundësi që artisti të krijojë **pikturë sipas krijimit dhe idesë së tij**.
- Motivet për pikturë mund të jenë të ndryshme, por edhe sipas zgjedhjes së lirë të artistit.
- Përpiquni të bëni një fotografi të tillë nga materiale dhe teknika të ndryshme.
- Kjo ide le t'ju inkurajojë të krijoni një pamje të krijimit tuaj.

Ideja është marrë nga **Simple Crafts for Kids**

Materiali i nevojshëm:

1. Materiali artificial: shirit/folje ngjitëse, gërshërë.
2. Materiali natyror: gjethet e pemëve, luleve dhe bimëve të tjera.
3. Materiali i lyerjes: karton, ngjyra temperne, brusha

KUIZI FIGURATIV 1 – FORMËSIMI PLASTIK DHE KRIJIMI

1. Rretho prej cilave materiale mund të bësh robot (ka disa përgjigje të sakta)

- a) argjilë b) letër c) plastelinë ç) miell d) brumë
dh) qelq e) rërë ë) lesh f) rruaza

2. Rretho me cilat teknika dhe procedura artistike për formësim plastik dhe ndërtimin mund të përdorni për të bërë një robot:

- a) me formësimin e argjilit b) gërvishtje në letër
c) formësimi me plastelinë ç) gdhendje në miell
d) qullosja e brumit dh) të vizatuarit në rërë e) bashkimi dhe ngjitja e disa lloje të ndryshme të kutive

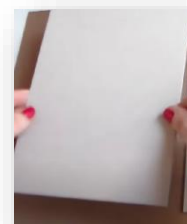
3. Çka është formësimi me shtresa (qullosja)?

- a) mdështjellje, lyerje, ngjitje, ngjitje e diçkaje me fletë, shtresim i diçkaje;

- b) Lidhja dhe bashkimi i fletëve me ngjitje;

- c) Ngjitja e letrës në një shtresë më të fortë, për shembull karton.

4. Rretho hapat e saktë gjatë

përpunimit të pallatit me forma gjeometrike nga argjili:

a) Formësimi i argjilit me ujë dhe shkop në formën e dëshiruar 3D (kub, kon, kuadër, top, piramidë,...);

b) Përgatitja e materialeve (argjilë, ujë, shkop për formësim, ngjyra temper);

c) Bashkimi i formave 3D dhe krijimi i një objekti prej argjile;

ç) Aplikimi i teknikave të artit, gdhendje, gërvishtje.

a) Përgatitja e materialit (argjilë, ujë, shkop për formësim, ngjyra temper);

b) formësimi i argjilës me ujë dhe një shkop në formën e dëshiruar 3D (kub, kon, kuadër, top, piramidë,...);

c) Aplikimi i teknikave të artit gdhendje, gërvishtje;

e) Bashkimi i formave 3D dhe krijimi i një pallati prej argjile.

a) Bashkimi i formave 3D dhe krijimi i një pallati prej argjile;

b) Përgatitja e materialit (argjilë, ujë, shkop për formësim, ngjyra temper);

c) aplikimi i teknikave të artit gdhendje, gërvishtje;

e) Formimi i argjilit me ujë dhe një shkop në formën e dëshiruar 3D (kub, kon, kuadër, top, piramidë,...).

Teknikat dhe procedurat për punën me argjilë mund ti shohësh në këtë link:

[How to make 3D shapes in Clay | 3D Shapes clay model | Basic shapes in Clay work - Bing video](#)

VULA NGA MATERIALE NATYRORE

Gjuha figurative

- Vulosja është një teknikë arti që është shumë interesante dhe kreative.
- Kur krijohet një vepër arti me vulosje përdoren ngjyrat temper, penela etj.
- Vulat mund të bëhen nga materiale natyrale, si vulë nga patatja - nga gjethe pemësh, fruta të ndryshme, degë pemësh, guralecë etj.

Shiko fotografitë, zgjidh vulë nga materialet natyrore dhe krijo një krijim artistik të motivit sipas përzgjedhjes tënde.

Vula nga gjetheet e drurit

Vula nga guralecë

Vula nga frutat

Material për
përpunimin e
vulave nga patatja

Ora e njëmbëdhjetë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet figurative (artistike) në vizatim (vijë konturale, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendshme/jashtme, tërësi artistike, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET PËR VLERËSIM

Krijon një paraqitje të hapësirës (thellësi, afër/larg, brendshme/jashtme) dhe e paraqet atë në një vizatim.

SKENARI I ORËS**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)**

Nxënësit së bashku me mësuesin dalin në oborrin e shkollës dhe vëzhgojnë rrethinën. Ata rendisin objektet që vërejnë. Ata u përgjigjen pyetjeve të bëra:

1. Cilat objekte janë më afër jush?
2. Cilat objekte janë më larg jush?
3. Mendon se oborri i shkollës është një hapësirë e mbyllur? Pse?
4. Çfarë përfaqëson për ju hapësira e hapur?

Nxënësit japin përgjigje bazuar në mendimet e tyre.

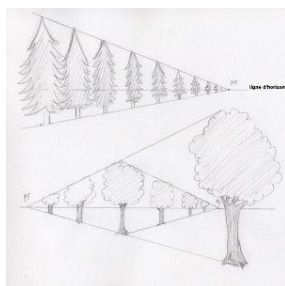
Lojë me kuti kartoni (sugjerim për aktivitet shtesë)

Nxënësit përdorin kuti kartoni të madhësive të ndryshme, të cilat kanë hapësirë të mjaftueshme që nxënësit të futen brenda dhe të ndjejnë hapësirën. Kur mbyllen kutitë, brenda është errësirë dhe kur hapen është dritë.

AKTIVITETET KRYESORE – mësimi nga përvoja (25 minuta)

Mësimdhënësi tregon vepra artistike për të shpjeguar kuptimin e hapësirës së afërt/larg dhe të brendshme/ jashtme përmes së cilës së bashku me nxënësit kuptojnë se çfarë do të thotë afër/larg, pra hapësirë e brendshme/jashtme.

- Nëse të gjitha figurat në vizatim janë me të njëjtën madhësi, atëherë kemi një ide se të gjitha janë të barabarta. Nëse figurat janë me përmasa të ndryshme dhe në vizatim paraqiten sipas radhës, në planin e parë objekti është më i madh, kurse në planin e dytë objekti është më i vogël. Atëherë krijohet ideja se disa figura janë afër dhe disa janë shumë larg. (Faqja 5 e Fletëve të Punës.)

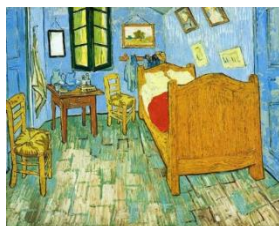

Figurat e mëdha duket se janë **më afër**, ndërsa figurat **e vogla** duket se janë **më larg**. Mësimdhënësi shpjegon se nëse duam të paraqesim një figurë që është afër, e vizatojmë me përmasa më të mëdha. Shifrat e tjera vizatohen më të vogla për t'u paraqitur më larg.

Mësimdhënësi përdor shembuj përmes të cilëve nxënësit do të mund të perceptojnë hapësirën e brendshme (të mbyllur) dhe të jashtme (të hapur).

Hapësira e **brendshme** ose e mbyllur është krijuar nga njeriu për t'i shërbyer një qëllimi specifik. Hapësira e jashtme ose e hapur është hapësira në të cilën lëvizin njerëzit, kafshët, makinat, era dhe retë, aeroplanët etj. Përmes teknikës **Stuhi idesh**, nxënësve u kërkohet të numërojnë shembuj të jetës së përditshme të hapësirës së brendshme dhe të jashtme.

Udhëzohen nxënësit të ndajnë letrën në gjysmë duke vizatuar një vijë vertikale. Në njërën gjysmë për të

Vinsent Villem van Gog

përfaqësuar një hapësirë të brendshme, dhe në anën tjetër një hapësirë të jashtme. Kjo vijon nga puna e pavarur e bazuar në idenë individuale.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozita e veprave të artit, shqyrtimi dhe krahasimi i tyre në raport me hapësirën e brendshme dhe të jashtme të përfaqësuar në veprat e artit.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Çfarë aktiviteti ishte për ju? më interesante? 3. Pse është ai aktivitet më interesant për ju? Pse është e rëndësishme ajo që kemi mësuar, çfarë do të ndodhë nëse i shfaqim objektet në mënyrë të papërshtatshme?

MJETET

Shembuj të pikturave të Van Gog nga interneti, laps, bllok nr. 3.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi për hapësirën (**afër/larg**).
- ❑ Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- ❑ Pjesëmarrja në analizën e krijimeve të përbashkëta në raport me hapësirën (**të brendshme/të jashtme**).

Sipas standardit të vlerësimit: **Krijon një paraqitje të hapësirës (afër/larg, e brendshme/e jashtme)**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të shpjegojë për hapësirën (**afër/larg**).
- ❑ Të perceptojë hapësirën **e brendshme/e jashtme**.
- ❑ Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës për nga hapësira (afër/larg).
- ❑ Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket hapësirës (të brendshme/eksterierë).

*Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli, pra një listë për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlehtë me lëndën Gjuhë maqedonase, përmbajtje mësimore “Të shprehurit me gojë dhe me shkrim dhe krijimtaria”. Nxënësit në orën e gjuhës maqedonase shprehen me gojë/me shkrim në temën: “Hapësira rreth meje”, sipas vizatimit të tyre të cilin e kanë krijuar në orën e arsimit figurativ.

Ora e dymbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet artistike në **vizatim** (vijë konturore, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendësi/jashtë, tërësi artistike, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Percepton ritmin në natyrë dhe e zbaton në mënyrë të pavarur në vizatim.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (7 minuta)

Nxënësit vërejnë se ku ka përsëritje të vijave, formave dhe ngjyrave në oborrin e shkollës dhe shpjegojnë. (Sa gjethe në një pemë kanë të njëjtën formë? Sa bimë në oborrin e shkollës kanë të njëjtën ngjyrë? Cili frut ka të njëjtat vija që përsëriten mbi të?).

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

1. Forma të njëjtat lulesh.
2. Përsëritja e së njëjtës ngjyrë të bimëve.
3. Të gjitha gjethet e një peme kanë të njëjtën formë.
4. Të renditura të njëjtat dru pranë njëri-tjetrit – gdhendje në dru.
5. Përsëritja e vijave të boçës së pishës etj.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Mësuesi/ja demonstroi vepra artistike që paraqesin ritmin e vijave, formave dhe ngjyrave në natyrë. Ai shpjegon se përsëritja e formave dhe ngjyrave me gjuhën vizuale quhet ritmi i formave dhe ngjyrave. Nxënësit përcaktojnë dhe diskutojnë ritmin e vijave, ngjyrave dhe formave të çdo vepre artistike.

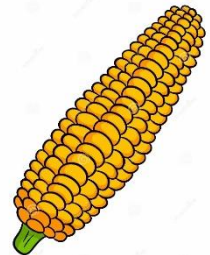
Mësimdhënësi shpjegon për ritmin e vijave, formave dhe ngjyrave.

Një ritëm linjash, formash dhe ngjyrash mund të vërehet gjithandej në natyrë. Shembull: ritmi i formës së lules, ritmi i formës së pemës, ritmi i ngjyrës dhe i formës së pikave të shiut, ritmi i vijave të frutave (misri, gruri), ritmi i vijave trupore të peshkut etj.

Mësimdhënësi demonstroi një klasë me misër dhe nxit diskutimin:

- Çfarë ritmi vëreni te misri?

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

1. Ritmi i vijave, ritmi i formës, ritmi i ngjyrave.

Nxënësit vizatojnë në një fletë blloku motivin "Misri" ose "Gjethet e vjeshtës në park", me tush dhe pendë duke përdorur një ritëm vijash, formash dhe ngjyrash.

Baza mund të jetë karton ose letër e verdhë ose ngjyrë portokalli.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (8 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, rishikimi dhe analizi i tyre në drejtim të përdorimit të ritmit të vijave, formave dhe ngjyrave. Kur analizojnë veprat, ata perceptojnë ritmin e paraqitur në natyrë.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Bllok numër 3, laps, tush, tush me ngjyra (e zezë, e verdhë dhe e portokalltë), pendë, karton.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet gojore për pyetjet e bëra nga mësuesi ose nga shokët e klasës në lidhje me substratet e përdorura, mjetet dhe materialet që kanë përdorur.
- Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- Pjesëmarrja në krijimin e veprës së vet artistike duke zbatuar ritmin e vijave, ngjyrave dhe formave.

- Analiza e veprave të krijuara artistike në aspektin e zbatimit të ritmit të vijave, formave dhe ngjyrave.

Sipas standardit të vlerësimit: **Dallon vizatimet sipas bazave, mjeteve dhe materialeve të përdorura**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të shpjegojë për ritmin.
- Të zbatojë ritmin e vijave, ngjyrave dhe formave.
- Saktë të kombinojnë bllokun me materialin e vizatimit, tushin dhe pendën.
- Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës sa i përket zbatimit të ritmit të vijave, formave dhe ngjyrave.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli (çek-listë), përkatësisht një listë për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlëndor

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- me lëndën e Matematikës përmes veprimtarisë së vizatimit e të njëjtave forma 2D me vizore shabllon;
- kur mëson për numrat çift dhe tek ku i shkruajnë numrat në të njëjtat forma dhe i radhisin në tabelë.

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurative për klasën III

Ora e trembëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Baza (nënshtresat), mjete, teknika dhe materiale për pikturim (ngjyra tempera, ngjyra uji, tush me ngjyra, penela, pastel, paleta, letra me ngjyra, materiale natyrale dhe artificiale, kolazh/miks media)

STANDEDET E VLERËSIMIT

Krahason piktura dhe bën dallimin mes tyre për sa i përket materialeve dhe teknikave të përdorura.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)

Nxënësit shikojnë një prezantim fotografik për piktorët e famshëm botërorë: Rembrandt, Da Vinci, Mikelanxhelo, Van Gog, Picaso dhe mësojnë për arritjet e tyre më domethënëse.

Rembrandt Harmens van Rijn, një piktor i famshëm holandez. Puna e këtij artisti është kulmi i artit holandez të shekullit të 17-të.

Leonardo da Vinci, arkitekt, inxhinier, skulptor, artist, piktor, shpikës, botanist dhe astronom i famshëm italian i Rilindjes. Ai donte të dinte gjithçka për natyrën, domethënë se si funksionon ajo. Leonardo ishte shumë i mirë në studimin, projektimin dhe krijimin e të gjitha llojeve të gjërave interesante. Ai njihet më së shumti për pikturat e tij, si piktura “Mona Lisa” e të tjera.

Mikelanxhelo di Ludoviko Bonaroti Simoni, i njohur më mirë vetëm si Mikelanxhelo – skulptor, piktor, arkitekt, poet dhe inxhinier italian i Renesancës italiane, i cili pati një ndikim të madh në zhvillimin e artit perëndimor. Ai ishte një bashkëkohës i Leonardo da Vincit.

Vincent Willem van Gog ishte një piktor holandez, veprat e të cilit patën një ndikim të madh në artin e shekullit të 20-të për shkak të ngjyrave të gjalla dhe përshkrimit të ndjenjave. Sot ai konsiderohet si një nga piktorët më të mëdhenj të historisë dhe ka dhënë një kontribut të rëndësishëm në fillimet e artit modern.

Pablo Pikaso, zyrtarisht Pablo Luis Picasso, është një piktor spanjoll i cili konsiderohet si një nga mjeshtrit më të mëdhenj të pikturës në shekullin e 20-të. Ai njihet më së shumti si themeluesi i kubizmit. Pikturat e tij të famshme janë: “Zonjat e Avignonit”, “Gernika” e të tjera.

AKTIVITETET KRYESORE – mësimi nga përvoja (25 minuta)

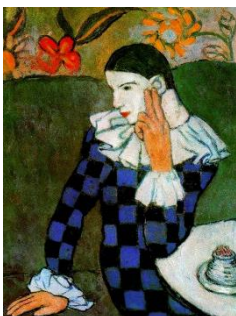
Nxënësit ndahen në grupe të vogla. Mësuesi/ja u jep udhëzime nxënësve që të shikojnë në kompjuter fotografite e piktorëve të përmendur më parë dhe të krahasojnë dhe krahasojnë fotografite që shikojnë sipas materialeve nga të cilat janë bërë dhe teknikave të përdorura.

- ❑ Grupi i parë i nxënësve shikojnë foto të
- ❑ piktori holandez Rembrandt në një kompjuter.
- ❑ Grupi i dytë i nxënësve shikon në kompjuter fotot e skulptorit, artistit, piktorit të famshëm italian Leonardo da Vinci.
- ❑ Grupi i tretë i nxënësve shikon në kompjuter pikturat e piktorit italian Mikelanxhelo.

- ❑ Grupi i katërt i nxënësve shikon në kompjuter pikturat e piktorit holandez Van Gog.

- ❑ Grupi i fundit ose i pestë i nxënësve shikojnë në kompjuter pikturat e piktorit spanjoll Pablo Pikaso.

Prezantimi i punës në grup. Secili grup shpreh mendimin e tij për autorin artistik që ka hulumtuar në lidhje me materialet e përdorura dhe teknikat sipas të cilave janë realizuar pikturat.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit

Të gjithë nxënësit marrin një fletë pune nga Materialet Mësimore (faqe 18). Mësimdhënësi/ja jep udhëzime për përgatitjen e fletës së punës për të kontrolluar nëse nxënësit janë në gjendje të dallojnë materialet dhe teknikat e përdorura.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili piktor ju ka lënë përshtypjen më të madhe dhe pse? 3. Cilat materiale dhe teknika pikturë janë përdorur më shumë në pikturat e tyre që ju janë prezantuar?

MJETET

Piktura nga piktorë me famë botërore, kompjuter, projektor, fletë pune (Materialet mësimore), laps dhe fletore.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi për materialet dhe teknikat nga të cilat është realizuar piktura.
- Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- Pjesëmarrja në analizën e krijimeve të përbashkëta sa i përket materialeve dhe teknikave të përdorura.

Sipas standardit të vlerësimit: **Krahason pikturat dhe bën dallimin midis tyre për sa i përket materialeve dhe teknikave të përdorura**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të kryejnë aktivitetet e mëposhtme:

- Të shpjegojë për materialet dhe teknikat nga të cilat është bërë piktura.
- Të listojë materialet nga të cilat janë bërë pikturat.
- Të perceptojë teknikat e përdorura.
- Të analizojë krijimet e shokëve të klasës për të dalluar mes tyre për nga materialet dhe teknikat e përdorura

Shembull i një liste kontrolli (çek-listë):

	Shpjegon për materialet dhe teknikat nga të cilat është bërë piktura.	Numëron nga çfarë materiale janë bërë pikturat.	Vëzhgon teknikat e përdorura.	Analizon krijimet e shokëve të klasës për të dalluar mes tyre për nga materialet dhe teknikat e përdorura.
Emri dhe mbiemri i nxënësit				
Materiali është miratuar plotësisht ✓		Materiali është pjesërisht i zotëruar +		Materiali nuk është i zotëruar?

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli, pra një listë për monitorimin e përpërimit të nxënësit.

Integrimi ndërlehtë me lëndën e gjuhës shqipe. Në orën e gjuhës shqipe nxënësit kanë për detyrë të përshkruajnë me shkrim një temë të caktuar: “Piktura që më ka lënë përshtypjen më të madhe”.

Ora e katërbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat kryesore dhe dytësore, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorim)

STANDEDET E VLERËSIMIT

Krijon një kompozim arti duke përdorur ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra të kundërta dhe ngjyra akromatike.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)

Nëpërmjet lojës “Formo një rreth”, nxënësit zbulojnë ngjyrat primare (e kuqe, e kaltërt, e verdhë) dhe ngjyrat sekondare (portokalli, e gjelbër dhe vjollcë). Mësimdhënësi/ja tregon objekte me ngjyra të ndryshme primare dhe sekondare. Udhëzohen nxënësit që në rrethin e parë të renditin objektet e ngjyrosura me ngjyra primare dhe në rrethin e dytë të renditin objektet e ngjyrosura me ngjyra sekondare.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

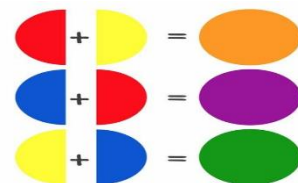
Ushtrime:

Mësimdhënësi/ja drejton një diskutim në grupe të vogla për ndarjen e ngjyrave primare dhe sekondare. Secili grup merr shirita me ngjyra primare dhe sekondare. Nxënësit kanë për detyrë të grupojnë ngjyrat primare dhe sekondare dhe t'i diskutojnë ato.

Ai thekson se ngjyrat dytësore fitohen nga përzierja e ngjyrave primare (e kuqe, e kaltër, e verdhë).

- Nga përzierja e kuqe me të verdhën fitohet ngjyra portokalli.
 - Nga përzierja e së kuqes dhe të kaltrës prodhohet vjollcë.
 - Përzierja e të kaltrës me të verdhën prodhon të gjelbrën
- Mësimdhënësi, duke paraqitur foto dhe pyetje, nxit imagjinatën e tyre për dhomën e ëndrrave të fëmijëve të tyre. (dhoma e fëmijëve me ngjyra).

Udhëzohen nxënësit të përdorin ngjyrat e temperës gjatë krijimit të kompozicionit artistik, të pikturojnë mbi motivin "Dhoma shumëngjyrëshe", me teknikën e temperës duke përdorur ngjyrën, unitetin në ngjyrë dhe madhësi. (colourful children room)

Krijojnë një kompozim arti duke përdorur ngjyrat primare dhe sekondare dhe kontrastin e ngjyrave. **AKTIVITET PËRFUNDIMTARE – nxjerrja e një përfundimi (5 minuta)**

Ekspozita e vizatimeve, shqyrtimi dhe analiza estetike e të njëjtave në lidhje me përdorimin e ngjyrave parësore dhe dytësore dhe kontrastit të ngjyrave.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozita e vizatimeve, shqyrtimi dhe analiza estetike e të njëjtave në lidhje me përdorimin e ngjyrave primare dhe sekondare dhe kontrastit të ngjyrave.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Si do të ishte bota pa ngjyrat? Si ndikojnë ngjyrat tek ne? Cila është ngjyra juaj e parapëlqyer?

MJETET

Bloku numër 3, laps, tempera, brushë me trashësi të ndryshme dhe bazë për pikturim.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës se si fitohen ngjyrat sekondare.
- Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- Pjesëmarrja në prodhimin e veprave individuale.
- Analiza e vizatimeve të shokëve të klasës sa i përket kombinimit të ngjyrave primare dhe sekondare.

Sipas standardit të vlerësimit: **Krijon një kompozim artistik duke përdorur ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, ngjyrat e kundërta dhe ngjyrat akromatike**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:

- Të shpjegojë për ngjyrat primare dhe sekondare.
- Të përshkruajë se si fitohen ngjyrat sekondare.
- Kombinoni saktë ngjyrat primare.
- Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës sa i përket kombinimit të ngjyrave primare dhe sekondare.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënës mund të krijojë një listë kontrolli (çek-listë), pra një listë për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlëndor me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit për të treguar një tregim me shkrim me temë fantazi "Dhomë shumëngjyrëshe nga ëndrra ime" sipas vizatimit të krijuar.

TEMA IV: VULOSJA, DIZAJNI DHE KOMUNIKIMET VIZUALE

Arsimi figurative për klasën III

Ora e pesëmbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Dizajni dhe komunikimet vizuale – mjetet, materialet, teknikat, procedurat dhe elemente (dizajn, model, stoli, bizhuteri, dekorim, paketim, origami, ilustrim, fotografi, kopertinë libri, poster, pankartë, komunikime vizuale, shenjë vizuale, vlerësim estetik)

STANDEDET E VLERËSIMIT

- Dizenjoni një kopertinë libri, poster dhe afişe, në mënyrë të pavarur ose në grup.
- Krijon një dizajn përmes proceseve të ngjitjes, montimit, lidhjes, etj., ku objektet ndryshojnë pamjen e tyre origjinale.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktiviteti i njohurive paraprake (5 minuta)

Nxënësit, nëpërmjet një prezantimi multimedial ose nga interneti ([100+ New Poster Ideas, Examples & Templates - Venngage Gallery](#)), ata njihen me dizajne të ndryshme të kopertinave, posterëve dhe posterave. Duke vepruar kështu, ata bëjnë dallimin midis një posterit, një posterit dhe një kopertine libri. Përmes një diskutimi të hapur, ata shpjegojnë ndryshimin midis një posterit, posterit dhe dizajnit të librit sipas njohurive të tyre të mëparshme.

AKTIVITETET KRYESORE – mësimi nga përvoja (30 minuta)

Nxënësve, të ndarë në grupe të vogla, u jepen enigma të posterit, posterit dhe kopertinës së librit për t'i bashkuar dhe për të përcaktuar nëse bëhet fjalë për poster, poster apo kopertinë libri.

Mësimdhënësi shpjegon:

Formimi i pamjes së jashtme të gjërave quhet **dizajn**.

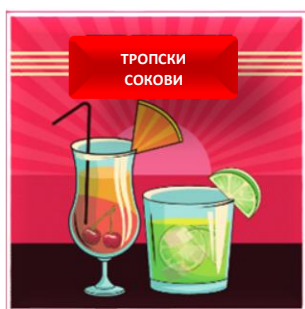

Komunikimi vizual është komunikim përmes asaj që shohim. Komunikimet vizuale janë ato kur një person komunikon përmes librave, posterave, revistave, reklamave, komikeve dhe mjeteve të tjera të komunikimit vizual. Posterit është një mjet për të shkëmbyer informacione dhe ide. Posterit ka tekst dhe imazhe dhe transmeton drejtpërdrejt mesazhe vizuale. Kështu, për çdo koncert, produkt, fushatë, festival etj., ka një poster që na informon për ngjarjen përmes fotografive dhe tekstit. Në ditët e sotme, posterat prodhohen me ndihmën e programeve kompjuterike për këtë qëllim.

Kopertinat e librave tërheqin lexuesin që njihet dhe përzgjedh përmbajtjen që dëshiron të lexojë. Prandaj, dizajni i kopertinës së librit është shumë domethënës në vendimin e lexuesit për të zgjedhur një libër.

Në këto mjete të komunikimit përmor zbatohen: forma, vija, gradimi tonal, ngjyra, ritmi, kontrasti, pra të gjitha elementet artistike. Një poster dhe afishet janë të ngjashëm, por ato gjithashtu kanë disa dallime. Një poster është një imazh i printuar, ndonjëherë me tekst, por mund të jetë edhe një reklamë.

Afise është një njoftim (ose informacion) i vendosur në një fletë të madhe letre ose dërrase dhe shfaqet në publik. Mund të ketë një imazh, por mund të jetë edhe pa imazh. Nxënësve u tregohen shembuj të kopertinave të librave të bëra nga nxënësit e viteve të mëparshme, postera dhe postera për motivim më të madh.

Nxënësit hartojnë një kopertinë libri, poster dhe poster në grupe të vogla. Secilit grup i jepet detyra të bëjë një dizajn përmes procedurave të ngjitjes, montimit, lidhjes etj. Ata e zgjedhin vetë motivin në grup.

- ❑ Grupi i parë – dizajni i kopertinës së librit.
- ❑ Grupi i dytë - ata punojnë me posterin në kompjuter ose tablet. Ata gjithashtu, mund të bëjnë më shumë postera.
- ❑ Grupi i tretë – afise.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – Nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Secili grup del dhe prezanton krijimet e tij. Nxënësit nga grupet e tjera japin mendimet e tyre për suksesin në krijimin e dizajnit të kopertinës, posterit dhe afishes së librit. Gjatë analizës thonë edhe se cilët nga elementët e artit të studiuar janë aplikuar.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Çfarë aktiviteti ishte për ju? më interesante? 3. Çfarë mësuat?

MJETET

Hamere me ngjyra të mëdha, materiale të ndryshme (gazeta, revista, letra kolazhi, ngjyra tempera, ngjyra vaji, flomasterë e të tjera sipas zgjedhjes së nxënësve), mjete letre, kompjuter apo tableta.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- ❑ Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- ❑ Mjetet e krijuara për komunikim vizual (poster, pankartë dhe kopertinë libri).

- Pjesëmarrja në prodhimin e punimeve të përbashkëta.

Integrimi ndërlëndor

- Integrimi ndërlëndor është i mundur me të gjitha lëndët gjatë mësimit të përmbajtjeve të ndryshme. Për shembull, duke bërë një poster për hapësirën ndërsa mësoni përmbajtjen e shkencave natyrore. Pra një aktivitet për të dyja lëndët.

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurative për klasën III

Ora e gjashtëmbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat kryesore dhe dytësore, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorim).

STANDEDET E VLERËSIMIT

Përdor elementet artistike në pikturë: kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Nxënësit kanë pemën e Vitit të Ri në klasë dhe diskutojnë pyetjet e mëposhtme:

Çfarë ngjyre ka pema e Vitit të Ri? A është e gjelbër kudo? Pse pema e Vitit të Ri zakonisht zbukurohet me fenerë të kuq? Cila është sipërfaqja e trungut të pemës së Vitit të Ri dhe çfarë e fenerëve? Kur dekoroni pemën e Vitit të Ri me të njëjtët fenerë, si quhet në gjuhën e figurshme (artistike)?

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Mësimdhënësi demonstroi vepra arti dhe inkurajon një diskutim të hapur rreth **kontrastit, gradimit tonal, hapësirës, teksturës dhe ritmit në të**.

- Kur ngjyra e kuqe ndryshon gradualisht nga nuanca më e lehtë në nuancën më të errët, çfarë tone ngjyrash fitohen? (E kuqe e errët, e kuqe, e kuqe e lehtë etj.) Kjo quhet **gradim tonal**.

Ritmi i formave dhe ngjyrave

- Kur diçka paraqitet në një vizatim me vijë të hollë dhe të trashë ose me ngjyrë të kuqe dhe gjelbër, çfarë tregohet më pas në vizatim? (**Kontrasti**, diçka e kundërt...)

- Çdo gjë rreth nesh në të cilën lëvizim quhet... (**Hapësirë**.) Është paraqitur në figurë, vizatimi. Si mund të jetë hapësira? (Hapësirë e hapur dhe e mbyllur.) (Mësuar në mësimet e mëparshme.) Cila është hapësira ku jeni tani?

- Cila mund të jetë sipërfaqja e çdo materiali natyror dhe artificial që mund të shohim dhe të paraqesim në një pikturë? (Mund të jetë sipërfaqe e lëmuar, e vrazhdë, e fortë, e butë.) Kjo në gjuhën figurative quhet **teksturë**.

Nxënësit, përmes një diskutimi të hapur, vërejnë se ku ka një ritëm ngjyrash dhe formash në veprën artistike dhe shpjegojnë (të mësuar në orët e mëparshme).

Mësimdhënësi/ja tregon ngjyrë me tempera të bardhë, ngjyra uji, penela dhe pyet se cila teknikë pikturimi mund të zbatohet me këtë material pikturë. **(Teknika e pikturës me guash.)**

Nxënësit pikturojnë motivin “Pemët e Vitit të Ri” me ngjyra tempera të bardhë dhe ngjyra uji, duke aplikuar teknikën e guashit, duke përdorur ngjyrën, hapësirën, kontrastin e ngjyrave dhe gradimin tonal.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, rishikimi dhe analizimi i tyre për sa i përket aplikimit të saktë të ngjyrës, hapësirës, kontrastit të ngjyrave dhe gradimit tonal. Theks i veçantë i kushtohet edhe teknikës së përdorur të guashit.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Si e paraqitët teksturën e përafërt të veprës artistike?

MJETET

Tapet për lyerje – fletë e bardhë nga blloku nr. 3, ngjyra uji, ngjyra tempera të bardhë, penela, ujë, paletë ngjyrash, vizatime digjitale dhe të nxënësve.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës për kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin në një vepër artistike.
- ❑ Veprimtaria praktike gjatë orës për procedurat dhe mënyrën e punës me teknikën guash.
- ❑ Veprat e krijuara të artit.
- ❑ Pjesëmarrja në prodhimin e veprave të veta dhe analizën e punimeve të nxënësve të tjerë.

Sipas standardit të vlerësimit: **Përdor elementet artistike në pikturë: kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të kuptojë dhe shpjegojë **kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin** në një vepër figurative (artistike).
- ❑ Të përdorë drejt procedurat dhe mënyrën e punës me teknikën guash.
- ❑ Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës sa i përket përdorimit të teknikës së artit të aplikuar dhe aplikimit të kontrastit, gradimit tonal, hapësirës, teksturës dhe ritmit.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli (çek-listë), përkatësisht listë për ndjekjen e përparimit të nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- a) me lëndën e gjuhës shqipe përmes veprimtarisë kur përpilohet teksti apo poezia për “Vitin e Ri” dhe e njëjta paraqitet artistikisht sipas përmbajtjes;
- b) me lëndën e gjuhës shqipe përmes veprimtarisë së krijimit të një kënge për Vitin e Ri në bazë të veprës së vet artistike në motivin “Pema e Vitit të Ri”.

TEMA III: FORMËSIMI PLASTIK DHE NDËRTIMI

Arsimi figurative për klasën III

Ora e shtatëmbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Nënshtresat (baza), mjetet, materialet, teknikat dhe procedurat për formimin dhe ndërtimin e plastikës: (argjila, balta, plastelinë, miell, brumë, materiale natyrale dhe artificiale, forma gjeometrike, fruta, gdhendje, gërvishtje, shpim dhe qullosje).

STANDARDET E VLERËSIMIT

Krijon forma dhe struktura nga materiali që është përdorur më parë për qëllime të tjera.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (5 minuta)

Fillohet një bisedë me nxënësit se me çfarë i zbukurojnë pemët e Vitit të Ri, nga çfarë materiale janë zbukuruar, nëse vendosin dekorime në pemët e tyre të Vitit të Ri i kanë bërë në mënyrë të pavarur, me çfarë materiale mund të bëhen dekorime. Mësimdhënësi/ja informon nxënësit se dekorimet e Vitit të Ri do të bëhen nga materiale të përdorura më parë.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Çdo nxënës shfaq shishe plastike, revista, gazeta dhe kapakë metalike në tavolinën e shkollës. Përmes teknikës **Stuhi idesh** merret një përgjigje në pyetjen se çfarë mund të bëjnë nga ambalazhi i sjellë dhe ta përdorin atë si dekorim për Vitin e Ri. Nxënësit ndajnë idetë e tyre. Mësimdhënësi i njofton se do të bëjnë dekorime për Vitin e Ri nga materiali që më parë është përdorur për qëllime të tjera. Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, punojnë sipas zgjedhjes së tyre, në varësi të materialeve që kanë sjellë.

Mësimdhënësi/ja jep udhëzime për të formësuar dhe ndërtuar saktë sipas motiveve të Vitit të Ri sipas zgjedhjes së tyre.

- Materiali për realizimin e dekorimeve të Vitit të Ri - yjet: ambalazh plastik (shishe uji, koka kollës etj.), ngjyra tempera, brushë dhe fije.

Procedura për të bërë yje nga shishe plastike:

1. Prerja e pjesës së poshtme të shishes plastike me ndihmën e mësimdhënësit ose shishja mund të pritët paraprakisht në shtëpi.

2. Ngjyrosja e yllit me ngjyra tempera sipas zgjedhjes suaj.

3. Bërja e një hapseje dhe lidhja e një fije.

- Materiali për të bërë pemën e Vitit të Ri, gazetë, letër.etj.

Procedura për të bërë pemën e Vitit të Ri nga gazetë dhe revistat:

1. Gazeta formësohet me palosje dhe fitohet pema apo bredhi i Vitit të Ri.

- Material për të bërë dekorime të vitit të ri me kapakë zbukurues metalikë.

Procedura për të bërë një dordolec dëbore nga kapakë metalike:

1. Kapakët janë ngjitur së bashku vertikalisht. Sytë, goja, hunda vizatohen në kapakun (tapën) e sipërme duke përdorur një stilolaps... Dordoleci i borës është zbukuruar. Një shall dhe një kapak janë bërë nga fjongo saten dhe butona ose leshi.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (10 minuta)

Ekspozita e punimeve nga materiali që më parë është përdorur për qëllime të tjera. Pastaj bëhet një rishikim dhe analizë e produkteve të gatshme për sa i përket saktësisë, përpikshmërisë, kreativitetit. Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. Çfarë dekorimesh për Vitin e Ri do të bënit sërish?

MJETET

Shishe plastike, tapa shishe - metal dhe plastikë, gazeta dhe revista të vjetra, ngjyra tempera, brushë, kopsa, ngjitës, lesh, shkopinj dhe materiale të tjera që kishin një qëllim tjetër.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në veprimtari).
- Veprat e artit të prodhuara nga ndërtimi.
- Pjesëmarrja në prodhimin e punimeve të përbashkëta.

Sipas standardit të vlerësimit: **Krijon forma dhe struktura nga materiali i përdorur më parë për qëllime të tjera**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:

- Të shpjegojë se si krijohen format dhe ndërtesat nga materialet që janë përdorur më parë.
- Të kombinohen saktë materialet.
- Të analizojë krijimet e shokëve të klasës për të parë se si krijohen forma dhe konstruksione nga materialet që janë përdorur më parë.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli, pra një listë për monitorimin e përparimit të nxënësit.

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurative për klasën III

Ora e tetëmbëdhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorim)

STANDEDET PËR VLERËSIM

Përdor elementet artistike në pikturë: kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin.

SKENARI I ORËS

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake (10 minuta)

Mësimdhënësi/ja nxit një lojë “Gjeni me gjuhë figurative se çfarë është”. Nxënësi që merr me mend nocionin e shkruar e vendos atë nën veprën artistike ku zbatohet elementi ose parimi i artit dhe e shpjegon atë nëpërmjet shembujve. (Më parë mësimdhënësi përgatit dhe ekspozon në panel punime artistike ku përfshin këto elemente arti dhe parime arti.)

Ndryshimi gradual i ngjyrës nga nuanca më e hapur në atë më të errët është...

(gradimi tonal)

Diçka e kundërt: vijë e trashë - e hollë, e bardhë - e zezë, e kuqe – e gjelbër, e verdhë - vjollcë...

(kontrasti)

Gjithçka rreth nesh në të cilën lëvizim. Ka të hapur dhe të mbyllur.

(hapësirë)

Sipërfaqja e çdo materiali natyror dhe të krijuar nga njeriu që mund të shohim dhe përfaqësojmë në një foto. Mund të jetë sipërfaqe e lëmuar, e vrazhdë, e fortë, e butë.

Shembull për lojën

Kontrasti:

dordolec i bardhë - kapelë e zezë

Gradimi tonal i ngjyrës së kaltër

AKTIVITETET KRYESORE – përvoja nga të mësuarit (25 minuta)

Mësimdhënësi nxit diskutim të hapur.

Punime artistike të nxënësve të klasës III^b nga ShFK "Braça Milladinovci" - Aerodrom, Shkup

Ku paraqitet gradimi tonal, pra ndryshimi gradual i ngjyrës në këto dy vepra? (Ngjyra e qiellit – e kaltër e errët deri në nuancat më të lehta të së kaltrës.)

Ku ka një të kundërt (kontrast) ngjyrash, formash apo vijash? (Frutat e kuqe dhe gjethet e gjelbra.)

Ku lëviz qeni? (Në hapësirë, nëpër pyll.)

Cila është struktura e pemëve? (E vrazhdë.)

Nxënësit parashtrojnë pyetje, përgjigjen për teksturat, kontrastin e ngjyrave, gradimin tonal të ngjyrave dhe ritmin e paraqitur në vizatim. Ritmi u shpjegua në mësimet e mëparshme. Mësimdhënësi/ja parashton pyetje: Në cilin vizatim ka një ritëm ngjyrash dhe formash dhe cilat janë ato? (**Ritmi i ngjyrës së gjelbër, ritmi i formës së pemëve, etj.**)

Nxënësit pikturojnë një motiv "Dimri" duke përdorur teknikën e temperës (vetëm e bardhë, e kaltër dhe e zezë) duke përdorur kontrast, gradim tonal, hapësirë, teksturë dhe ritëm.

Për kompozimin artistik përdoren ngjyra të ftohta dhe të ngrohta dhe ngjyra akromatike.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (10 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, rishikimi dhe analizimi i tyre për sa i përket aplikimit të saktë të ngjyrës, hapësirës, kontrastit të ngjyrave dhe gradimit tonal. Theks i veçantë i kushtohet edhe teknikës së përdorur të temperës.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Çfarë aktiviteti ishte për ju më interesante? 3. Çfarë mësuat? Ku do ta zbatoni atë që keni mësuar? Çfarë tjetër do të dëshironit të pikturonit?

MJETET

Kapakët për ngjyrosje – fletë e bardhë nga blloku nr. 3, ngjyra tempera, penela, ujë, paletë ngjyrash, vizatime të nxënësve.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Veprimtaria praktike gjatë orës së mësimet (pjesëmarrja në veprimtari).
- Veprat e krijuara të artit.
- Pjesëmarrja në krijimin e krijimeve të veta.
- Analiza e nxënësve të veprave artistike në drejtim të përdorimit të teknikës së artit të aplikuar dhe aplikimit të kontrastit, gradimit tonal, hapësirës, teksturës dhe ritmit.

Sipas standardit të vlerësimit: **Përdor elementet artistike në pikturë: kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të përmbushin rezultatet e mëposhtme:

- Të kuptojë dhe shpjegojë **kontrastin, gradimin tonal, hapësirën, teksturën dhe ritmin në një vepër artistike.**
- Të përdorë drejt procedurat dhe mënyrën e punës me teknikën me tempera.
- Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës sa i përket përdorimit të teknikës së artit të aplikuar dhe aplikimit të kontrastit, gradimit tonal, hapësirës, teksturës dhe ritmit.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë një listë kontrolli (çek -listë), pra një listë për ndjekjen e përpërimit të nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

- Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën Arsimit Teknik dhe Informatikë nëpërmjet veprimtarisë që nxënësit fusin të njëjtën vepër artistike në një prezantim multimedial.
- Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit të kompozimit të një poezie të bazuar në veprën artistike "Dimri" dhe zbatimin së saj në prezantimin multimedial.

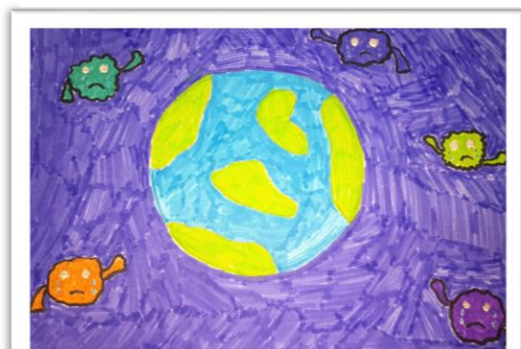
Gjuha figurative (artistike)

- ❑ Hapësira është gjithçka që na rrethon. Gjithçka që prek shikimi është hapësira.
- ❑ Hapësira e jashtme ose e hapur është hapësira në të cilën lëvizin: njerëzit, kafshët, makinat, era dhe retë, aeroplanët etj.
- ❑ E brendshme ose e mbyllur është hapësira ku njeriu punon, studion, jeton. Mund të jetë: kinema, dhomë, teatër, klasë, apartament...
- ❑ Nëse duam që disa forma në figurë të duken më afër, ato duhet të jenë më të mëdha në raport me format e tjera.
- ❑ Figurat **e mëdha** duken se janë **më afër** dhe figurat e vogla duken **më larg**.

1.

Shiko me kujdes veprat e artit dhe lidhi ku përfaqësohet një hapësirë e hapur dhe ku një hapësirë e mbyllur. Pse format më të mëdha të veprave duken më afër? A janë me të vërtetë më të mëdhenj? Pse?

HAPËSIRË E MBYLLUR

HAPËSIRË E HAPUR

Gjuha figurative (artistike)

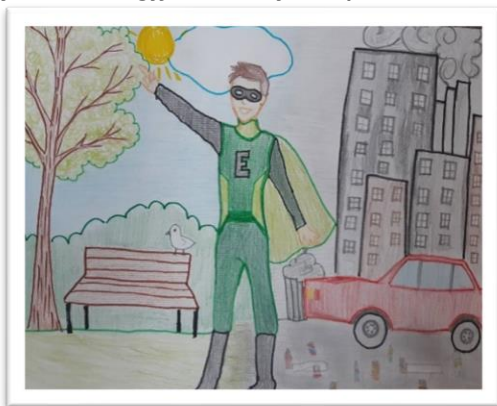
- ☐ Përsëritja e ngjyrave, formave dhe vijave është gjithandej rreth nesh. Në muzikë, tonet përsëriten në një ushtrim muzikor. Përsëriten edhe ditët, muajt etj.
- ☐ **Ritmi** – përsëritje.
- ☐ Ritmi i vijave, ngjyrave dhe formave nënkupton përsëritjen e vijave, formave dhe ngjyrave të njëjta.

Ritmi i formave

1.

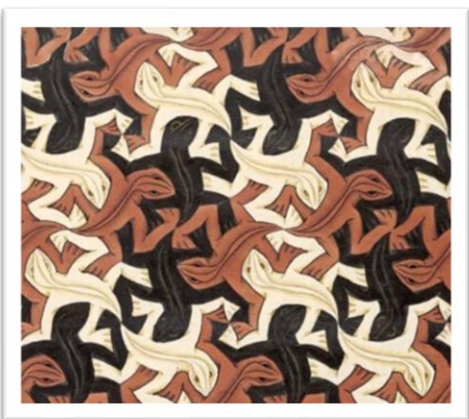
Shiko me kujdes veprat e artit dhe përcaktoji se ku ka një ritëm vijash, një ritëm formash apo një ritëm ngjyrash. Një vepër arti mund t'i ketë të gjitha së bashku. Rretho atë.

- ☐ ritmi i vijave
- ☐ ritmi i formave

- ☐ ritmi i vijave
- ☐ ritmi i formave
- ☐ ritmi i ngjyrave

- ☐ ritmi i vijave
- ☐ ritmi i formave
- ☐ ritmi i ngjyrave

- ☐ ritmi i vijave
- ☐ ritmi i formave
- ☐ ritmi i ngjyrave

Gjuha figurative (artistike)

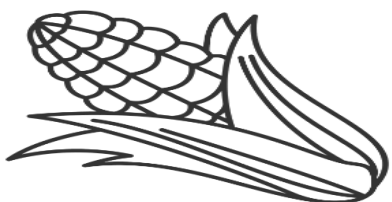
- ☐ Përsëritja e rregullt dhe madje edhe e një ose më shumë elementeve në një hapësirë të caktuar është ritëm.
- ☐ Mund të ketë përsëritje të të njëjtave forma, ngjyra, vija...
- ☐ Ritmi në natyrë mund të jetë: përsëritja e formave dhe ngjyrave të gjetheve, pemëve, pikave të shiut etj.

1.

Përfundo ritmin në vizatime.

RITMI NË NATYRË

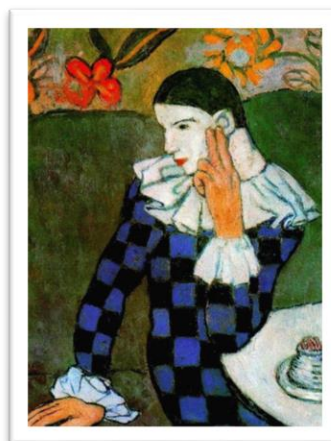
Gjuha figurative (artistike)

- ❑ Piktore me famë botërore gjatë historisë që lanë vepra të mëdha dhe domethënëse të artit janë: Rembrandt, Da Vinçi, Mikelanxhelo, Van Gogh, Pikaso e të tjerë.

1. Shiko pikturat e artistëve botërorë dhe vlerësoji se çfarë materialesh dhe teknikash janë përdorur.

“Dy kasolle” nga Rembrandt, 1636.

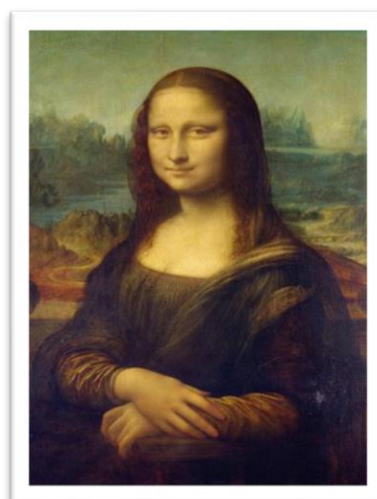
“Arlekini duke menduar” nga Pablo Pikaso 1901.

“Trëndafila” nga Vincent Van Gogh, 1890.

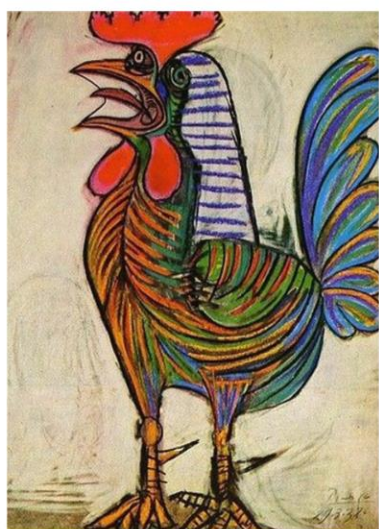
“Luledielli” nga Vinsent Van Gogh, 1888

Leonardo da Vinçi,
Portreti i Mona Lisa
(midis 1503 dhe 1506).

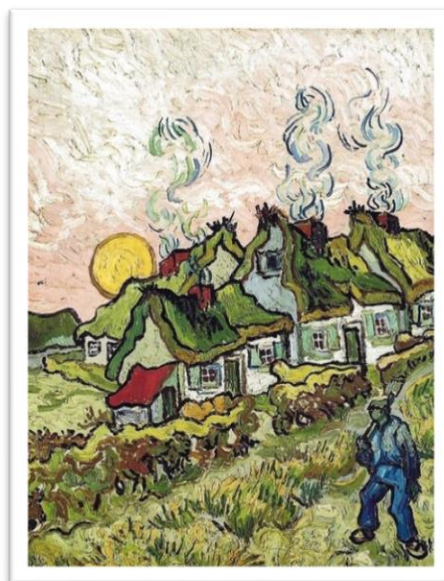
1.

Shikoi pikturat e artistëve botërorë, vlerëso dhe rretho se cilat ngjyra janë përdorur.

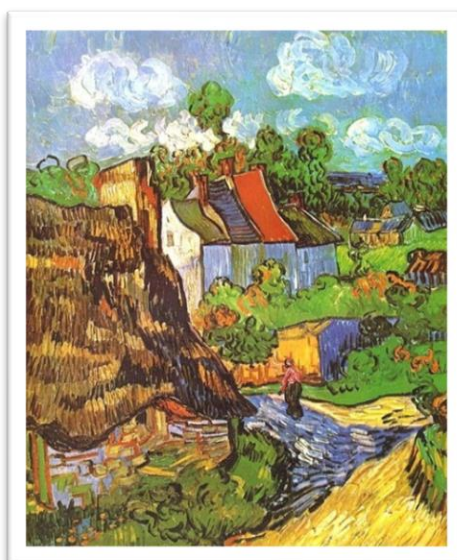

“Pula” nga Pablo Pikaso, 1938 .

- Ngjyrat primare: e verdhë, e kuqe dhe e kaltër.
- Ngjyrat sekondare: e gjelbër, vjollcë dhe portokalltë.
- Ngjyrat e ftohta: e kaltër, vjollcë dhe e gjelbër.
- Ngjyra të ngrohta: e kuqe, e verdhë dhe portokalltë.
- Ngjyra kontraste: e gjelbër dhe e kuqe, vjollcë dhe e verdhë, e kaltër dhe portokalltë.
- Ngjyra akromatike.

“Shtëpi dhe figura” nga Vinsent van Gog, 1890.

“Shtëpi në Auvers” nga Vinsent van Gog

- Ngjyrat primare: e verdhë, e kuqe dhe e kaltër.
- Ngjyrat sekondare: e gjelbër, vjollcë dhe portokalltë.
- Ngjyrat e ftohta: e kaltër, vjollcë dhe e gjelbër.
- Ngjyra të ngrohta: e kuqe, e verdhë dhe portokalli.
- Ngjyra kontraste: e gjelbër dhe e kuqe, vjollcë dhe e verdhë, e kaltër dhe portokalltë.
- Ngjyra akromatike.

Gjuha figurative (artistike)

- ❑ **Gradimi tonal** është një ndryshim gradual i ngjyrës nga nuanca më e hapur në atë më të errët.
- ❑ **Kontrasti** është diçka e kundërt. Për shembull: vijë e trashë - e hollë, e bardhë - e zezë ngjyra etj.
- ❑ **Hapësira** është gjithçka rreth nesh në të cilën ne lëvizim. Ai paraqitet në foto, vizatim. Ka një hapësirë të hapur dhe të mbyllur.
- ❑ **Tekstura** është sipërfaqja e çdo materiali natyror dhe artificial që ne mund ta shohim dhe ta paraqesim në një imazh. Mund të jetë me teksturë (sipërfaqe) e lëmuar, e ashpër, e fortë, e butë.

1.

Analizoni veprat dhe rrethin se cilat elemente artistike përfaqësohen: kontrasti, hapësira, gradimi tonal, tekstura ose ritmi.

- ❑ kontrasti
- ❑ hapësira
- ❑ gradacioni tonal
- ❑ tekstura
- ❑ ritmi

- ❑ kontrasti
- ❑ hapësira
- ❑ gradacioni tonal
- ❑ tekstura
- ❑ ritmi

- ☐ kontrast
- ☐ hapësirë
- ☐ gradimi tonal
- ☐ teksturë
- ☐ ritmin

- ☐ kontrast
- ☐ hapësirë
- ☐ gradimi tonal
- ☐ teksturë
- ☐ ritmi

- ☐ kontrast
- ☐ hapësirë
- ☐ gradimi tonal
- ☐ teksturë
- ☐ ritmi

- ☐ kontrast
- ☐ hapësirë
- ☐ gradimi tonal
- ☐ teksturë
- ☐ ritmi

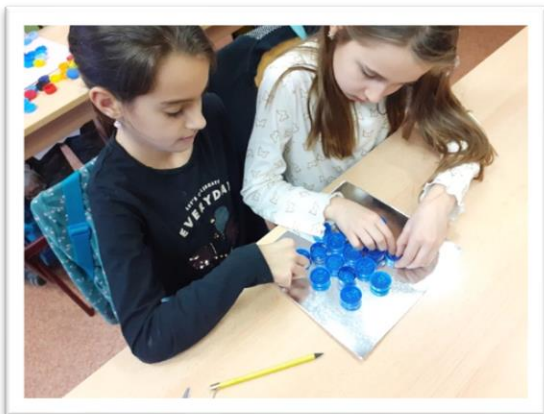

- ❑ Krijimi i pemës së Vitit të Ri dhe dekorimeve nga materiali që më parë është përdorur për qëllime të tjera.
- ❑ Materialet e nevojshme: karton i vjetër, ngjitës, gërshtë, ngjyra tempera, brusha, topa plastikë, shishe plastike, tapa shishe, topa pambuku etj.

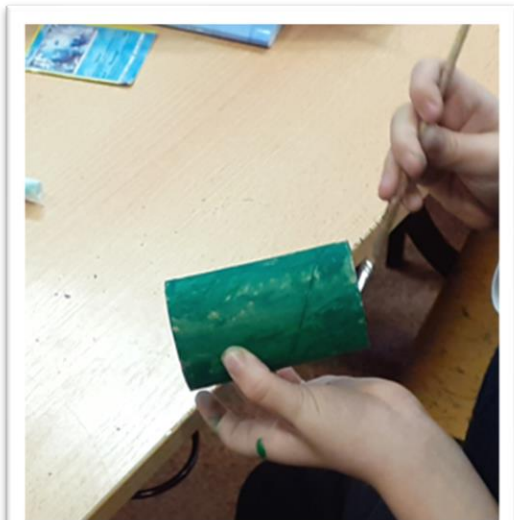
1.

Shikoni fotot dhe bëni pemë dhe dekorime të Vitit të Ri nga materiali që më parë kishte një qëllim tjetër.

Punime artistike të nxënësve të klasës III^b nga ShFk "Braça Milladinovci" - Aerodrom, Shkup

Punime artistike të nxënësve të mësimit klasor nga ShFk "Braça Milladinovci" - Aerodrom, Shkup

Gjuha figurative (artistike)

- ❑ Formimi i pamjes së jashtme të objekteve quhet **dizajn**.
- ❑ **Komunikimet vizuale** janë ato kur një person komunikon përmes librave, posterave, revistave, reklamave, stripeve dhe mjeteve të tjera të komunikimit vizual.
- ❑ **Posteri dhe Afishja** është një mjet për të shkëmbyer informata dhe ide. Posteri ka tekst dhe fotografi dhe transmeton drejtpërdrejt mesazhe vizuale. Kështu, për çdo koncert, produkt, fushatë, festival etj., ka një poster që na informon për ngjarjen përmes fotografive dhe tekstit. Në ditët e sotme, posterat prodhohen me ndihmën e programeve kompjuterike për këtë qëllim. Afishja dhe posteri janë të ngjashëm, por ato gjithashtu kanë disa dallime. **Afishja** (pllakati) është një njoftim (ose informatë) i vendosur në një fletë të madhe letre ose tabelë dhe shfaqet në publik. Mund të ketë fotografi, por mund të jetë edhe pa fotografi.

Poster i punuar me programe kompjuterike

1.

Cili dizajn i kopertinës së librit ju tërheq më shumë? Cilin libër do të lexonit nga ato të

2.

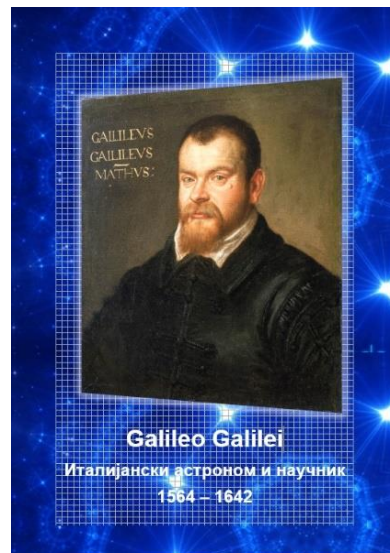
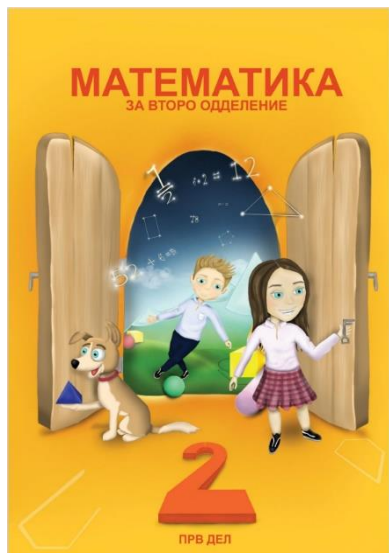
Cilat elemente artistike janë aplikuar në poster? Rretho.

- ☐ forma
- ☐ vija
- ☐ gradimi tonal
- ☐ ngjyra
- ☐ ritmi
- ☐ kontrasti

Aktivitetet

1. Përcakto se çfarë është posteri, dizajni i kopertinës së librit ose pllakati.

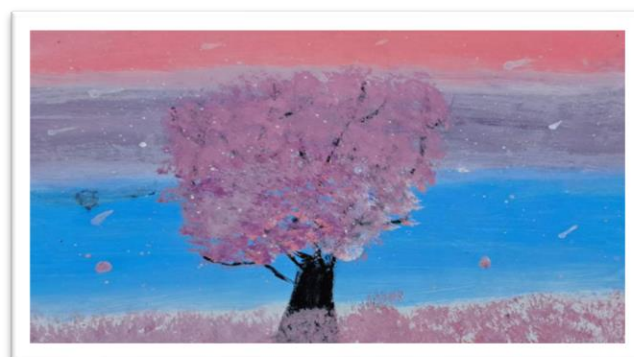

- ☐ poster
- ☐ pllakat
- ☐ dizajni i kopertinës së librit

- ☐ poster
- ☐ pllakat
- ☐ dizajni i kopertinës së librit

- ☐ poster
- ☐ pllakat
- ☐ dizajni i kopertinës së librit

2. Cilat tehnika të pikturës u përdorën në realizimin e këtyre vizatimeve?

- ☐ teknika e guashit
- ☐ teknika akuarel
- ☐ teknika e temperave

- ☐ teknika e guashit
- ☐ teknika akuarel
- ☐ teknika e temperave

Ora e nëntëmbëdhjetë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte komplementare

STANDARDET E VLERËSIMIT

Bën dallimin midis veprës origjinale dhe një riprodhimi.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITET HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)**

Mësuesi tregon një punim origjinal nga një nxënës, e ruan në aparatin digjital fotografik dhe e printon. Nxënësit diskutojnë dallimet midis një vepre origjinale dhe një vepre artistike të stampuar (riprodhimi).

1. Cili është dallimi? 2. Riprodhimi a i ka të njëjtat elemente të artit si vepra e artit origjinal? 3. Me çfarë teknikash pikturë është bërë vepra origjinale e artit? 4. Si e bëmë riprodhimin e veprës origjinale të artit?

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

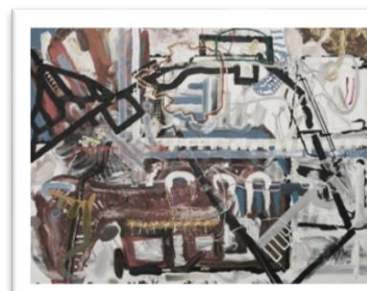
- Nxënësit krahasojnë veprën origjinale dhe riprodhimin e saj nga prezantimi paraprakisht të përgatitur nga mësuesi dhe i vërejnë dallimet midis veprave origjinale (të piktorëve të njohur maqedonas) dhe riprodhimin e tyre. Mësimdhënësi shkurtimisht i njofton nxënësit me piktorët më të njohur maqedonas dhe veprat e tyre më të njohura artistike (Mile Korubin, L Lazar Liçenoski, Glligor Çemerski, Petar Mazev, Omer Kaleshi dhe Borko Llazeski).
- Mësimdhënësi demonstroi veprën origjinale të pikturës dhe riprodhimin e saj dhe jep shpjegimin e tij për të dyja veprat. Vepra e artit është **origjinale** ose krijimtari personale e piktorit, i cili mund të bëhet mbi nënshtresa të ndryshme, për shembull: beton (mur), letër, kanavacë, dru, qelq, baltë, bakër dhe nënshtresa të tjera pikturë. Origjinaliteti i veprës i referohet faktit se është rezultat i frymëzimit të autorit dhe krijon diçka të re si ndjenjë e origjinalitetit. **Riprodhim** është kopje e veprës origjinale, e cila mund të bëhet në mënyra të ndryshme. Riprodhimet nuk mund të zëvendësojnë veprën origjinale.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, ndjekin prezantimin fotografik (të përgatitur paraprakisht nga mësuesi) të pikturave dhe riprodhimeve të piktorëve të njohur maqedonas. (Nëse ka kushte në secilin grup duhet të ketë një tabletë ose një kompjuter).

Propozim piktorë: Petar Mazev, Borko Llazeski.

1. Cila vepër ju pëlqen më shumë?
2. Çfarë ndryshimesh vëreni midis dy fotove?
3. Çfarë kanë të përbashkët të dyja veprat?
4. Çfarë teknikash pikturë janë përdorur?
5. Çfarë materiali pikturë ka përdorur piktori Petar Mazev?

Petar Mazev, vepër origjinale

Petar Mazev, riprodhim

Borko Llazeski, *Ngjitje*, vitrazh
Vepër origjinale

Borko Llazeski, riprodhim

1. Çfarë materiali për pikturë (xhami me ngjyrë – vitrazhë) ka përdorur piktori Borko Llazeski?

2. Si do ta pikturonit (bëni) një riprodhim të veprës origjinale të Borko Llazeskit?

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Arsimtari nxitë diskutim:

1. Cili është dallimi midis veprës së artit origjinal dhe riprodhimit? 2. Riprodhimi a i ka të njëjtat elemente artistike si vepra artistike origjinale? 3. Në i analizat tuaja, çfarë teknikash pikturë kanë përdorur piktorët në veprat e tyre? Si bëhet riprodhimi i veprës origjinale të artit?

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Pse është e rëndësishme këtë që mësuam? 3. Kur do të blini një pikturë arti, si do ta dalloni nëse është origjinale apo riprodhim?

MJETET

Shembuj të fotografive nga interneti nga Petar Mazevi, Omer Kaleshi, Borko Llazeski dhe piktorët tjerë të njohur nga Maqedonia, prezantim fotografik (i përgatitur nga mësuesi) i pikturave origjinale dhe riprodhimet e tyre.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi për origjinalin dhe riprodhimin.
- Aktiviteti gjatë orës mësimore në punën e grupeve të vogla.
- Pjesëmarrja në analizën e pikturave artistike origjinale dhe riprodhimet e tyre.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Bënë dallimin midis veprës origjinale dhe riprodhimit**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të dinë të shpjegojë për pikturën origjinale dhe riprodhimin e saj.
- Të përpiqet të dallojë veprën origjinale dhe riprodhimin.
- Të krahasojë pikturën origjinale dhe riprodhimin.

Sipas kësaj, çdo mësues mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësve.

Integrimi ndërlëndor

Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit të përshkrimit të pikturës origjinale që u pëlqen më shumë. (Çfarë është përfaqësuar në pikturë? Pse zgjodhët këtë vepër arti? etj.)

Propozim për aktivitete tjera

- Nxënësit përpiqen të krijojnë një riprodhim të njëres nga pikturat e prezantuara të piktorëve të njohur duke përdorur materialet e artit të pikturës sipas zgjedhjes së tyre dhe kështu ata praktikisht do të vërejnë ndryshimin midis pikturës (veprës) origjinale dhe riprodhimit.
- Ekspozita dhe analiza e riprodhimeve nga nxënësit.

1. Cili është dallimi midis veprës së artit origjinal dhe riprodhimit që keni bërë? 2. Riprodhimi a i ka të njëjtat elemente artistike si në veprën artistike origjinale? 3. Çfarë teknikash të pikturave keni përdorur? 4. Si e bëtë riprodhimin e veprës origjinale të artit?

Ora e njëzetë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Gjuha e artit në modelimin dhe formësimin e plastikës (formë tredimensionale, hapësirë, teksturë, detaje, lëvizje, ritëm, drejtim, monument, skulpturë, bust, shatërvan, figurë, model, kompozim, detaj, tërësi, teksturë)

STANDARDET E VLERËSIMI

Formëson dhe krijon forma tredimensionale.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi I njohurive (7 minuta)**

Objektet/sendet e ekspozuara prej balte, mermeri, bronzi, plastelinë etj., vërehen dhe përshkruhen nga nxënësit sipas formës dhe kontrastit (Sipas kushteve në shkollë, punimet e nxënësve të klasave të tjera mund të merren nga mësimdhënësi i Arsimit figurativ.).

Shembull:

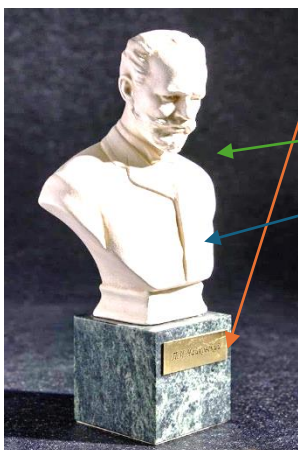
(Prej cilave forma është bërë lepurushi? Cili objekt argjila ka kontrast? Cilat nga objektet/sendet e ofruara kanë formë të ngjashme? Rendisni cilat janë ato.)

Përgjigjet e mundshme të nxënësve:

1. Forma rrethore, veshët kanë formën e konit, koka formën e topit, sytë në formë rrethi, duart janë në formë të rrumbullakët etj.)
2. Në kokën e vajzës ka kontraste ngjyrash: e gjelbër – e kuqe, e verdhë – e kaltër, e bardhë – e zezë...
3. Objektet/sendet prej argjilës kanë formën e ngjashme të fëmijëve dhe vajzës, koka, sytë, hunda dhe goja...

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Mësimdhënësi tregon bustin e kompozitorit të njohur rus Petar Iliç Çajkovski, nga i cili shpesh dëgjojnë kompozime muzikore dhe bën pyetje nxitëse:

1. Në çka është vendosur kjo vepër tredimensionale? (Përgjigjet e mundshme të nxënësve: në shtyllë me formë katrori, diçka si kuti nga druri...)
2. Cilat pjesë të njeriut paraqiten? (Përgjigjet e mundshme të nxënësve: koka, qafa, supet dhe gjoksi?)
3. Nga çfarë materiale është bërë? (Përgjigjet e mundshme të nxënësve: argjilë, gjips, dru, mermer...)?

- ❑ Përfundim i përbashkët. Busti është me formë tredimensionale e vendosur në pedestal të vogël (baza mbi të cilën qëndron busti, monumenti etj.). Përfaqëson pjesën e sipërme të trupit të njeriut (kokën, qafën, shpatullat dhe gjoksin). Materialet nga të cilat është bërë busti janë: argjila, mermeri ose bronzi.

❑ Nxënësit formësojnë në motivin "Busti", me plastelinë ose argjilë, duke përdorur formën dhe kontrastin. Bustin e bëjnë sipas zgjedhjes së tyre - të një shoku, nga bustet e ekspozuara dhe të prezantuara, të një vajze ose djali etj. Për të punuar aktivitetin e dhënë, nxënësit punojnë në dyshe, duke e përqendruar vëmendjen te forma dhe kontrasti.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (8 minuta)

Ekspozimi i busteve, shikimi dhe analiza e tyre në lidhje me përdorimin e formës dhe kontrastit. Gjatë analizës së veprave, e përshkruajnë teknikën e punës me argjilën.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Çfarë mësuat? 3. Në çfarë vështirësish keni hasur gjatë punës? 4. Si keni punuar si çift? (Bashkëpunuat, keni pranuar idetë e shokut tuaj të klasës...)

MJETET

Argjila, mjet për modelimin e argjilës, buste nga autorët e njohur, buste të bëra nga shokët e klasës, objekte/sendet të ndryshme prej argjili, allçie etj. (sipas kushteve të shkollës ose foto nga interneti), karton.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose nga shokët e klasës në lidhje me përdorimin e nënshtresave, mjeteve dhe materialeve që kanë përdorur.
- ❑ Aktiviteti praktik gjatë orës mësimore (pjesëmarrja në aktivitete).
- ❑ Pjesëmarrja në krijimin e veprës së vet artistike duke aplikuar formën, kontrastin në krijimin e bustit prej argjile.
- ❑ Analiza e veprave të krijuara artistike në aspektin e aplikimit të formës dhe kontrastit.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Formëson dhe krijon strukturën forma tredimensionale**, mësimdhënësi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të dinë të shpjegojnë për bustin si vepër tredimensionale.
- ❑ Të aplikojnë formën dhe kontrastin kur bëni një bust.
- ❑ Të përdoret si duhet argjila gjatë formësimit të bustit.
- ❑ Të analizojë bustet e bëra nga shokët e klasës sipas zbatimit të formës dhe kontrastit.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlëndor

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- ❑ me lëndën e Arsimit muzikor duke përmendur të paktën një kompozitor të muzikës klasike dhe të njëjtin duke e parë. Për shembull, kur nxënësit dëgjojnë muzikë nga P. I Çajkovski (Çajkovski: *Arrëthyesi*, *Liqeni i mjellmave* – *Vallja e mjellmave të vogla*, hyrje në balet), mund të tregohet foto i bustit të Çajkovskit, busti i Sergej Prokofievit, busti i Antonio Vivaldit dhe të tjerë.

Busti i A. Vivaldit

Ora e njëzet e një**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte plotësuese

STANDARDET E VLERËSIMIT

Bën dallimin midis veprës origjinale dhe riprodhimit.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)**

Nxënësit ndjekin prezantimin me fotografi (më shumë vepra arti) nga piktorët e njohur maqedonas dhe botërorë: Llazar Lliçenoski, Omer Kaleshi dhe Nikolla Martinoski dhe njoftohen për arritjet e tyre më të rëndësishme.

Llazar Lliçenoski është një nga themeluesit e artit bashkëkohor maqedonas. Është një nga piktorët më autentikë të peizazhit maqedonas, në të cilin ka futur edhe elemente folklorike. Ai pikturon natyra të vdekura, portrete dhe është autor i mozaikëve.

Nikolla nga figurat më të shekullin e XX. U 1927 dhe 1928 aplikimin e Shkollës së

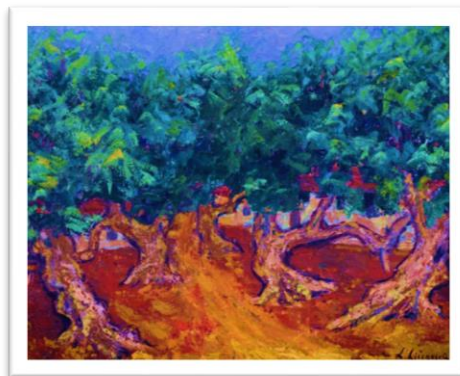
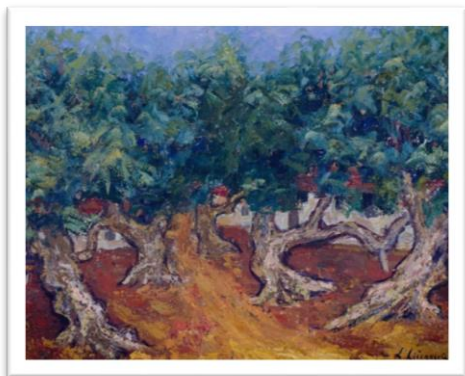

Martinovski është artist dhe akademik i shquar maqedonas, një rëndësishme për zhvillimin e kulturës maqedonase në diplomua në Shkollën e Arteve të Bukura në Bukuresht. Më qëndroi në Paris. Pas kthimit në Maqedoni, ai njihet për drejtimeve të pikturës moderne evropiane, karakteristike e Parisit në këto treva.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Nxënësit të ndarë në grupe të vogla. Mësimdhënësi i udhëzon nxënësit që të shikojnë në kompjuter veprat origjinale dhe riprodhimet e tyre nga Llazar Lliçenoski dhe Nikolla Martinovski dhe nga fotot e paraqitura në kompjuter të përpiqen të kuptojnë se cila është vepra origjinale e artit dhe cila është riprodhimi i saj. (Fletët e punës në f. 29 kanë vepra arti dhe riprodhime nga këta autorë.)

- Grupi i parë i nxënësve shikon në kompjuter fotografitë e Llazar Lliçenoskit.

Lliçenoski Llazar, Radozhda, vaj në

- Grupi i dytë i nxënësve shikon në kompjuter fotografitë e Nikolla Martinoskit.

Nikolla Martinoski, *Natyra e vdekur - lule*

Nikolla Martinoski, *Natyra e vdekur, viti*

Prezantimi i punës në grup. Nxënësit nga secili grup shpjegojnë fotot që kanë marrë për të punuar. Deklarojnë se cila foto është vepër arti origjinal dhe cila është riprodhim. Shpjegojnë se në bazë të cilave kritere kanë arritur në përfundim.

AKTIVITETI – nxjerrja e përfundimit

Të gjithë nxënësit marrin fletë pune nga Materialet mësimore (fq. 28 – 29). Mësuesi jep udhëzime për të krijuar (punuar) me të vetmin qëllim që t'i kontrollon nxënësit nëse janë në gjendje të bëjnë dallimin midis veprës origjinale dhe riprodhimit.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutohet: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili piktor ju ka lënë përshtypjen më të madhe dhe pse? 3. Ku dhe kur do të jetë e dobishme në jetën tuaj të përditshme identifikimi i veprës së artit origjinal dhe riprodhimi i saj?

MJETET

Foto të piktorëve të njohur maqedonas (nëse ka në shkollë), kompjuter, fotografi nga interneti me piktura origjinale dhe riprodhimet e tyre të piktorëve të njohur maqedonas, fletë pune (materiale mësimore), laps dhe fletore.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi për materialet dhe teknikat e përdorura për realizimin e pikturës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës mësimore (pjesëmarrja në aktivitete).
- Pjesëmarrja në analizën e krijimeve të përbashkëta për sa i përket materialeve dhe teknikave të përdorura.

Në përputhje me standardet për vlerësim: **Bën dallimin midis veprës origjinale dhe riprodhimit**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të shpjegojnë mënyrën si e bëjnë dallimin midis veprës origjinale dhe riprodhimit.
- Të numërojnë materialet nga të cilat janë bërë pikturat.
- Të perceptojë teknikat e përdorura.
- Të analizojë nëse nxënësit e grupeve të tjera përcaktuan saktë veprën origjinale dhe riprodhimin.

Ora e njëzet e dytë**PËRMBAJTEJET DHE NOCIONET**

Dizajni dhe komunikimet vizuale - mjete, materiale, teknika, procedura dhe elementë (dizajn, model, stoli, bizhuteri, dekorim, paketim, origami, ilustrim, fotografi, kopertinë libri, poster, pankartë, komunikime vizuale, shenjë vizuale, vlerësim estetik)

STANDEDET E VLERËSIMI Bën dekorime, kartolina urimi, bizhuteri, sende dekorative nga paketimet dhe origami

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Nëpërmjet një prezantimi multimedial ose nga interneti, nxënësit shikojnë ide për dekorime, kartolina urimi, bizhuteri dhe sende dekorative, si dhe origami. Qëllimi i këtij aktiviteti është të inkurajojë nxënësit të jenë krijues dhe të krijojnë ide origjinale për dizajnimin e kartolinave, dekorimeve dhe bizhuterive. Në të njëjtën kohë, ata gjithashtu mund të analizojnë formën, ngjyrën, madhësinë dhe hapësirën e tyre. (Cilat forma

mbizotërojnë në kartolinat, dekorimet dhe bizhuteritë e paraqitura? Cila ngjyrë përsëritet më shumë? etj.).

AKTIVITETET

KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Nxënësit vendosen në situatë autentike. Mësimdhënësi u thotë se gjësendet e bëra do të shiten në bazarin e 8-të Marsit që do të mbahet pas disa ditësh, ndaj do të ishte mirë të bënin sa më shumë krijime interesante dhe origjinale të 8-të Marsit.

Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, përgatitin:

Grupi i parë. Brenda grupit, secili nxënës krijon individualisht kartolinë për 8 Marsin ose kartolinë për ditëlindjen e shokut tij, duke përdorur letër, letër me ngjyra, revista, lapsa, ngjyra tempera, bojë vaji, stilolapsa dhe materiale të tjera sipas dëshirës së nxënësit.

- ❑ Grupi i dytë. Të gjithë anëtarët e grupit së bashku bëjnë bizhuteri nga rruaza, tapa shishe, materiale me shkëlqim dhe materiale të tjera, si: lidhëse, pe, lesh etj.
- ❑ Grupi i tretë. Të gjithë anëtarët e grupit së bashku bëjnë dekorime të ndryshme, duke përdorur bizhuteri të vjetra dhe sende dekorative nga ambalazhet dhe origami.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Secili grup i paraqet krijimet e veta. Nxënësit e grupeve të tjera japin mendimet e tyre për suksesin e dizajnit të kartolinave, dekorimeve dhe bizhuterive. Gjatë analizës thonë se cilat elemente të artit të mësuar janë aplikuar.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktiviteti ishte më interesante për ju? 3. Ku do ta përdorni këtë njohuri për të bërë kartolina urimi, dekorime apo bizhuteri? 4. Çfarë materiale arti do të përdornit në të ardhmen kur bëni kartolina urimi, dekorime apo bizhuteri?

MJETET

Rruaza, kapakë shishe, materiale shkëlqimi, bizhuteri të vjetra, sende dekorative, gazeta, revista, letër, letër me ngjyra, laps, letër kolazhi, bojëra tempera, bojëra vaji, etj. Sipas zgjidhjes së nxënësve, mjete letre, kompjuterë ose tableta, mjete për të punuar me materiale (ngjitës, gërsërë etj.).

NDJEKJA E PËRPARIMIT

Rruaza, kapele shishe, materiale shkëlqimi, bizhuteri të vjetra, sende dekorative, gazeta, revista, letër, letër me ngjyra, laps, letër kolazhi, bojëra tempera, bojëra vaji, stilolapsa me majë të ndjerë dhe më shumë nga zgjedhja e studentëve, mjete letre, kompjuterë ose tableta, mjete për të punuar me materiale (ngjitës, gërsërë etj.).

Në përputhje me standardet për vlerësim: **Bën dekorime, kartolina urimi, bizhuteri, sende dekorative nga paketimet dhe origami**, mësimmshënësi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të dinë të shpjegojnë mënyrën se si kanë bërë dekorime, kartolina urimi, bizhuteri, sende dekorative dhe origami.
- ❑ Të listojnë materialet dhe teknikat e artit që kanë përdorur për të bërë dekorimet, kartolinat e urimit, origami dhe bizhuteritë.
- ❑ Të analizojë veprat artistike të grupeve të tjera.

Integrimi ndërlëndor

- ❑ Integrimi ndërlëndor me lëndën e gjuhës shqipe është i mundur përmes aktivitetit të krijimit të kartolinës për festën e 8-të Marsit dhe shkrimit të porosisë në të. (Por i njëjti aktivitet mund të bëhet për ditëlindje ose ndonjë festë tjetër.)

Ora e njëzet e tretë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në vizatim (vijë konturore, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendësi/eksterier, tërësi arti, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Përdor lloje të ndryshme të vijave në tërësinë artistike.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)**

Përmes lojës "Lojë e vijave", nxënësit të ndarë në grupe të vogla, nga llojet e ndryshme të vijave formojnë një tërësi – objekt/send ose një krijesë. Ata vizatojnë në letër hameri me pastel dylli, flomaster ose lapsa me ngjyra. Para fillimit të lojës, ata dakordohen për atë që do të vizatojnë.

Çdo nxënës në grup vizaton një lloj vije (e gjatë/e shkurtër, e hollë/ e trashë, e drejtë/lakuar, vija me ngjyra të ndryshme etj.) dhe nuk mund të përsëritet nga një nxënës tjetër në grup.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

- ☐ Çfarë lloj linjash keni përdorur gjatë krijimit të tërësisë?
- ☐ Sa vija gjithsej keni vizatuar për të krijuar tërësinë?
- ☐ Me sa ngjyra i keni vizatuar vijat?

Nxënësit vizatojnë në mënyrë të pavarur motivin "Rreshti i pemës" me laps, ngjyra druri dhe flomaster, duke përdorur vijën dhe përsëritjen. Mësuesi u jep udhëzime nxënësve që të kombinojnë lloje të ndryshme linjash për të fituar tërësinë artistike. Ai jep udhëzime për të vizatuar një rresht pemë dhe kujton se objektet/sendet që janë të mëdha vizualisht duken më afër se objektet/sendet që janë më të vogla dhe duken më larg.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve në tabelën e klasës, shikimi dhe analizimi i të njëjtave në lidhje me përdorimin e llojeve të ndryshme të vijave gjatë krijimit të tërësisë artistike.

1. Çfarë lloje të vijave keni përdorur?
2. Si i vizatoni objektet/sendet që janë më afër?
3. Si i vizatoni objektet/sendet që janë më larg?

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet për ju ishte më interesant? 3. Çfarë mësuam në këtë orë mësimore? 4. Si mendoni, a janë të pranishëm elementët artistikë në të gjitha veprat e vizatuara: vijë, vija të ndryshme? 5. Çfarë lloje vijash keni përdorur?

MJETET

Hamera të mëdhenj të bardhë, pastel dylli (ngjyra vaji), flomasterë, lapsa me ngjyra (lapsa druri). I njëjti aktivitet mund të realizohet në kompjuter në program vizatimi.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ☐ Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- ☐ Aktiviteti praktik gjatë orës mësimore (pjesëmarrja në aktivitet).
- ☐ Vizatimet e bëra.
- ☐ Nxënësit që e bëjnë analizën e vizatimeve të bëra në raport me aplikimin e llojeve të ndryshme të vijave dhe krijimin e një tërësie.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Përdor lloje të ndryshme të vijave në tërësinë artistike**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të aplikojnë lloje të ndryshme vijash dhe të shpjegojnë se si i përdorin ato për të krijuar vizatimin.
- Të krijojnë një tërësi artistike duke përdorur lloje të ndryshme të vijave.
- Të analizojnë vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket zbatimit të llojeve të ndryshme të vijave dhe krijimit të një tërësie.

TEMA III: FORMËSIMI DHE STRUKTURIMI PLASTIK

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e njëzet e katërt

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Gjuha e artit në formësimin dhe strukturimin e plastikës (formë tredimensionale, hapësirë, teksturë, detaj, lëvizje, ritëm, drejtim, monument [skulpturë, bust, shatërvan, figurë], model, kompozim, detaj, tërësi, teksturë)

STANDEDET E VLERËSIMIT

Krijon një formë ose strukturë duke përdorur elementet figurative (artistike): hapësirë, teksturë, detaj, lëvizje, ritëm, drejtim, kompozim.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Nxënësit analizojnë një vepër tredimensionale nga aspekti i aplikimit të elementeve artistike:

1. Cili është ky monument?
2. Ku ndodhet?
3. Cila është tekstura e mureve të monumentit?
4. Ku ka ritëm formash?
5. Në çfarë hapësire ndodhet puna tredimensionale?

AKTIVITET KRYESOR – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

- Nxënësit ndjekin shpjegimin e mësuesit për monumentin "Makedonium", për elementet artistike të përdorura: lëvizjen, drejtimin, detajin dhe kompozimin.

- Nëse e krahasoni flamurin maqedonas me këtë monument, a vini re ngjashmëri?

Lëvizja në formën e monumentit mund të krahasohet me lëvizjen që ka flamuri maqedonas. Lëvizja është nga pika qendrore në të gjitha drejtimet ashtu si flamuri maqedonas (në formën e rrezeve të diellit).

Nëpërmjet teknikës *Stuhi idesh* nxënësit tregojnë çfarë është kompozimi sipas tyre. (Përgjigje të mundshme: kompozim muzikor, këngë, kompozitor, etj.)

(Mund të krahasohet me kompozimin e himnit tonë shtetëror.)

Mësimdhënësi shpjegon ashtu siç është kompozimi muzikor i përbërë nga strofat, refrenet, notat, ashtu edhe kompozimi artistik gjatë formësimit dhe strukturimin plastik përbëhet nga elementë individualë të vendosur në tërësi. Monumenti përbëhet nga disa elementë individualë të vendosur në një tërësi. “Makedonium” ka përbërje të shkëlqyer – lidhje me mjedisin.

Kompozim paraqet grup skulpturash individuale të vendosura në tërësi.

Kompozimi është skulpturë e vendosur në hapësirë të hapur dhe duhet të jetë e lidhur me mjedisin.

Mësimdhënësi i udhëzon nxënësit të krijojnë kompozicion të disa elementeve individuale – pemë më të mëdha e më të vogla dhe t'i rregullojnë në hapësirë të hapur të improvizuar (në një copë druri ose në një sipërfaqe të fortë), duke filluar nga më i madhi tek më i vogli. Kështu do të krijojnë RRESHTIN E PEMËVE.

Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, formësojnë në motivin “Rresht pemësh ose pemë”, me argjilë, duke përdorur formën dhe drejtimin vertikal. Duke vepruar kështu, krijojnë formën ose strukturimin me shfrytëzimin e: hapësirës, teksturës, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, kompozimin.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i veprave tredimensionale, shqyrtimi dhe analiza e tyre në drejtim të aplikimit të drejtë të hapësirës, teksturës, detajit, lëvizjes, ritmit, drejtimit, kompozimit.

Theks i veçantë i kushtohet edhe teknikës së shfrytëzuar me argjilë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutimi rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Si e paraqitët teksturën e ashpër të pemëve? 3. Në çfarë vështirësish keni hasur gjatë punës me argjilë?

MJETET

Nënshtresa – një copë dru ose nënshtresa tjetër e fortë, vegla për modelim me argjilë, ujë, fotografi e monumentit “Makedonium”, projektor ose tabela inteligjente.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës për hapësirën, strukturën, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, kompozimi në veprën artistike.

- Aktivitet praktik gjatë orës mësimore për procedurat dhe mënyrën e punës me argjilën.
- Veprat e krijuara të artit.
- Pjesëmarrja në grup bërjen e një rresht pemësh (pranimi i ideve dhe propozimeve, ndarja e aktiviteteve në grup, bashkëpunimi).

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Krijon një formë ose strukturë duke përdorur elementët artistikë: hapësirë, teksturë, detaj, lëvizje, ritëm, drejtim, kompozim**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të kuptojnë dhe të shpjegojnë për hapësirën, teksturën, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, kompozimin në veprën artistike.
- Për të përdorur saktë procedurat dhe mënyrën e punës me argjilën.
- Të analizojë punimet tredimensionale të shokëve të klasës për sa i përket përdorimit të hapësirës, teksturës, detajit, lëvizjes, ritmit, drejtimit, kompozimit.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Kjo përmbajtje mësimore mundet të integrohet:

a) me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit kur përpunohet tekst apo poezi për pyllin, mbjelljen e pemëve etj. dhe paraqitet përmes shprehjes artistike.

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e njëzet e pestë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorim)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Piktura sipas përjetimit ose fantazisë.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Nëpërmjet lojës "Fantazia ime", nxënësit shpjegojnë se çfarë do të pikturonin nëse do t'u merrnin një temë të tillë për pikturim.

Shembull:

Fillojnë me këtë fjali: **Fantazia ime e përfaqësuar në pikturë do**

të ishte duke udhëtuar në hapësirë me qenin tim dhe unë do të përdorja ngjyrat akromatike sepse ngjyra e hapësirës është e zezë dhe nuancat e zeza dhe të bardha, anija ime kozmike dhe unë do të përfaqësoheshim nga ngjyra e bardhë dhe nuancat e bardhë e zezë. Yjet dhe planetët - me ngjyra primare dhe dytësore.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Ushtrim:

Mësuesi drejton diskutimin për ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat akromatike, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta (Cilat janë ngjyrat kryesore? Cilat janë ngjyrat dytësore? Renditni ngjyrat e ftohta. Ku ka në mjedis ngjyra të ngrohta?).

1. Çfarë teknikash pikturë do të përdornit për të krijuar veprat e sotme të artit? (**Tempera, teknikën guash, digjitale me mjete Paint, teknikë kolazhi etj.**). Nxënësit pikturojnë motivin "Fantazi" me kombinimin e materialeve, teknikave dhe elementëve të ndryshëm, duke përfshirë kompjuterin si mjet. Piktura krijohet sipas një ngjarjeje të përjetuar ose të një fantazie, sipas zgjidhjes së nxënësit.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozita e veprave të artit, shqyrtimi dhe analiza estetike e tyre në raporte me përdorimin e ngjyrave, teknikave dhe materialeve të ndryshme të pikturës.

REFLEKTIMI

Diskutohet rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Me cilat ngjyra keni paraqitur fantazinë ose ndonjë ngjarje nga përjetimi juaj? 3. Cila ngjyrë mbizotëron në punën tuaj artistike? 4. Çfarë keni zgjedhur për të pikturuar? 5. A është nga fantazia apo nga përjetimi, pse saktësisht sipas kësaj? 6. Çfarë ishte më e lehtë për ju?

MJETET

Blloku numër 3, laps, ngjyra tempera, ngjyra uji, tub me tempera të bardhë, letër kolazhi, gamë ngjyrash, brusha me trashësi të ndryshme dhe tabaka për lyerje.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës se si fitohen ngjyrat sekondare.
- ❑ Aktiviteti praktik gjatë orës mësimore (krijon kompozim artistik duke përdorur ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta).
- ❑ Pjesëmarrja në punimin e veprave individuale.
- ❑ Analiza e veprave artistike të shokëve të klasës për sa i përket përdorimit të teknikave, materialeve dhe ngjyrave të ndryshme të pikturës.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Krijon kompozim arti duke përdorur ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra kontraste dhe ngjyra akromatike**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të shpjegojë për ndarjen e ngjyrave (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, ngjyrat akromatike, gradimi tonal).
- ❑ Të analizojë veprat artistike të shokëve të klasës për sa i përket përdorimit të teknikave, materialeve dhe ngjyrave të ndryshme të pikturës.

* Sipas kësaj, çdo mësimdhënës mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlëndor me lëndën e gjuhës shqipe përmes veprimtarisë së krijimit të kompozicionit apo poezisë në bazë të veprës së krijuar artistike “Fantazia ime” ose “Ngjarja ime e përjetuar”

TEMA I: VIZATIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e njëzet e gjashtë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet artistike në vizatim (vijë konturore, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendësi/e jashtme, tërësi artistike, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET E VLERËSIMIT

- Vëren vijën konturore të objekteve në hapësirë të caktuar dhe e zbaton atë në vizatim.

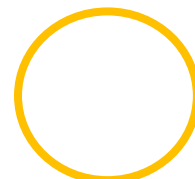
- Përdor kompjuterin në vizatim.

SKENARI PËR ORË

Mësimdhënësi paraprakisht përgatit forma të ndryshme të ndara në vijë konturore dhe vijë strukturore.

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)

Nxënësit në grupe të vogla bashkojnë format me vijë konturore dhe pjesën e brendshme përkatëse (vijë strukture).

Çfarë vërejtjet gjatë bashkimit të formave? (Që secila formë ka vijë të jashtme, e cila vizatohet më e trashë se vijat e tjera, etj.)

Vija konturore është vija e jashtme që përshkruan formën. Vizatohet më trashë se vijat e tjera. E thekson formën dhe tregon karakteristikat themelore të asaj që vizatohet.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Aktiviteti 1. Mësuesi/ja nxit nxënësit të vizatojnë objekt ose krijesë sipas dëshirës së tyre dhe të vizatojnë vijën konturore me flomaster të zi ose të kaltër në fletë (ngjitës) vetëngjitëse dhe ta vendosin në tabelën e klasës. Nxënësit shikojnë vizatimet, konkludojnë, tregojnë se cilat janë vijat konturore.

Aktiviteti 2. Nxënësit vërejnë vija konturore të objekteve në mjedis.

Aktiviteti 3. Nxënësit vizatojnë në motivin "Ilustrimi i tekstit", me veglat e programit të kompjuterit (tabletit) për vizatim, duke përdorur vijën konturore. (Nëse nuk ka kushte, ata vizatojnë me laps, ngjyra druri, flomasterë.)

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Prezantimi i vizatimeve digjitale, shikimi dhe analiza e të njëjtave në lidhje me aplikimin e drejtë të vijës së konturit. Çfarë është vijë konturore e vizatuar me veglat e programit të vizatimit dhe çfarë është ajo në vizatim? A ka dallim? Shpjegoni.

(Nëse ka kushte, mund të bëhet edhe ekspozitë digjitale e vizatimeve të nxënësve të krijuara me veglat e programit të vizatimit.)

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve të mëposhtme: 1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktiviteti për ju ishte më interesant? 3. Çfarë mësuar? 4. Ku do të zbatoni atë që keni mësuar? 5. Në të ardhmen a do të përdorni vazhdimisht vija konturore kur të vizatoni? Pse?

MJETET

Materialet e linjës konturore të përgatitura nga mësuesi, laps, lapsa me ngjyra, flomasterë , fletë vetëngjitëse (ngjitëse), tabletë, kompjuter, program vizatimi.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- ❑ Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- ❑ Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitet).
- ❑ Punimet e artit të realizuara me aplikimin e vijave konturore.
- ❑ Pjesëmarrja në krijimin e krijimtarive të veta.
- ❑ Analizat e nxënësve për veprat artistike në lidhje me aplikimin e vijës konturore dhe paraqitjen e tij në vizatim ose në vizatim digjital.

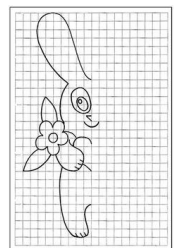
Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Vëren vijën konturore të objekteve në hapësirë të caktuar dhe e zbaton atë në vizatim dhe përdor kompjuter në vizatim**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- ❑ Të kuptojë dhe të shpjegojë për vijën konturore të objekteve në hapësirë të caktuar.
- ❑ Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket zbatimit të vijës konturore dhe paraqitjes së saj në vizatim.

Sipas kësaj, çdo mësuesi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

- ❑ Integrimi ndërlëndor mund të bëhet me lëndën e matematikës nëpërmjet aktivitetit të simetrisë së figurave dhe Arsimit figurativ – vizatimi i vijave konturore të figurave.

Ora e njëzet e shtatë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Gjuha e artit në formësimin dhe ndërtimin e plastikës (formë tredimensionale, hapësirë, teksturë, detaj, lëvizje, ritëm, drejtim, monument [skulpturë, bust, shatërvan, figurë], model, kompozim, detaj, tërësi, teksturë)

STANDARDET E VERËSIMIT

- ❑ Përshkruan zgjidhjet e ndryshme skulpturore dhe bën dallimin ndërmjet tyre.
- ❑ Vëren format, detajet, teksturat, linjat në veprat e artit dhe i përshkruan ato duke përdorur gjuhën e artit.

SKENARI PËR ORË

Kjo orë mësimore mund të realizohet në muze, vend ku ka monumente, shatërvanë dhe vepra të tjera skulpturore ose, thjesht, përballë bustit të padronit të shkollës (nëse nuk ka mundësi të tjera).

Nxënësit vizitojnë: muze, monumente, skulptura, buste, shatërvanë dhe vepra të tjera të artit. Mbi to vërejnë: forma, detaje, tekstura, vija ose bëjnë vlerësimin e tyre të përbashkët estetik.

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Nëpërmjet teknikës *Stuhi idesh* nxënësit flasin për veprat tredimensionale që njohin dhe i shohin në muze

Përgjigjet e mundshme: bust, monument, figurë...

Mësuesi nxit diskutimin dhe i njofton nxënësit me vepra e ndryshme skulpturore ndërsa nxënësit i emërtojnë dhe i përshkruajnë ato duke përdorur gjuhën e artit.

- ❑ Si quhet kjo skulpturë?
- ❑ Kush e ka bërë këtë skulpturë? (Lexoni nga mbishkrimi në skulpturë.)
- ❑ Si quhen artistët që bëjnë skulptura?
- ❑ Ku tjetër kund keni parë skulptura si kjo?
- ❑ A keni bërë skulptura të ngjashme në orët e mëparshme?

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Aktiviteti 1. Nxënësit ndjekin shpjegim nga personi ekspert në muzeun e skulpturës:

- ❑ Kush është autori i skulpturës?
- ❑ Prej çfarë materiali është bërë?
- ❑ Cilat teknika arti janë përdorur (përshtatshme për moshën)?

Aktiviteti 2. Nxënësit vënë re format, detajet, teksturat, linjat dhe bëjnë vlerësimin e tyre ose vlerësim të përbashkët estetik të secilës skulpturë që shpjegon eksperti.

Aktiviteti 3. Mësimdhënësi u tregon nxënësve se do të ketë punëtori ku secili nxënës do të mund të bëjë një skulpturë sipas dëshirës së tij nga argjilë ose plastelina. Sipas kushteve, do të ishte mirë që punëtorja të ishte në muze dhe të drejtohej nga eksperti. Shembuj të zgjidhjeve skulpturore:

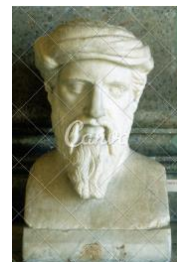
AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit

(5 minuta)

Ekspozimi i punimeve tredimensionale në vend të caktuar në muze, shqyrtimi dhe analizimi i tyre në aspektin e formave të aplikuar, detajeve, teksturave, vijave.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve:

Busti i Pitagorës

Relief - fytyrë

1. Çfarë bëmë sot?
2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju?
3. Si ndiheni që kur skulpturat tuaja u ekspozuan në muze?

MJETET

Sipërfaqe e fortë, mjete për formësimin e argjilës, ujë, skulptura në muze ose vend tjetër që do të vizitojnë, plastelinë.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësimdhënësi ose shokët e klasës për hapësirën, strukturën, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, kompozimin në veprën e artit.

□ Aktiviteti praktik gjatë orës mësimore për hapat dhe mënyrën e punës me argjilën.

□ Veprat e krijuara të artit.

□ Pjesëmarrja në diskutimin grupor gjatë analizës estetike të skulpturave me gjuhë arti.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Përshkruan zgjidhje të ndryshme skulpturore dhe bën dallimin midis tyre dhe vëren format, detajet, teksturat, linjat në veprat e artit dhe i përshkruan ato duke përdorur gjuhën e artit**, mësuesi duhet të presë nga nxënësit që të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

Të kuptojnë dhe të shpjegojnë hapësirën, teksturën, detajet, lëvizjen, ritmin, drejtimin, përbërjen në një vepër arti.

□ Të përdorë drejt procedurat dhe mënyrën e punës me argjilën.

□ Të analizojë punimet tredimensionale të shokëve të klasës për sa i përket përdorimit të hapësirës, teksturës, detajit, lëvizjes, ritmit, drejtimit, kompozimit.

Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Kjo përmbajtje mësimore mund të integrohet:

- a) me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit kur krijohet një tekst ose poezi për një person të njohur ose për padronin e shkollës. Në orën e Arsimit figurativ analizohet skulptura e atij personi.

Shatërvani

Statuja e Lirise

Ora e njëzet e tetë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kontraste, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte komplementare

STANDARDET E VLERËSIMIT

Shfrytëzo kompjuterin gjatë pikturimit.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)**

Diskutohen me nxënësit programe të ndryshme kompjuterike për vizatim.

U bëhet pyetje për të stimuluar të menduarit e tyre:

1. Çfarë kuptoni me pikturë digjitale? (Pikturë me kompjuter, për të bërë foto në tablet ose në celular...)

(Në vijim u jepet shpjegim se piktura digjitale është fenomen në të cilin zbatohen teknikat tradicionale të pikturës si: akualet, tempera, pastel etj. Zbatohen me përdorimin e mjeteve digjitale me ndihmën e kompjuterit ose tabletit. Mësuesi shpjegon mënyrën si të pikturohet në kompjuter. Mjetet digjitale të pikturës janë: brushë, stilolaps, laps, ngjyra...)

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Nxënësit ndjekin prezantimin nga mësuesi nëpërmjet projektorit LCD ose në tabelë inteligjente për llojet e ndryshme të veglave që përdoren për vizatim dhe pikturë digjitale. Atyre u tregohet se në programet e vizatimit/pikturimit ekzistojnë: veglat e shënimit, veglat e vizatimit me dorë të lirë, veglat e fshirjes (gomë), veglat e luterjes (brusha, sprej, kanaçe), vijat e vizatimit dhe format gjeometrike. Nxënësit ndjekin demonstrimin nga mësuesi. Ai demonstroi se si të krijohen format e thjeshta gjeometrike, duke përdorur veglat e duhura për krijimin e veprës artistike (pikturë digjitale). Nxënësit analizojnë pikturën digjitale dhe emërojnë veglat e përdorura në krijimin e pikturës digjitale të prezantuar nga mësuesi.

Mësuesi i udhëzon nxënësit të punojnë me veglat e programit të vizatimit/pikturimit dhe të krijojnë kompozim artistik duke theksuar spektrin e ngjyrave. Nxënësit diskutojnë për festën e fundit të ditëlindjes, ku hapësira ishte zbukuruar me shirita, balona dhe rekuizita të ndryshme të ditëlindjes. Nxënësit pikturojnë në temën "Cirku/Argëtimi" me veglat e programit të vizatimit/pikturimit, duke zbatuar elementet e artit: ngjyra, hapësira, madhësia dhe forma.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Pas përfundimit të punës së pavarur, nxënësit prezantojnë se cilat vegla i kanë përdorur për krijimin e veprës digjitale dhe cilat elemente artistike i kanë përdorur në pikturë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim për pyetjet e mëposhtme:

1. Çfarë bëtë sot? 2. Cilat vegla i keni përdorur më shumë në pikturën digjitale? 3. Çfarë mësuat? 4. Çfarë vështirësish keni hasur gjatë punës? 5. Si do ta zbatoni atë që keni mësuar në jetën tuaj të përditshme? 6. Për çfarë do të dëshironit të mësoni më shumë në orën tjetër?

MJETET

Kompjuter, projektor, tabelë e mençur, tablet, programe vizatimi/pikturimi.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktiviteti).
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të përbashkëta.

Në përputhje me standardin: **Shfrytëzojnë kompjuterin gjatë pikturimit**, nxënësi duhet të arrijë rezultatet e mëposhtme:

Të dinë të shpjegoj se si të përdoren kompjuterët dhe veglat e ndryshme të programeve kompjuterike për pikturim.

- Për të analizuar veprat digjitale të artit dhe të shënoj elementet artistike të zbatuara në krijimin e tyre.

Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Ora e njëzet e nëntë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Printime - nënshtresa, mjete, materiale, teknika, procedura dhe elementë (shabllon, stampë (vulë), stampë kartoni, gjurmë, laramani, dekorim)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Krijon model duke përdorur përsëritjen ritmike në vulosje.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)

Nxënësit ndjekin prezantim me fotografi të llojeve të ndryshme të modeleve të larave popullore që gjenden në qilima, kostume popullore, çorape dhe qilima të ndryshme etj.

Mësuesi nxit diskutim përmes pyetjeve: Cilat forma janë përfaqësuar në larat popullore që gjenden në qëllime? A përsëriten të njëjtat forma? Cilat ngjyra përsëriten? etj.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Mësimdhënësi njofton për printimin me përsëritje ritmike të ngjyrave dhe formave me ndihmën e vulës së patateve. Nga çanta magjike, nxënësit nxjerrin nga një mostër të llojeve të ndryshme të vulave të patateve të përgatitura paraprakisht. (Çdo vulë patateje ka formë të ndryshme.)

Nxënësit ndjekin shpjegim se vulosja, në fakt, është aplikimi i ngjyrës në matricën me të cilën duam të vulosim gjurmë të vulës mbi nënshtresë (fleta e bllokut). Në vijim u jepen udhëzime për të punuar me vulë të patateve.

1. Të fusin ngjyrë të temperave me dendësi më të madhe, sipas dëshirës së tyre.

2. Me një shtrëngim të lehtë të dorës, pjesën e

ngjyrosur shtypni mbi fletë.

3. Për çdo printim, duhet të futet ngjyrë.

4. Me printim përsërit e njëjta formë disa herë.

Me ndihmën e matricave të përgatitura të patateve bëhen stampime. Secili nxënës krijon modelin e tij me përsëritje ritmike në printim. (Gjatë printimit mund të përdoren një deri në tre forma të ndryshme të vulës së patateve.)

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozohen dhe analizohen veprat e përfunduara të artit (suksesi i printimit, paraqitja e përsëritjes ritmike të formave, ngjyrave, mbushja e hapësirës, saktësia dhe përpikëria në punë).

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutimi për pyetjet e mëposhtme:

1. Çfarë keni mësuar sot? 2. Çfarë mësuar? 3. Me çfarë problemi u përballët? 4. Si e keni zgjidhur? Çfarë ishte më interesante për ju? 5. Si do ta përdorni atë që keni mësuar në jetën tuaj të përditshme?

MJETET

Blloku numër 3, çantë magjike, vula patateje, ngjyra tempera, brushë, nënshtresë – fletë e bardhë nga blloku numër 3.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktiviteti).

Në përputhje me standardin **Krijon model duke përdorur përsëritjen ritmike në printim**, nxënësit duhet të arrijë rezultatet e mëposhtme:

- Të dije të shpjegojë mënyrën e përdorimit të vulës së patates duke përdorur përsëritjen ritmike në printim.
- Të analizojë veprat e artit dhe të vërejë se si krijohet modeli duke përdorur përsëritjen ritmike në printim.

Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e tridhjetë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte komplementare.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Piktura sipas përjetimit ose fantazisë.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi I njohurive (10 minuta)

Nëpërmjet lojës „Qëlllo ngjyrën e objektit“, nxënësit përsërisin për ngjyrat primare dhe sekondare. Në klasë janë vendosur dy rathë (hula hoops). Mësimdhënësi tregon objekte me ngjyra të ndryshme primare dhe sekondare. Udhëzohen nxënësit të vendosin objektet e ngjyrosura me ngjyra primare në rrethin e parë (hula hoop), ndërsa në unazën e dytë (hula hoop) të renditin objektet e ngjyrosura me ngjyra sekondare.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

rotës së ngjyrave. Ata kanë vlera të ndryshme ngjyrash që plotësojnë njëra-tjetrën.

Mësuesi demonstroi kontrastin e ngjyrave të ngrohta dhe të ftohta.

- Ngjyrat e ftohta janë: e gjelbra, e kaltra dhe vjollcë.

- Ngjyrat e ngrohta janë: e kuqja, e verdha dhe ngjyrë portokalli.

Nëpërmjet pyetjeve nxitëse nga mësuesi, nxënësit tregojnë për ngjarje që zgjoi ndjenja pozitive ose një ngjarje në imagjinatën e tyre. Ata marrin drejtim për të pikturuar një motiv sipas një ngjarjeje ose fantazie të përjetuar me teknikën e guashit, duke përdorur ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, madhësi të ndryshme dhe ritëm ngjyrash. Gjatë pikturimit, nxënësit marrin udhëzim të përdorin detaje që kanë parë në realitet

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit

(5 minuta)

Ekspozita e veprave të artit, shqyrtimi dhe analiza estetike e tyre për sa i përket përdorimit të ngjyrave të kontrastit, madhësisë dhe ritmit të ngjyrave.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim për pyetjet e mëposhtme:

1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju? 3. A jeni përballur me ndonjë problem? Çfarë lloj? 4. Si e keni zgjidhur? 5. Çfarë mund të pikturojmë me ngjyra të ngrohta dhe të ftohta në orën tjetër?

MJETET

Blloku numër 3, laps, tempera, brushë me trashësi të ndryshme, nënshtresë për pikturim, hula hoop.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktiviteti).
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të përbashkëta.
- Analizon veprat artistike të shokëve të klasës për sa i përket kombinimit të ngjyrave të ngrohta dhe të ftohta, madhësisë dhe ritmit.

Në përputhje me standardet: **Piktura sipas përjetimit apo fantazie**, mësuesi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

Duhet të dinë të shpjegojnë për ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, ritmin dhe madhësinë.

- Të përshkruajë se si fitohet kontrasti i ngjyrave të ngrohta dhe të ftohta.
- Të analizojë veprat artistike të shokëve të klasës për sa i përket kombinimit të ngjyrave të ngrohta dhe të ftohta dhe përdorimit të madhësisë dhe ritmit.

Sipas kësaj, çdo mësues mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlëndor me lëndën e gjuhës shqipe përmes aktivitetit nxënësit të tregojnë tregime me shkrim nga tema fantazi sipas veprës së krijuar artistike.

Propozim aktivitete:

Ushtrim.

Nxënësit ndahen në dy grupe. Grupit të parë të nxënësve u jepet detyrë që me anë të furçës dhe ngjyrës tempere të bëjnë gjurmë në fletën e ngjyrave të ftohta dhe të kenë kujdes në elementin artistik të madhësisë. Grupit të dytë të nxënësve u jepet detyrë që me ndihmën e furçës dhe ngjyrës tempera të bëjnë gjurmë në fletën e ngjyrave të ngrohta dhe të kenë kujdes elementin artistik të ritmit.

Ora tridhjetë e një**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në vizatim (vijë konturore, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendësi/eksterier, tërësi artistike, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Përfaqëson hijen e objekteve duke zbuluar dritën dhe hijezimin.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)**

Mësimi fillon me dy gjëgjëza që duhet të zgjidhin nxënësit.

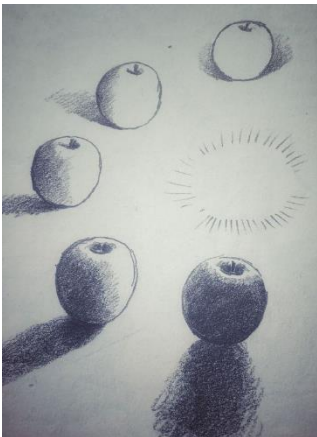
Gjëgjëza e parë: Del në diell, fshihet në re! (Hije.)

Gjëgjëza e dytë: Sa më shumë të qesh, aq më shumë të ngroh! (Dielli.)

Duke zbuluar fjalën e saktë nga gjëgjëzat, zbulohet aktiviteti që do të realizohet në orën mësimore, që është perceptimi i dritëhijeve. Bëhet një përsëritje e shkurtër për burimet natyrore të dritës (dielli, hëna, yjet) dhe burimet artificiale të dritës (llambë, fener, qiri...).

Nxënësve u kujtohet se si formohen hijet. (Kur rrezet e diellit godasin një pengesë, objekt ose krijesë që nuk e lejon dritën të kalojë, formohet hije.)

- Më pas është rishikim i pikturave që tregojnë krijimin e hijes në varësi të cilës anë bie drita.

- Kur drita vjen nga lart, hija reflektohet poshtë në nënshtresë.
- Kur drita vjen nga ana e djathtë, hija bie nga ana e majtë.
- Vërehet se kur drita vjen nga ana e majtë, ne shohim hijen e objektit në anën e djathtë të tij.
- Kur drita vjen nga pjesa e përparme, hija bie prapa objektit (meqë është prapa, ne nuk e shohim).
- Kur drita bie nga pjesa e pasme e objektit, hija bie mbi nënshtresën nga përpara.
- Kur drita vjen nga poshtë, mbi objekt shfaqet një hije.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Aktiviteti 1. Mësuesi paraqet hijen e një objekti duke përdorur një elektrik dore, laps dhe një bllok letre. Lapsi është i ekspozuar ndaj dritës. Drita lëviz nga anët e ndryshme dhe hija e lapsit perceptohet.

Aktiviteti 2. Nxënësit nxiten të paraqesin hijet e objekteve duke përdorur teknikën e hijezimit të lapsit. Atyre u jepen shpjegime shtesë se gjatë vizatimit duhet parë gjithmonë se nga vjen drita dhe si vizatohet hija në objektin që vizatohet. Drita dhe hija janë dukuri të pandashme dhe çdo trup apo objekt ka hijen e vet.

Aktiviteti 3. Nxënësit vizatojnë në motivin e dhënë “Kafsha ime përkëdhelëse”, me laps, duke përdorur vijën dhe hijezimin.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, shikimi dhe analizimi i tyre. Gjatë analizës theksi vihet në paraqitjen e hijeve dhe mënyrën e paraqitjes së hijezimit.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve:

Çka keni mësuar sot? Çfarë mësuat? Çfarë ishte më interesante për ju? Jeni përballur me ndonjë problem? Çfarë lloj? Si e keni zgjidhur? Çfarë mund të bëni në të ardhmen në orët mësimore ku duhet të tregoni hijen?

MJETET

Blloku numër 5, laps HB 5, fotografi që tregojnë hijet, elektrik dore.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktiviteti).
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të përbashkëta
- Veprat e krijuara të artit.

Në përputhje me standardin e vlerësimit: **E paraqet hijen e objekteve duke sjellë në pah dritën dhe hijezimin**, mësuesi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

Të dinë të shpjegojnë hijezimin si teknikë arti.

- Të përshkruajnë si e paraqitën hijen e objektit.
- Zbatimi i saktë i hijezimit.
- Të analizojë vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket aplikimit të hijezimit.

Sipas kësaj, çdo mësues mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Integrimi ndërlehtë me lëndën gjuhë maqedonase kur nxënësit tregojnë pas aplikimit të vëzhgimit të hijes së pemës.

Propozim për aktivitete të lira. Nxënësit marrin për detyrë të vëzhgojnë hijen në oborrin e shkollës/përballë ndërtesës, në mëngjes, mesditë dhe pasdite dhe ta tregojnë atë me vizatim (pozicioni i diellit dhe i hijes në tre periudha të ndryshme të ditës.).

TEMA II: PIKTURIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e tridhjetë e dytë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat e kundërta, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte komplementare.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Zbukuron me pikturë objekte të ndryshme dhe bën vlerësimin estetik të veprave origjinale.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Mësuesi u tregon nxënësve një çantë me gurë të sheshtë. Tre nxënës, me sy të mbyllur, tërheqin secili nga një guralec dhe qëllojnë se çfarë materiali është. U tregohen gurët dhe u parashtruhet një pyetje problematike.

- Si mund t'i dekorojnë gurët dhe prej tyre të marrin sende dekorative?

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Pas diskutimit nxënësit përgatiten të punojnë me materiale natyrore – gurë. Secili nxënës duhet të pikturojë një zemër, lule ose diçka nga zgjedhja e tyre në guralecë ose të pikturojë mollëkuqe, flutur ose bletë.

Nxënësit përdorin materiale natyrore (gur me forme dhe madhësi të caktuar) për të pikturuar objekte dekorative. Marrin udhëzime për përgatitjen e plotë të hapësirës së punës, e vizatojnë me flomasterë formën për ta pikturuar, për aplikimin e ngjyrës me dendësi më të madhe, për punë precize me brusha të përshtatshme dhe për të lënë kohë që ngjyra e aplikuar të thahet. Pas udhëzimeve të marra, vijon puna e pavarur, në të cilën nxënësit kanë lirinë të eksperimentojnë

dhe të krijojnë veprat e tyre.

Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, marrin një karton të kaltër. Me ndihmën e degëve, gurëve të ndryshëm, dekorojnë figurën për të përfituar tërësinë artistike me vlerë të caktuar estetike. Më pas bëhet prezantimi i krijimeve artistike nga puna në grup, që janë punime origjinale të tyre dhe bëjnë vlerësimin estetik.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Vijon analiza dhe diskutimi i punimeve të dizajnuara dhe dekorimit të plotë që është marrë në vijim. Pas analizës, punimet origjinale ekspozohen në korridorin e shkollës.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve:

1. Çfarë bëmë sot? 2. Me çfarë materialesh keni punuar? 3. U përballët me ndonjë problem apo vështirësi? Çfarë lloj? 5. Si e keni zgjidhur? 6. Çfarë mund të bëjmë në të ardhmen me gurë apo materiale të tjera natyrore?

MJETET

Çanta, guralecë, markera, karton, ngjyra tempera, brusha, fotografi, karton.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësimdhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktiviteti).
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të përbashkëta
- Vlerësimi estetik i veprave të krijuara.

Në përputhje me standardin e vlerësimit: **Bën vlerësimin estetik të veprave origjinale dhe zbukuron objekte të ndryshme me pikturë**, mësuesi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

Ta shpjegojnë mënyrën se si e dekoruan gurin.

- Të kuptojë rëndësinë e veprës origjinale.
- Të bëjnë vlerësimin estetik të punimeve origjinale të shokëve të klasës.

Sipas kësaj, çdo mësues mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Ora e tridhjetë e tretë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Dizajni dhe komunikimet vizuale - mjete, materiale, teknika, procedura dhe elementë (dizajn, model, stoli, bizhuteri, dekorim, paketim, origami, ilustrim, fotografi, kopertinë libri, poster, pankartë, komunikime vizuale, shenjë vizuale, vlerësim estetik)

STANDARDET E VLERËSIMIT

- Dizajnon shenja vizuale me kuptimin e dhënë.
- Bën dekorim duke përdorur kompjuter dhe printer.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)**

Përmes prezantimit mësuesi tregon shenja dhe dekorime të objekteve të ndryshme. Nëpërmjet teknikës *Minuta e mendimit*, nxënësit kanë për detyrë të analizojnë shenjat dhe të bëjnë vlerësimin se çfarë mesazhi përcjellin dhe në çfarë mënyre janë punuar dhe dekoruar. U kërkohet nxënësve të shpjegojnë rreth dekorimit.

Pasohet shpjegimi përmes pyetjeve të drejtuara. Mësimdhënësi së bashku me nxënësit shpjegon termin **dekorim** (paraqet shtesë që tenton të bëjë diçka më tërheqëse).

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Mësuesi i ndan nxënësit në grupe të vogla. Puna në grup vijon sipas fantazive të tyre, me udhëzime e marra paraprakisht për aplikimin e formave, ngjyrës, hapësirës dhe madhësive të ndryshme.

- **Grupi i parë** merr rekomandim për të bërë shenja vizuale (për shembull, shenja të mbrojtjes së mjedisit, duke përdorur materiale natyrore). Mësuesi i udhëzon nxënësit të përdorin materialet e sjellura natyrore (guralecë, karton të trashë, gjethe të thata, degëza, kokrra misri, fasule, thjerrëza...) për të bërë shenja riciklimi.
- **Grupi i dytë** merr rekomandim për të bërë shenja për sjelljen e duhur në automjet. Në kompjuter ose tabletë, nxënësit vizatojnë shenja vizuale për sjelljen e duhur në autobus.
- **Grupi i tretë** duhet të bëjë dekorim për kartolinë ditëlindjeje. Nxënësit marrin rekomandime në karton të shkruajnë mesazhe për kremtuesin dhe të vizatojnë ose të ngjeshin gjësende të ndryshme që lidhen me temën e ditëlindjes.
- **Grupi i katërt** merr rekomandim që të krijoj dekorime karakteristike për një festë të caktuar, në programin e vizatimit në tabletë ose në kompjuter.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Grupet prezantojnë dhe diskutojnë mënyrën e krijimit të shenjave dhe dekorimeve vizuale dhe dallimet e tyre. Bëhet analiza e këndvështrim kritik të shkallës së krijimtarisë, përpikërisë në punë, bashkëpunimit në grup, mënyrës së komunikimit në grup, kohës së nevojshme për realizimin e idesë etj.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutimi rreth pyetjeve:

1. Çfarë bëmë sot? 2. Cili aktivitet ju pëlqeu më shumë? 3. Në çfarë problemi keni hasur gjatë krijimit të shenjës vizuale? 4. Atë që keni mësuar, ku do ta zbatoni në jetën e përditshme?

MJETET

Kompjuter, tablet, karton, materiale natyrale, fletë ngjyrash, flomastera, ngjyra tempera, brusha, balona.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitet).
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të përbashkëta
- Vlerësimi estetik i veprave të krijuara.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Dizajnon shenjat vizuale me kuptimin e dhënë dhe krijon dekorim duke përdorur kompjuterin dhe printerin**, mësuesi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të din të shpjegojnë shenjat dhe dekorimet vizuale.
- Të kuptojnë rëndësinë e shenjave dhe dekorimeve vizuale.
- Të vlerësohet saktësisht dhe në mënyrë estetike piktura me shenjat vizuale dhe pikturën me dekorime.

Sipas kësaj, çdo mësuesi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

TEMA I: VIZATIMI

Arsimi figurativ për klasën III

Ora e tridhjetë e katërt

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në vizatim (vijë konturore, hapësirë - thellësi, afër/larg, brendësi/eksterier, tërësi e artit, detaj, teksturë, ritëm)

STANDARDET E VLERËSIMIT

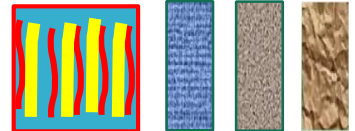
Vizaton lloje të ndryshme teksturash me tush.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (5 minuta)

Lojë "Përshkruani objektin". Nxënësit nxjerrin objekte të ndryshme nga çanta magjike. Mësuesi jep udhëzime sipas pyetjeve të dhëna për të përshkruar objektet që do të vizatohen:

1. Çfarë keni vizatuar? Përshkruani temën. 2. Me cilin shqisë e prekni sipërfaqen e saj? 3. Si është tekstura e objekteve të vizatuara? (Arusha Arushë pelushi, boçë pishe, gur, sfungjer i lagur/tharë, laps druri...)

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (30 minuta)

Nëpërmjet pyetjeve të drejtuara, mësuesi i udhëzon nxënësit dhe së bashkë me ta sqaron nocionin e teksturës.

Tekstura është sipërfaqja e çdo materiali. Kur sipërfaqja paraqitet në vizatim, pikturë, grafik, atëherë rezultati quhet teksturë.

Tekstura është karakteristikë e jashtme e sipërfaqes të çdo objekti natyror dhe artificial të krijuar nga njeriu që

mund të perceptohet vizualisht. Tekstura mund të jetë e fortë / e butë, e përafërt / e lëmuar, e thatë / e lagësht. Linjat e trasha, të holla, të gjata, të shkurtra, të drejta dhe të lakuara përdoren për të përfaqësuar materiale të ndryshme me një shumëllojshmëri teksturash.

Mësuesi tregon vizatime të bëra me dush, me lloje të ndryshme vijash për të parë llojin e teksturës. Udhëzohen nxënësit të imagjinojnë pika shiu dhe retë. Mësimdhënësi përmes pyetjeve i nxit nxënësit të diskutojnë mbi shiun dhe retë: Cilat janë teksturat e pikave të shiut? (Të lëmuara) Cilat janë teksturat e reve? (Të vrazhda) Çfarë vijash do të përdornit për të paraqitur shiun dhe retë? (Të drejta, të holla, të shkurtra.)

Krijimtaria e artit. Nxënësit vizatojnë një motiv të caktuar 'Moti me re', me laps, tush, pendë, drurë dhe një brushë të hollë, duke përdorur vijën dhe teksturën.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozimi i vizatimeve, shikimi dhe analizimi i tyre në lidhje me zbatimin e drejtë të vijës së elementit të artit. Vijat e jashtme (kontura) dhe të brendshme analizohen për të parë nëse ato ndryshojnë në trashësi apo janë të barabarta. Tekstura analizohet dhe nëse përdoren llojet e duhura të vijave për të treguar pamjen origjinale të reve dhe pikave të shiut.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve

1. Çfarë bëmë sot? 2. Çfarë mësuat? 3. A jeni përballur me ndonjë problem? 4. Si e keni zgjidhur? 5. Cila pjesë e orës mësimore ju bëri përshtypje më të madhe? Pse? 6. Si do ta përdorni atë që keni mësuar në jetën tuaj të përditshme?

MJETET

Blloku numër 3, dush, furçë, pendë, çantë e vogël magjike, objekte të ndryshme (lodra ngjyrë kafe, pajisje shkrimi...)

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtuara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitet).
- Punimet e artit të realizuara duke përdorur teknikat e vizatimit dush dhe brushë, tush dhe pendë.
- Pjesëmarrja në krijimin dhe analizimin e punimeve të veta dhe të përbashkëta nga aspekti i paraqitjes së teksturave duke aplikuar vija të ndryshme.

Në përputhje me standardin e vlerësimit: **Vizatoni lloje të ndryshme teksturash me tush**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të dinë të shpjegojnë për linjën si element arti.
- Kombinoni saktë teknikat e lapsit dhe tushit me brushë.
- Të aplikojnë elementet artistike të vijës dhe teksturës.
- Të kombinojnë vijat.
- Të analizojnë vizatimet e shokëve të klasës për sa i përket llojeve të ndryshme të teksturave me tush.

Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Ora e tridhjetë e pestë**PËRMBAJTJET DHE NOCIONET**

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat kontraste, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorim)

STANDARDET E VLERËSIMIT

Bën kompozim arti duke përdorur ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra kontrasti dhe ngjyra akromatike.

SKENARI PËR ORË**AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)**

Loja „Nxjerre ngjyrën“. Në hamer shkruhen nocionet: primare, sekondare, të ftohta, të ngrohta, kontraste dhe akromatike. Nxënësit marrin çantë në të cilën ka shirita me ngjyra të ndryshme dhe secili prej tyre nxjerrin nga një shirit. Mësimdhënësi udhëzon secilin nxënës që të vendosë shiritin e tij të vizatuar në vendin e duhur (për shembull: e kuqe - ngjyra primare, portokalli - ngjyra sekondare, e zezë - akromatike, e bardhë - akromatike, e gjelbër - kromatike, portokalli - ngjyrë e ngrohtë, e kuqe dhe e gjelbër - me kontrast ngjyra, vjollcë dhe e verdhë - ngjyra të kundërta, etj.)

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Nëpërmjet prezantimit pikturave dhe pyetje, mësuesi inkurajon nxënësit të mendojnë për pyllin më të afërt në mjedisin e tyre. Udhëzohen të pikturojnë në motivin “Pylli”, me teknika tempera, guash apo pastel, duke përdorur elementët e artit të ngjyrës dhe teksturës, ndërsa rekomandohet përdorimi i pastelit në fund për perceptim më të mirë të teksturës. Në të njëjtën kohë, kujdeset

për kompozimin e artit duke përdorur ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra kontraste.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Ekspozita e veprave të artit, shqyrtimi dhe analiza estetike e të njëjtave në lidhje me përdorimin e ngjyrave primare dhe sekondare, ngjyrave të ftohta dhe të ngrohta, ngjyrave kontraste dhe ngjyrave akromatike dhe kromatike.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutim rreth pyetjeve:

1. Çfarë bëmë sot?
2. Cili aktivitet ishte më interesant për ju?
3. Si do të ishte bota pa ngjyra?
4. Si ndikojnë ngjyrat tek ne?
5. Cila ngjyrë është e preferuara juaj?
6. Çfarë ishte më interesante për ju në orën mësimore?

MJETET

Hamer, ngjitës, çantë, shirita me ngjyra të ndryshme, kompjuter, fotografi, guash ose pastel.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësuesi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimi (pjesëmarrja në aktivitet).
- Veprat e krijuara të artit.

- Pjesëmarrja në krijimintarinë e vet dhe analiza e krijimeve të përbashkëta përta i përket aplikimit të ngjyrave të ndryshme.
- Shpjegimin çka paraqisnin me ngjyrat kryesore dhe dytësore, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, ngjyrat me kontrast dhe ngjyrat akromatike e kromatike.

Në përputhje me standardet e vlerësimit: **Krijon kompozim arti duke përdorur ngjyra primare dhe dytësore, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra të kontraste dhe ngjyra akromatike**, mësimdhënësi duhet të presë që nxënësit të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

- Të dinë të shpjegojnë ngjyrat primare dhe sekondare.
- Të përshkruajë se si fitohen ngjyrat dytësore.
- Kombinoni saktë ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, ngjyrat kontraste dhe ngjyrat akromatike dhe kromatike.
- Të analizojë punimet e artit të shokëve të klasës për sa i përket kombinimit të ngjyrave primare dhe sekondare, ngjyrave të ftohta dhe të ngrohta, ngjyrave kontraste dhe ngjyrave akromatike e kromatike.

Sipas kësaj, çdo mësimdhënësi mund të krijojë listën e kontrollit, pra listën për monitorimin e përparimit të nxënësit.

Ora e tridhjetë e gjashtë

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

Elementet e artit në pikturë (ngjyrat primare dhe sekondare, ngjyrat e ftohta dhe të ngrohta, spektri i ngjyrave, kompozimi artistik, vepra origjinale, riprodhimi, ngjyrat kontraste, ngjyrat akromatike, gradimi tonal, fantazia, ekspozita artistike, studio, dekorimi) çifte komplementare.

STANDEDET E VLERËSIMIT

Përdor kompjuterin gjatë pikturimit.

SKENARI PËR ORË

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive (10 minuta)

Nxënësve u parashtrohet pyetje me problemin e dhënë - për të theksuar më tepër ndryshime dhe ngjashmëri midis pikturës me pajisje për pikturim dhe pikturës në kompjuter. Atyre u kërkohet të tregojnë dhe shpjegojnë se cili lloj pikturë është më interesant për ta dhe pse.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvoja (25 minuta)

Nxënësit ndjekin udhëzimet për pikturimin në kompjuter. Në programet e vizatimit/pikturimit ekzistojnë: veglat e shënimit, mjetet e vizatimit me dorë të lirë, mjetet e fshirjes (gomë), mjetet e lërjes (brusha, sprej, kanaçe), vijat e vizatimit dhe forma gjeometrike. Nxënësit ndjekin demonstrim nga mësimdhënësi si nëpërmjet aplikacioneve të ndryshme në kompjuter përdoren ngjyrat primare dhe sekondare,

ngjyrave të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra kontraste dhe ngjyra akromatike dhe kromatike. Atyre u jepet drejtimi për të punuar me mjetet e programit të vizatimit/pikturimit dhe për të krijuar një kompozim artistik duke theksuar përdorimin e ngjyrave primare dhe sekondare, ngjyrave të ftohta dhe të ngrohta, ngjyrave të kundërta dhe ngjyrave akromatike dhe kromatike. Me paraqitjen e pikturave me motive të stinës së verës, mësimdhënësi i orienton nxënësit të pikturojnë motivin e "Verës" me mjetet e programit të vizatimit, duke aplikuar ngjyra primare dhe sekondare, ngjyra të ftohta dhe të ngrohta, ngjyra në kontrast dhe ngjyra akromatike e kromatike dhe krijojnë kompozim arti.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – nxjerrja e përfundimit (5 minuta)

Pas përfundimit të punës së pavarur, nxënësit prezantojnë se cilat mjete kanë përdorur për të krijuar veprën dixhitale dhe cilat elemente të artit kanë përdorur në pikturë.

REFLEKTIMI

Zhvillohet diskutimi rreth pyetjeve:

1. Çfarë bëmë sot? 2. Cilat mjete më shumë i keni përdorur gjatë pikturimit kompjuterik? 3. Çfarë mësuat? 4. Si do ta përdorni atë që keni mësuar në jetën tuaj të përditshme?

MJETET:

Kompjuter, projektor, tabelë të mençur, tabletë, fotografi.

NDJEKJA E PËRPARIMIT

- Përgjigjet me gojë për pyetjet e parashtruara nga mësimpldhënësi ose shokët e klasës.
- Aktiviteti praktik gjatë orës së mësimt (pjesëmarrja në aktivitet).
- Pjesëmarrja në krijimin e vet dhe analizën e krijimeve digjitale.

Në përputhje me standardin: **Gjatë pikturimit përdorin kompjuterin**, mësimpldhënësi duhet të presë që nxënësi të arrijnë rezultatet e mëposhtme:

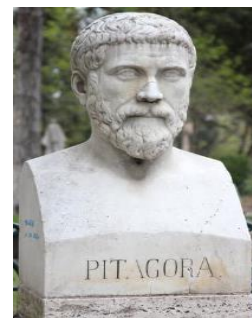
- Ti dijë të shpjegojë se si e ka bërë pikturimin digjital.
- Të analizojë veprat e artit digjital dhe të shënojë aplikimin e elemente të artit në krijimin e tyre.

Gjuha e artit

- ❑ Kontrasti në formësimin e plastikës nënkupton **bashkimin e pjesëve të shumta në një tërësi** duke përdorur tekstura të mëdha, të vogla; të lëmuar, të vrazhda, (sipërfaqe) këndore.
- ❑ Objektet tredimensionale zënë hapësirë të caktuar. Forma është shprehja kryesore në formësimin të plastikës. Punimet e formësuar në këtë mënyrë mund të kenë formë këndore, cilindrike, të rrumbullakëta, konvekse, konkave.
- ❑ Për sa i përket hapësirës, forma mund të jetë e mbyllur, e hapur ose të ketë hapje më të mëdha ose më të vogla. Topi, dardha, kubi, guri kanë formë të mbyllur. Gota, vazo, filxhan etj. kanë formë të hapur.
- ❑ Argjila është material formësues nga i cili bëhen punime tredimensionale. Punohet me gishta dhe me mjete formësimi. Kur piquet argjila, quhet terakote. Argjila e pjekur në këtë mënyrë zgjat shumë dhe ka pamje të bukur.

Vegla për formimin e aratillës

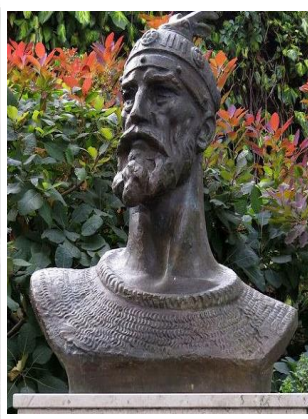
Busti i Pitagorës, Matematikan

1. Shiko me kujdes fotografitë dhe përcakto prej çka janë bërë këto buste.

Busti i Goce

- ☐ mermer
- ☐ argjilë
- ☐ gur
- ☐ bronzi
- ☐ metal

Busti i Gjergj Kastriotit

- ☐ mermer
- ☐ argjilë
- ☐ gur
- ☐ bronzi
- ☐ metal

Busti i L.V.

- ☐ mermer
- ☐ argjilë
- ☐ gur
- ☐ bronzi
- ☐ metal

Busti i Nënë

- ☐ mermer
- ☐ argjilë
- ☐ gur
- ☐ bronzi
- ☐ metal

Shkruaj numrat nga 1 deri në 7 në katrorë sipas radhës në të cilën është bërë pllaka e argjilës.

TEMA IV: PRINTIME (vulosje), DIZAJNIM DHE KOMUNIKIME

- ❑ Përsëritja e ngjyrave, formave dhe vijave është gjithkund rreth nesh. Në muzikë, tonet përsëriten në ushtrim muzikor. Ditët, muajt përsëriten, etj.
- ❑ **Ritmi** – përsëritje.
- ❑ Ritmi i vijave, ngjyrave dhe formave nënkupton përsëritjen e vijave, formave dhe ngjyrave të njëjta.

Ritmi i formave

1. Shikoni fotografitë dhe bëni urime për 8-të Marsin, dekorime dhe bizhuteri nga materiale të ndryshme, origami dhe materiale të tjera sipas dëshirës tuaj. Aplikoni ritmin në ngjyra, vija dhe forma.[Women's Day Craft Ideas - Bing images](#)

Gjuha e artit

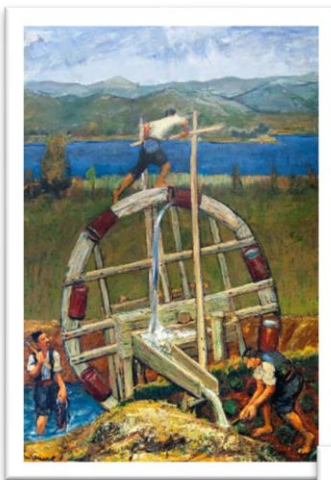
- ❑ Piktura artistike është vepër **origjinale** e piktorit, e cila mund të bëhet mbi nënshtresa të ndryshme pikturë. Originaliteti i veprës i referohet faktit se është rezultat i frymëzimit të autorit dhe krijon ndjenjë origjinaliteti dhe diçka të re. **Riprodhimi** është kopje e veprës origjinale që mund të bëhet në mënyra të ndryshme dhe nuk mund të zëvendësojë veprën origjinale.
- ❑ Piktorët maqedonas gjatë historisë që lanë vepra të mëdha dhe domethënëse artistike janë: Borka Llazeski, Glligor Çemerski, Llazar Liçenoski, Nikolla Martinoski, Mille Korubin, Omer Kaleshi e të tjerë.

Glligor Çemerski, *mozaik*,
Maqedonia – tokë e shenjtë, viti 2006

1.

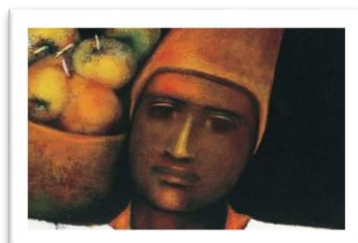
Shiko fotografitë e artistëve të njohur maqedonas dhe vlerëso se cilat piktura janë riprodhim dhe lidhi ato.

Llazar Liçenoski,
Dolapi, 1937, vaj në pëlhurë

Omer Kaleshi

RIPRODHIM

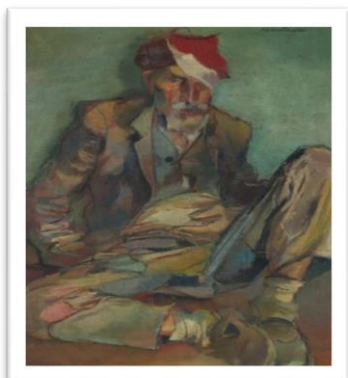
Nikolla Martinoski, *Natyrë e vdekur – lule*, viti 1931/33

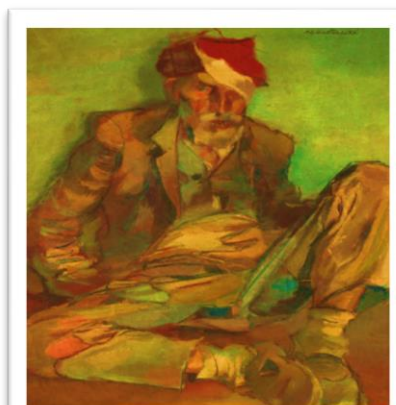

Mille Korubin, *Motivi i Sarajit*,
akrilik mbi dërrasë prej tallashi.
viti 1982

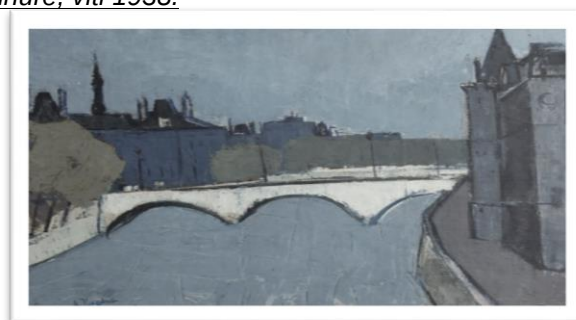
1. Para secilës pikturë të piktorëve maqedonas, përcakto dhe shkruaji **origjinalet** ose **riprodhimet**.

Nikolla Martinoski, *Plaku, vaj në pëlhurë, viti 1938.*

Mille Korubin, *Pejzash nga Parisi, vaj në pëlhurë, viti 1957*

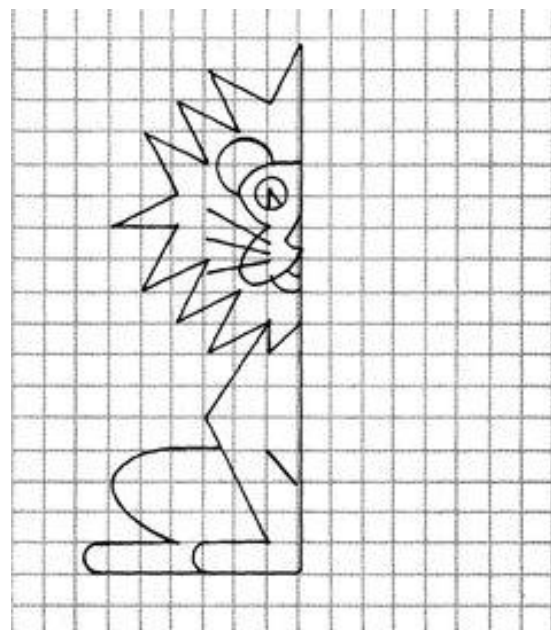
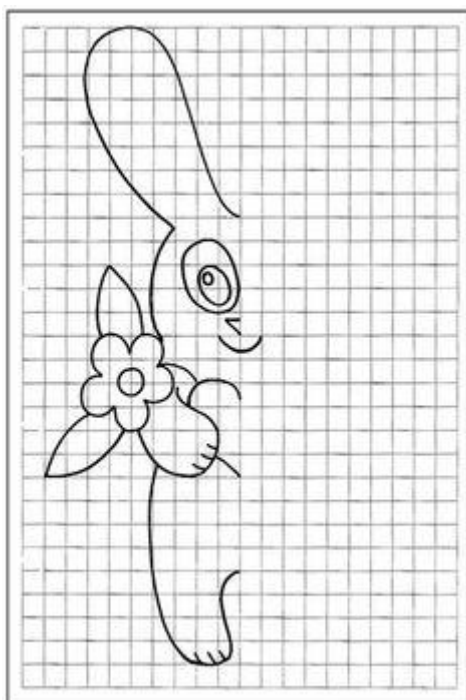
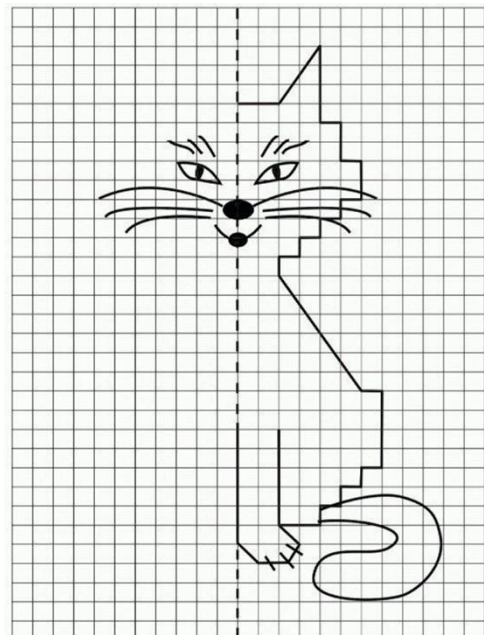
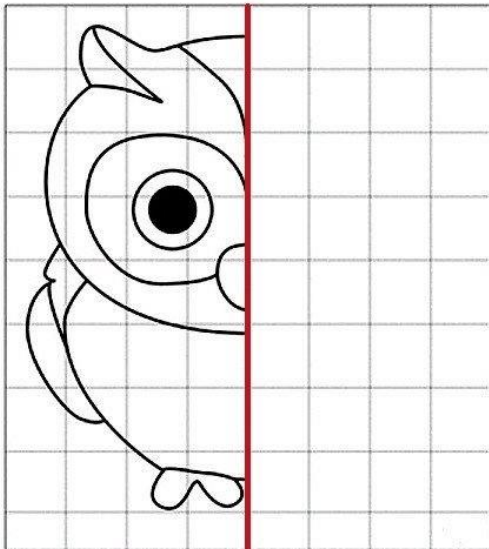
Gligor Çemerski, *mozaik në monumentin e lirisë në Koçan, viti 1981*

Gjuha e artit

- Vija konturore është vija e jashtme që përshkruan formën. Është tërhequr më e trashë se vijat e tjera. Ajo thekson formën dhe tregon karakteristikat themelore të asaj që vizatohet.

1.

Përpiqu të vizatosh vijat konturore të këtyre kafshëve me flomaster dhe më pas ngjyrosi ato.

Наслов на оригиналот: Прирачник по музичко образование за трето одделение
Doracak për arsim muzikor për klasën e tretë

Botues: Byroja e Zhvillimit të Arsimit

Redaktor: Abdulfeta Fetai

Autor:

Mr. Pavlinka Veljanoska

Përkrahje profesionale:

Mr. Ivanka Mijiq, koordinatorë

Rajmonda Neziri, koordinatorë

Nevena Boshkovska

Goran Stojanov

Flora Besimi

Gordana Cvetkovska

Преведено од македонски јазик: Edmond Metaj

Përkthyes nga gjuha maqedonase: Edmond Metaj

Lekturë: Adnan Ajdari

Viti i botimit dhe shtypi – 2024

Vendi i botimit: Shkup

Botimi elektronik

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:74(035)=811.18

FIDANOVSKI, Filip

Doracak për mësimdhënës për realizimin e mësimet në arsim figurativ për klasën e III në arsimin nëntvjeçar [Електронски извор] / Filip Fidanovski, Zhaklina Ristovska, Vesna Boshkovska ; [përkthyes nga gjuha maqedonase Edmond Metaj]. - Shkup : Byroja e Zhvillimit të Arsimit, 2024

Начин на пристапување (URL): https://brogovmk-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/bro_macedonia_bro_gov_mk/EZG_R7RSjKIJhzVddmDTP5oBPbdg1slCaEveyE0rWoL71A?e=w0BNK5. -

Превод на делото: Прирачник за наставници за реализација на наставата по ликовно образование за III одделение на деветгодишното образование. - Текст во ПДФ формат, 100 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 23.04.2024

ISBN 978-608-206-139-9

1. Ristovska, Zhaklina [автор] 2. Boshkovska, Vesna [автор]

COBISS.MK-ID 63562757